GEMEENTE EEMNES

Jaarstukken 2016

- Jaarverslag (deel A)

en

- Jaarrekening

Dit is een uitgave van de Gemeente Eemnes
Zuidersingel 1
3755 AZ Eemnes

Postbus 71
3755 ZH Eemnes

Telefoon: 14 035

Inhoudsopgave

Leeswijzer....2
Aanbieding....3

JAARVERSLAG (deel A)....4
1.1 Programma's in één oogopslag....5
Financiële analyse....6
A. Bestuur van de gemeenschap....11
B. Veiligheid....12
C. Publiek, Vergunning en Handhaving....14
D. Mobiliteit....16
E. Groene leefomgeving....18
F. Milieu....19
G. Ruimtelijke Ordening en Wonen....21
H. Werk en Inkomen....23
I. Sociale Samenhang....25
J. Sport Cultuur Vrije Tijd....28
K. Opgroeien in Eemnes....30
Algemene dekkingsmiddelen....32
Paragrafen....33
Inleiding....34
A. Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing....35
B. Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen....43
C. Paragraaf Financiering....47
D. Paragraaf Bedrijfsvoering....50
E. Paragraaf Verbonden Partijen....56
F. Paragraaf Grondbeleid....65
G. Paragraaf Lokale Heffingen....70

JAARREKENING....76
2.1 Overzicht van baten en lasten....76
2.1.1 Analyse saldo 2016....78
2.1.2 Overzicht algemene dekkingsmiddelen....79
2.1.3 Wet normering topinkomens....80
2.1.4 Incidentele baten en lasten....82
2.1.5 Structurele mutaties reserves....83
2.1.6 Analyse begrotingsoverschrijdingen....84
2.2 Balans per 31 december 2016....86
Toelichting op de balans per 31 december 2016....88
Bouwrekeningen (balansspecificatie A)....113
Overzicht reserves (balansspecificatie B)....116
Overzicht voorzieningen (balansspecificatie C)....117
Bijlagen....118
Bijlage 1 Renterisico....119
Bijlage 2 Investeringen....120
Bijlage 3 SISA-bijlage....122
Controleverklaring....124
Bezuinigingen....125

Leeswijzer

De jaarstukken zijn verdeeld in twee boekwerken.

Boekwerk 1: Jaarverslag deel A en jaarrekening
In dit boekwerk zijn het jaarverslag in één oogopslag (wat hebben we bereikt) en de jaarrekening opgenomen. Dit boekwerk voldoet aan alle eisen voortvloeiend uit wet- en regelgeving (zoals het BBV). De beleidsverantwoording per programma is op hoofdlijnen opgenomen. De jaarrekening, bestaande uit een programmarekening en de balans met toelichtingen en bijlagen, is achter in boekwerk 1 opgenomen.

Boekwerk 2: Jaarverslag deel B en productenrealisatie
In dit boekwerk zijn de programma's verder verantwoord. Deze verantwoording bevindt zich onder andere in de vorm van een stoplichtenrapportage over de beleidsonderwerpen en de verklaring van de (financiële) verschillen. De productenrealisatie maakt ook onderdeel uit van dit boekwerk.

Deze indeling is gekozen om de lezer de keuze te geven, hoe hij/zij de jaarstukken wil lezen.

Aanbieding

De jaarrekening 2016 laat een fors overschot zien, echter relateren we het aan de totale inkomsten en uitgaven dan valt het procentueel mee. Er liggen zoals gebruikelijk diverse actuele zaken ten grondslag aan de afwijkingen. Alle verklaarbaar en weinig politiek van aard. In 2016 is veel gediscussieerd over het tijdig signaleren van afwijkingen en bij tegenvallers het tijdig informeren van college en indien nodig de raad. Vooral op het gebied van Aanleg & Beheer is een goed inzicht in budget, uitputting en tijdige informatie richting college nodig. Te laat informeren over overschrijdingen is onwenselijk, maar ook het niet-uitvoeren van zaken omdat het budget is uitgeput. Beide besluiten horen tijdig bestuurlijk afgedekt te zijn. Een begroting is immers een best estimate die in de loop van een jaar waarheid wordt.

De 3 grote afwijkingen in de jaarrekening 2016 zijn het Sociaal Domein, Precario en het APG. Bij het opstellen van de begroting 2016 was het exacte aantal meters en tarief nog niet voorhanden. Voorts is er voorzichtig geraamd. In de jaarrekening levert dit een fors voordeel op t.o.v. de begroting. Nu door de Rechtbank Utrecht in eerste aanleg het bezwaar van Stedin is afgewezen, zijn we overtuigd van een goede afloop. De voorziening precario wordt dan ook omgezet in een reserve. Die reserve benutten we pas als ook de Hoge Raad de zaak heeft afgedaan.
Overigens hebben Laren en Blaricum hun zaken tot aan de Hoge Raad al gewonnen. Deze reserve kan ingezet worden om met ingang van 2022 de gevolgen van het afschaffen van de precario op te vangen.

De tweede grote afwijking betreft het Sociaal Domein. Ondanks dat we geen taakstelling hebben doorgevoerd, is er in 2016 toch ruim binnen het gedecentraliseerde budget geopereerd. Het jaar 2016 is het tweede uitvoeringsjaar en op basis van de gegevens over 2015 en 2016 zal een voorzichtige doch reële prognose in de Kadernota worden opgenomen.
Ten opzichte van het Rijk is een deel van de cliënten verdwenen, mogelijk door de hogere eigen bijdrage (box 3), natuurlijk verloop of doordat het Rijk eigenlijk te weinig zicht had op werkelijke aantallen cliënten.
Toenemende vergrijzing, langer thuis wonen en moeilijke(r) toegang tot de WLZ zullen echter een toenemend beroep op ondersteuning laten zien.
Voor de Jeugdzorg komen we overigens al tekort op het gehele budget. Hier wreekt zich de forse korting van 25% van het Rijk.
Per saldo hebben we op WMO (oud en nieuw) en Jeugdzorg ruim € 0,4 mln overgehouden, wat we aan de reserve Sociaal Domein toevoegen.

De derde grote meevaller betreft onze APG-belegging die over het jaar 2016/2017 een rendement van 12,4% heeft opgeleverd. Deze extra bate is naar rato aan 2016 en 2017 toegerekend.

Al met al is er in 2016 veel werk verzet door onze medewerkers. Onze complimenten daarvoor.
Ook financieel is 2016 een gezond jaar geweest.

JAARVERSLAG (deel A)

1.1 Programma’s in één oogopslag

Per programma in één oogopslag de belangrijkste resultaten over 2016.

Financiële analyse

Algemeen

Volgens artikel 24 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten, bestaan de jaarstukken uit:

- het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen)
- de jaarrekening (programmarekening, balans en toelichting en een bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SISA-bijlage))

In december 2015 is de verordening 212, ingaande 1 januari 2015, gewijzigd. Daarbij is de afschrijvingssystematiek gewijzigd van lineair naar annuïtair en het rentepercentage naar 3,5%. De begroting 2016 is echter nog niet aangepast op deze verordening, met uitzondering van de afschrijvingssystematiek voor de bedrijfsgebouwen.

Saldo 2016

Bij het vaststellen van de begroting 2016 was er een begrotingsoverschot van € 20.900.
In de loop van 2016 zijn er nog een aantal begrotingswijzigingen geweest, waarvan uw raad heeft besloten om de dekking te laten plaatsvinden via het rekeningsaldo 2016.
Dit betreffen:

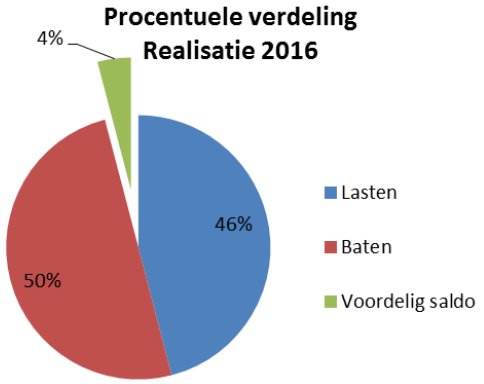
-	Aanpassen formatie wethouders	€ 20.000 V
	Ontslag wethouder en formatie naar 2,1 fte	*€ 7.000 N*
	Correctie dubbel geraamde werkkostenregeling	*€ 36.000 V*
	Aanstelling wethouder en formatie naar 2,2 fte	*€ 9.000 N*
-	Amendement begrotingsraad 2016 aframen livestream	€ 15.000 V
-	Duurzaamheidsmaatregelen	€ 4.000 V

Als gevolg hiervan was er een geraamd voordelig saldo van € 59.900.

De jaarrekening 2016 laat een voordelig resultaat zien van € 1.841.500 na bestemming van de reserves.
Dit geeft een voordelig verschil van € 1.781.600 ten opzichte van het geraamde saldo 2016.

Een overzicht van de ontwikkeling van het saldo 2016 volgt hieronder:

	€	€	€
Gerealiseerde baten en lasten programma's (nadelig)	13.644.600		
Gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen (voordelig)	-15.457.400		
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten (voordelig)		-1.812.800	
Gerealiseerd saldo mutaties reserves (nadelig)		-28.700	
Gerealiseerd resultaat 2016 (voordelig)			**-1.841.500**

Hiernaast is de procentuele verdeling weergegeven van de gerealiseerde lasten, baten en het voordelig saldo 2016, exclusief de mutaties met de reserves..

Verklaring saldo 2016

Het voordelig saldo 2016 is hieronder op hoofdlijnen verklaard

Oorzaken	Nadeel	Voordeel
Sociaal Domein Bijstand en Voorzieningen in en om huis		283.900
Sociaal Domein decentralisaties		420.800
Precario		733.600
Rentebaten		390.600
Vrijval reserve Sociale Woningbouw cf besluit 2009 De Weiden		318.400
Algemene uitkering		256.000
Nadelig saldo kostenplaats kapitaallasten	224.900	
Dekking nadelig saldo decentralisaties;onttrekking reserve niet benodigd	220.000	
Saldo De Hilt	90.400	
Onderhoud groen	86.300	
OZB opbrengsten		77.600
Klimaatbeleid		75.000
Uren BEL Combinatie	73.400	
Bouwvergunningen	68.000	
Winst De Weiden		65.000
Dotatie pensioenen en wachtgelden	59.200	
Openbare verlichting		51.700
Bezuiniging bibliotheek/ De Hilt inclusief stelpost bezuiniging	50.000	
Kleine verschillen		41.100
	872.200	2.713.700
Voordelig saldo jaarrekening 2016		**-1.841.500**

In het onderdeel jaarrekening, paragraaf 2.1.1. is een analyse per programma opgenomen.

Verwerking van het rekeningsaldo 2016

Op de budgetten van de decentralisaties Sociaal Domein zijn in totaliteit voordelen ontstaan. Voor de bepaling van het deel dat aan de reserve Sociaal Domein kan worden toegevoegd, is uitgegaan van de voordelen die behaald zijn op de “nieuwe” decentralisaties. Dit houdt in dat de effecten van het programma Werk en Inkomen en de voorzieningen in en om huis (de oude WVG) buiten beschouwing blijven. In 2016 is een voordeel behaald op de budgetten van de decentralisaties van € 420.800, gebaseerd op de volgende gegevens:

PRG Sociale Samenhang	**€**	€	
Eigen bijdragen		63.942	N
Maatwerkvoorzieningen natura immaterieel WMO			
- HBEL sociale verstrekkingen in natura	38.917		
- HBEL begeleiding	-323.458		
- HBEL financiële tegemoetkoming	-68.922		
		-353.463	V
PGB		-61.266	V
Algemene voorzieningen WMO		-3.504	V
Totaal		*-354.291*	
PRG Opgroeien in Eemnes			
Eerstelijnsloket jeugd		3.385	N
PGB jeugd en individuele vrz natura jeugd		48.255	N
Veiligheid e.d. jeugd		-118.189	V
Totaal		*-66.549*	
Totaal ten gunste van reserve Sociaal Domein		**-420.840**	V

Als gevolg van de positieve uitspraak van de rechtbank van Utrecht voor de gemeente Eemnes in het beroep van Stedin op de precarioheffing, is de precariovoorziening vrijgevallen. Gezien het amendement op het wetsvoorstel van 21 februari 2017, waarin de overgangstermijn voor het heffen van precario wordt beperkt tot 1 januari 2022, wordt uw raad voorgesteld om de vrijgevallen precariovoorziening van € 276.100 toe te voegen aan een nieuw in te stellen bestemmingsreserve precarioheffing.

Tevens wordt voorgesteld om de meeropbrengst precario ten opzichte van de raming 2016 van € 457.500 eveneens toe te voegen aan deze reserve.

Het voordelig resultaat biedt de mogelijkheid om een aantal reserveringen te doen, zodat de komende jaren er voldoende geld beschikbaar is om nieuw beleid of middelen vanuit reserves te hebben.

Uw raad wordt voorgesteld om een bedrag van € 290.000 beschikbaar te stellen vanuit het rekeningsaldo 2016 voor de volgende onderwerpen:

		€
1	Achterstand onderhoud bewegwijzering	25.000
2	Omgevingswet- starten met Omgevingsvisie	200.000
3	Nota grondbeleid	7.500
4	Restauratie kunstwerken openbare ruimte	7.500
5	Bestrijding Japanse duizendknoop	50.000
		290.000

Achterstand onderhoud bewegwijzering
De zorg voor advies aan de gemeenten over het onderhoud, is door de Nederlandse bewegwijzeringsdienst overgenomen van de ANWB. De Nederlandse bewegwijzeringsdienst is echter nog in de opstartfase, waardoor er achterstand is ontstaan in het onderhoud van de bewegwijzering.

Omgevingswet-starten met Omgevingsvisie
In 2019 zal, naar verwachting, de nieuwe Omgevingswet in werking treden. Medio 2017 zal het Plan van Aanpak Omgevingswet gereed zijn. Mogelijk worden er op basis van dit plan keuzes gemaakt, die extra financiële gevolgen hebben. Er moet rekening worden gehouden met een projectleider, ICT aanpassingen, scholing, voorlichting en mogelijk frictiekosten.

Nota grondbeleid
De nota grondbeleid uit 2009, belangrijk voor o.a. grondexploitaties, moet worden herzien. De landelijke norm is dat nota's één keer per 4 jaar worden geactualiseerd.

Restauratie kunstwerken openbare ruimte
Een aantal kunstwerken zijn in slechte staat van onderhoud. Dit valt niet onder het reguliere onderhoudscontract, te denken valt b.v. aan het vernieuwen van een coating/laksysteem. Tevens is het de bedoeling om de kunstwerken te voorzien van een informatiebordje.

Bestrijding Japanse duizendknoop
Deze plant veroorzaakt grote overlast en is schadelijk voor de biodiversiteit. De verwachting is dat deze niet binnen één jaar is te bestrijden door de zeer woekerende aard. Voorstel is om in 2017 de bestrijding gericht en fundamenteel ter hand te nemen, waarna in 2018-2020 de "nazorg" kan plaatsvinden.

Voor de verwerking van het voordelig rekeningsaldo 2016 wordt uw raad daarom het volgende voorstel gedaan.

Voordelig saldo 2016		€ 1.841.445
Toe te voegen aan reserve:		
Reserve precarioheffing	€ 733.550	
Reserve Sociaal Domein	€ 420.840	
		-€ 1.154.390
Bestemming van voordelig saldo		-290.000
Algemene reserve		€ 397.055

Tevens wordt uw raad voorgesteld om het saldo van de reserve participatiebudget van € 58.880 toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein en de reserve participatiebudget op te heffen.

Overheveling budgetten 2016

In 2016 zijn voor specifieke projecten budgetten beschikbaar gesteld. Voor de projecten, die in 2016 niet zijn afgerond, is uw raad een voorstel gedaan om de restantbudgetten in 2017 beschikbaar te stellen, zodat de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Het gaat om een totaal bedrag van € 536.445. Een bedrag van € 56.502 (zie "ja" in tabel hieronder) heeft een voordelig effect op het rekeningresultaat 2016. Het resterende bedrag van € 479.943 wordt gedekt uit diverse reserves.
Het betreft de volgende projecten:

Overheveling budgetten 2016 naar 2017	Overhevelen		Invloed rekeningresultaat	Ten laste van
Paardenroutes	30.000		Nee	
Verkeersmaatregelen	33.502		Ja	
Onderhoud wegen	23.000		Ja	
Groenstructuurplan en beeldbepalende bomen	24.983		Nee	
Verfraaien Braadkamp	150.000		Nee	
Extra inhuur verkeer	42.805		Nee	
Onderzoekskosten alternatief ontwerp HOV halte A2	14.922		Nee	
Digitaliseren bouwvergunningen	54.138		Nee	
Verduurzamen woningen	18.200		Nee	
Woonvisie en keurmerk huurwoningen	18.510		Nee	
Gebiedsvisie De Hilt en Eemhof	8.135		Nee	
		418.195		Algemene reserve
Beleid huishoudelijke afvalstoffen	35.000	35.000	Nee	Reserve Afvalstoffenheffing
Vogelboulevard	12.250	12.250	Nee	Reserve LOP
Locatie Wilgenpad	71.000	71.000	Nee	Reserve Sociale Woningbouw
Totaal	**536.445**	**536.445**		

Kosten BEL Combinatie

Voor 2016 is aan de BEL Combinatie een bedrag betaald van € 5.438.000, verdeeld als volgt:

	Begroot primitief	Begrotings-wijziging	Totaal begroot	Rekening	Verschil (+ is nadeel en - is voordeel)	
Uren exploitatie	4.093.123	520.533	4.613.656	4.687.054,13	73.398	
Uren in de heffingen afval en riool	251.544	13.385	264.929	306.747,20	41.818	
Uren investeringen en GREX	171.677	0	171.677	56.460,73	-115.216	
	4.516.344	*533.918*	*5.050.262*	*5.050.262,05*	*0*	
Werkplekkenvergoeding	50.000		50.000	50.000,00	0	
Bestuursvleugel servicelasten	57.998	-55.787	2.211	102.372,22	100.161	*)
Doorontwikkeling BEL (kadernota 2016)	167.000	-167.000	0			
Bijdrage openhouden kantine	9.000		9.000	10.000,00	1.000	
Medewerker kunst en kunstwacht	4.500		4.500	4.948,82	449	
Informatieplan	113.013		113.013	119.171,50	6.159	
Extra inzet Openbare Orde en Veiligheid				3.371,00	3.371	
Luchtfoto's	6.000		6.000	0,00	-6.000	
Bijdrage BySpy	1.600		1.600	1.720,00	120	
Advies BTW teruggave		5.000	5.000	5.000,00	0	
Versnelde afhandeling bezwaarschriften				9.524,67	9.525	
Voordelig saldo 2015			0	-45.255,00	-45.255	
Sociaal Domein	127.000		127.000	126.865,79	-134	
Subtotaal overig	*536.111*	*-217.787*	*318.324*	*387.719,00*	*69.395*	
Totaal	**5.052.455**	**316.131**	**5.368.586**	**5.437.981,05**	**69.395**	

*) Dit betreft de doorbelasting vanuit de kostenplaats vastgoed. De totale kostenplaats vastgoed is in de raming weliswaar per saldo “nul”, maar op de diverse onderdelen zijn er verschillen. Deze verschillen komen o.a. naar voren op het programma Bestuur, waar de servicelasten van de bestuursvleugel worden doorbelast.

De DVO begrotingswijziging 2016 van € 533.900 nadelig, is het gevolg van de integrale begrotingswijziging 2016 van de BEL Combinatie. Hierin zijn de financiële uitgangspunten en ontwikkelingen voor 2016 opgenomen en zijn de DVO percentages per gemeente aangepast. De bijstelling van € 533.900 is als volgt opgebouwd:

- wijziging DVO percentage € 183.500
- incidenteel budget € 319.400
- structureel budget € 31.000

Dit nadeel is gedekt door het budget voor de doorontwikkeling BEL (€ 167.000), een onttrekking aan de algemene reserve van € 311.100 en de lagere servicelasten (€ 55.800).

De realisatie van de DVO uren 2016 is verdeeld over de producten, conform deze bijgestelde begroting 2016, met uitzondering van de volgende producten:

- afvalverwijdering
- riolering
- straatreiniging (wordt voor 50% toegerekend aan riolering)
- begraafplaats
- markt

Bovengenoemde producten worden belast met de werkelijk gerealiseerde uren, alles binnen de afgesproken DVO 2016 van € 5.050.262.

De uren voor afval en riool worden verrekend met de hiervoor bestemde reserves en belasten daardoor niet de exploitatie. Doordat er in 2016 een verschuiving heeft plaatsgevonden tussen uren, die toegerekend kunnen worden aan grondexploitaties en investeringen enerzijds, en de exploitatie-uren anderzijds, is er voor de exploitatie per saldo een nadelig resultaat ontstaan van € 73.400.

A. Bestuur van de gemeenschap

Wat hebben we bereikt?

In 2016 heeft de gemeenteraad een eerste evaluatie uitgevoerd van de vergadercyclus. Dit heeft geleid tot een aanpassing van het vergaderschema. Waren eerst de sessie en de raad op één avond, per 1-1-2017 zijn de sessie en de raad op twee aparte avonden. Het nieuwe vergaderschema is hiermee geworden: ronde, sessie, sessie, raad.

Het afgelopen jaar is als onderdeel van de doorontwikkeling van de BEL Combinatie het voorstel uitgewerkt voor de overgang van de beleidsregie naar de BEL Combinatie. In goed overleg met betrokkenen is de overgang gerealiseerd per 1 februari 2017.

In 2016 heeft Gedeputeerde Staten van Noord Holland een bestuurskrachtonderzoek laten uitvoeren bij de gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek. Eemnes heeft – als Utrechtse gemeente – aan dit onderzoek niet deelgenomen. Uit het bestuurskrachtonderzoek is gebleken dat de BEL Combinatie op de bedrijfsvoeringstaken niet altijd even robuust is als we zouden willen. In de zienswijze op het bestuurskrachtrapport hebben de BEL gemeenten daarom aangegeven samen te willen werken op de bedrijfsvoeringstaken (PIOFACH). Op 7 februari 2017 heeft Gedeputeerde Staten van Noord Holland een beslissing genomen over de bestuurlijke toekomst van de gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek.

In het licht van het bestuurskrachtonderzoek heeft de gemeenteraad in dialoog met onze inwoners gesproken over de bestuurlijke toekomst van Eemnes. Hieruit kwam naar voren dat zelfstandigheid voorop staat en dat onze inwoners het liefst de huidige samenwerking binnen de BEL Combinatie handhaven. Als dat niet mogelijk is zien onze inwoners een zelfstandige gemeente met samenwerkingsverbanden zowel binnen de Gooi en Vechtstreek en binnen het Eemlandse.

Ten aanzien van de sturing op verbonden partijen is een notitie vastgesteld, gericht op verbetering van het voeren van regie op verbonden partijen. Voor de 3 belangrijkste verbonden partijen (grootste financieel en/of bestuurlijk) belang zijn raadsrapporteurs aangewezen. Binnen de BEL gemeenten is een coördinator verbonden partijen aangewezen. In 2017 zal een en ander verder worden uitgewerkt.

Wat ging goed?
De rondes/sessies zijn goed bezocht.

Wat ging minder goed?
De bestuurlijke planning bleek lastig en de livestreaming is nog niet operationeel.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

	Realisatie 2015	Raming 2016 vóór wijziging	Raming 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Afwijking realisatie t.o.v. raming 2016
Lasten	2.227.509	2.200.985	2.213.257	2.517.528	-304.271
Baten	102.431	4.000	4.000	98.649	-94.649
Saldo	**2.125.078**	**2.196.985**	**2.209.257**	**2.418.879**	**-209.622**
Mutatie met reserves	-20.688		-50.000	-50.000	0

B. Veiligheid

Wat hebben we bereikt?

Het uitgangspunt van het veiligheidsbeleid is ‘Samen werken aan veiligheid’. De regie hierop is de verantwoordelijkheid van de gemeente, maar we kunnen het niet alleen.

In 2016 is drugsbeleid opgesteld en het onderwerp ondermijning is in de organisatie ingebed.

Het aantal woninginbraken is in 2016 gelijk gebleven aan het aantal in 2015, namelijk 19 woninginbraken. Elke woninginbraak is er één te veel, maar ten opzichte van 2014 en 2013 is dit nog altijd een positieve ontwikkeling. In 2013 waren er namelijk 27 woninginbraken en in 2014 36 woninginbraken. Voor de politie blijft woninginbraak topprioriteit met extra inzet in de donkere dagen (Donkere Dagen Offensief).
Op verschillende manieren werd getracht de bewustwording bij de burgers te vergroten om woninginbraak tegen te gaan, zoals informatie op de website, De Rotonde en via een burgernet-nieuwsbrief.

Per 31 december 2016 is 10,8% van de inwoners van Eemnes Burgernetdeelnemer. Dit ligt boven het regionaal gemiddelde aantal deelnemers. De afgelopen jaren zijn de deelnemer-aantallen aldoor gestegen.

Dit jaar zijn er veel initiatieven van bewoners geweest om een WhatsApp-groep op te starten. Het gebruik van WhatsApp is gericht op het signaleren van verdachte situaties en het mobiliseren van buurtbewoners om de kans op een misdrijf te verkleinen en degene die zich verdacht gedraagt te laten weten dat hij/zij gezien is. In totaal zijn er dit jaar 14 WhatsApp-groepen in het leven geroepen door buurtbewoners.

Onthulling 1ste Whatsapp bord

Wat ging goed?
In 2016 werd de brandweer 80 keer gealarmeerd voor brandmeldingen en hulpverlening. Hierbij moet worden aangetekend dat er 5 uitrukken waren naar buurgemeenten. Gecorrigeerd komt dit neer op 75 uitrukken in Eemnes waarvan 32 brandmeldingen en 43 hulpverleningen. Dit is een daling ten opzichte van 82 uitrukken in 2015. In bijna alle gevallen heeft de brandweer direct hulp kunnen verlenen of brand kunnen bestrijden. In enkele gevallen was het probleem al verholpen voordat de brandweer ter plaatse kwam.

Binnen de BEL Combinatie is de gemeentelijke crisisorganisatie beoefend. In drie trainingsdagen zijn de inhoudelijke kennis en vaardigheden van de lokale functionarissen bevolkingszorg verder ontwikkeld. Verder hebben 2 medewerkers in 2016 de opleiding

Officier van Dienst Bevolkingszorg (OvD-Bz) met succes afgerond. Voor Eemnes zijn nu 4 medewerkers als OvD-Bz actief.

Over het gehele veiligheidsbeeld is een daling te zien in de aangiftecijfers. Met name in de woninginbraken en fietsendiefstallen is een forse daling te zien.

Wat ging minder goed?
In 2016 zijn de autokraken toegenomen van 34 (2015) naar 42 (2016). Dit is een stijging van 24%.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

	Realisatie 2015	Raming 2016 vóór wijziging	Raming 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Afwijking realisatie t.o.v. raming 2016
Lasten	834.063	828.088	834.108	875.254	-41.146
Baten	2.083	0	0	0	0
Saldo	**831.980**	**828.088**	**834.108**	**875.254**	**-41.146**
Mutatie met reserves	- 323	- 3.715	-3.715	- 323	- 3.392

C. Publiek, Vergunning en Handhaving

Wat hebben we bereikt?

Basis registraties Adressen en Gebouwen (BAG)-audit
De BEL Combinatie heeft in juni 2016 een Plan van aanpak laten opstellen door een extern bureau met de titel "*BAG van de BEL Combinatie auditproof maken en houden*". De daarin opgenomen activiteiten worden projectmatig geïmplementeerd gedurende 2016 en 2017. Dit heeft geleid tot kwaliteitsverbetering.

Doorontwikkeling van het Klanten Contact Centrum (KCC)
Met ingang van 1 december 2016 is er voor 20 uur per week een programma manager dienstverlening benoemd. Mede aan de hand van de Visie dienstverlening zal er in 2017 uitvoering aan gegeven worden.
Eind 2016 is er bij het kcc een formatieonderzoek gestart. In februari 2017 zal het eindrapport opgeleverd worden.

Dienstverlening
Onze dienstverlening heeft constant de aandacht. De avondopenstelling op maandag is bij burgerzaken altijd druk bezet. Om de schoolgaande jeugd meer mogelijkheden te geven om een afspraak in te plannen is de openingstijd van de balie burgerzaken verschoven van de ochtend naar de middag. Deze wijziging is een groot succes, er worden volop afspraken voor de woensdagmiddag gemaakt.
In 2016 is er boven de receptie een beeldscherm geplaatst. Op dit moment wordt er informatie over vergaderingen/overleggen getoond zodat bezoekers direct kunnen zien in welke vergaderruimte zij verwacht worden. In 2017 wordt deze informatie uitgebreid met informatie over producten en een weergave van actuele zaken.

Audits Basisregistratie Personen (BRP) en de reisdocumenten (Pnik) volgens jaarlijkse zelfcontrole
Deze verplichte zelfcontrole vindt jaarlijks, volgens aanwijzing van het Ministerie van Binnenlandse Zaken plaats. De uitslag van de zelfevaluatie is door de Chief Information Security Officer (CISO) gerapporteerd.
Jaarlijks wordt er in een aantal gemeenten een steekproef gehouden.
De gemeente Eemnes viel dit jaar in de steekproef: inhoudelijke controle Persoonslijsten.
De uitkomst van deze steekproef was positief.

Referendum
Het referendum over de Associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en de Oekraïne was een nationaal referendum dat op 6 april 2016 plaats vond.

Omgevingswet
Op 1 juli 2015 heeft een ruime meerderheid van de Tweede Kamer ingestemd met de Omgevingswet. Begin 2016 stemde ook de Eerste Kamer in met het wetsvoorstel. De komst van de Omgevingswet betekent dat er veel verandert. De wet bundelt bijvoorbeeld 26 bestaande wetten voor onder meer bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur.
De wet treedt in 2019 in werking.

Drank- en horecawet
In 2016 is de regiosamenwerking op het gebied van preventie en handhaving van de Drank- en Horecawet verder voortgezet. En er wordt alleen gecontroleerd op verzoek van de gemeente (waakvlam-constructie).

Markt
Door dat de markt zelfstandiger draait is de markt op rekeningbasis kostendekkend gebleken. Dit komt door dat er minder uren aan toezicht nodig is geweest.

Wat ging goed?
In 2016 zijn de servicenormen door de gemeenteraad vastgesteld.
Er is een dashboard ingericht waarin de output verzameld wordt van die producten/diensten die nu te meten zijn. Het beheer van dit dashboard ligt op dit moment nog bij burgerzaken.

Voor het maken van de MOR meldingen is er binnen TOP desk een functionaliteit gemaakt. Voorheen werden zij opgenomen via de e-suite.
De meldingen die de burger nu maakt via “buitenbeter” komen rechtstreeks in TOP desk en behoeven slechts een kleine bewerking door het kcc. In dit systeem kunnen nu simpel foto’s en bijlagen, later, worden toegevoegd.

Sinds 1 augustus 2016 worden de telefoonnotities door het kcc gemaakt in de e-Suite, deze nieuwe werkwijze is door het kcc goed opgepakt.

Wat ging minder goed?
In 2016 zijn er aan frontoffice burgerzaken/kcc de nodige storingen aan de apparatuur geweest waardoor de dienstverlening niet optimaal uitgevoerd kon worden.
De handhavingstrajecten namen in 2016 veel tijd in beslag. Hierdoor werd de ambitie rond handhaving onvoldoende gerealiseerd. We willen het liefst snel en adequaat handelen. Door meer bekendheid te geven aan het handhaven, geven we voorlichting en voeden we op.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

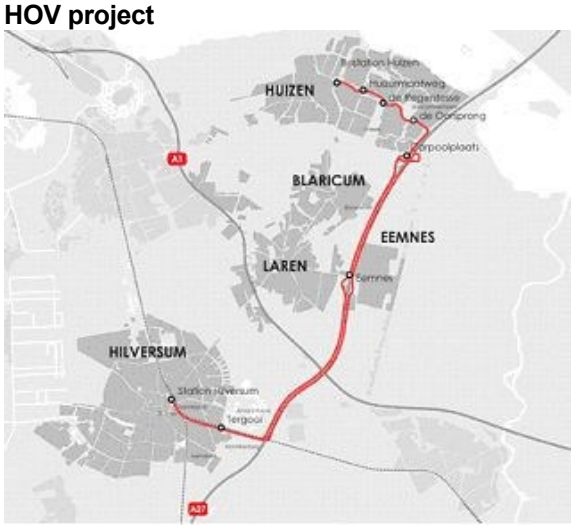
	Realisatie 2015	Raming 2016 vóór wijziging	Raming 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Afwijking realisatie t.o.v. raming 2016
Lasten	1.647.739	1.638.354	1.771.524	1.703.101	68.423
Baten	593.468	574.640	574.640	528.760	45.880
Saldo	**1.054.271**	**1.063.714**	**1.196.884**	**1.174.341**	**22.543**
Mutatie met reserves	- 41.000	0	- 70.000	- 15.862	- 54.138

D. Mobiliteit

Wat hebben we bereikt?

Aansluiting Eemnes op A27 en ontsluiting Zuidpolder.
In 2016 is een studie uitgevoerd naar de mogelijkheid van een tweede ontsluiting van de uitbreiding Zuidpolder. Naar aanleiding van de resultaten daarvan is besloten dat geen van de voorgestelde drie varianten op dit moment haalbaar is en/of niet het gewenste resultaat geven.

HOV project

In 2016 is nader onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van de zogenaamde Sprey-vandenBerg variant voor de HOV halte A27 Eemnes. Dit heeft in 2016 nog niet geleid tot een definitief besluit. Verder is met Blaricum door de provincie een akkoord bereikt over de meerijd variant via het Meenttracé en is de aanbestedingsprocedure gestart van het deelproject Laren-Hilversum.

Bushaltes
In het HOV halte plan zijn twee extra bushaltes opgenomen op de Verlegde Laarderweg, nabij de Zuidersingel, voor bus 109. Deze worden gelijktijdig aangelegd met de uitvoering van het HOV halteplan.

Abri's
Er is een nieuw contract gesloten om alle abri's en plattegrondkasten in Eemnes te vervangen en sandwichborden te plaatsen.

Overige openbaar vervoer ontwikkelingen
In december is een nieuwe openbaar vervoer concessie in Utrecht van start gegaan met Syntus als nieuw vervoer bedrijf. Buslijn 73 is hierbij komen te vervallen en vervangen door een buurtbus, lijn 573.Buslijn 109 is ongewijzigd gebleven.

Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan (GVVP)

In het laatste kwartaal van 2016 is een begin gemaakt met de opstelling van nieuwe Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplannen voor de BEL Gemeenten voor de periode 2017-2021. Het worden drie afzonderlijke plannen en het streven is deze plannen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen.
Begonnen is met de uitvoering van een knelpunten inventarisatie onder alle inwoners. De eigenlijke planvorming vindt plaats in 2017.

Verkeer Laarderweg
Eind 2016 is een brede discussie gevoerd over het beperken van sluipverkeer en verbeteren van de verkeersleefbaarheid op de Laarderweg. Naar aanleiding daarvan is besloten een aantal verkeersscenario's door te rekenen.

Externe inhuur op dossier Mobiliteit
De hoeveelheid adviesvragen vanuit het bestuur op dit dossier correspondeert niet met de gemaakte DVO afspraken. Dit heeft geleid tot extra kosten voor externe inhuur, zoals voor de brede discussie over de verkeersfunctie Laarderweg, beperking van de verkeer- en geluidoverlast Wakkerendijk, harmoniseren van de spitsafsluitingen in de polders en ook voor het HOV halte ontwerp A27 Eemnes.

Verbreding A1/A27
Vorig jaar zijn de voorbereidingen voortgezet voor de uitvoering en aanbesteding van de A27 (Bilthoven-knooppunt Eemnes) en de A1 (knooppunt Eemnes-Bunschoten). Rijkswaterstaat heeft hiervoor met Eemnes een uitvoeringsovereenkomst gesloten. De daadwerkelijk uitvoering start in voorjaar 2017.

Wegenbeheersplan 2017 – 2021
In 2016 is het wegenbeheerplan 2017 – 2021 vastgesteld.
Eemnes heeft gemiddeld gezien een hoog kwaliteitsniveau voor asfalt- en elementenverhardingen (A en A+). Enkele elementenverhardingen vertonen achterstallig onderhoud (3% van het areaal heeft een laag kwaliteitsniveau en 9% van het areaal heeft een zeer laag kwaliteitsniveau) Dit wordt de komende jaren gericht onderhouden (met name Meentweg/Stachouwerweg).

Wat ging goed?
Er is voortvarend gestart met de opstelling van het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan en op grote schaal is er door bewoners input geleverd voor de knelpunten inventarisatie. Er is een brede discussie gehouden over de verkeersfunctie van de Laarderweg en nu komt er een gedegen onderzoek met als doel te komen tot een structurele verbetering van de veiligheid en de verkeersleefbaarheid.

Wat ging minder goed?
Het verkrijgen van consensus bij alle partijen over een voor de bewoners bevredigende oplossing voor de HOV halte Eemnes vergt meer tijd dan was verwacht. Daarnaast is het jammer dat buslijn 150 (Almere-Uithof) is opgeheven.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

	Realisatie 2015	Raming 2016 vóór wijziging	Raming 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Afwijking realisatie t.o.v. raming 2016
Lasten	1.474.707	971.978	1.484.639	994.387	490.252
Baten	11.457	2.100	2.100	10.274	-8.174
Saldo	**1.463.250**	**969.878**	**1.482.539**	**984.113**	**498.426**
Mutatie met reserves	- 411.831	- 48.532	- 551.032	- 222.783	- 328.429

E. Groene leefomgeving

Wat hebben we bereikt?

Groenplan
In 2016 is voor de groene buitenruimte een groenbeleids- en beheerplan opgesteld onder de noemer “Groenplan 2017-2027”. Gedurende het proces is inwoners op verschillende momenten de kans geboden om input te leveren, onder andere tijdens bewonersbijeenkomsten. Ook is er een discussieavond voor de gemeenteraad georganiseerd. Het concept-groenplan wordt de eerste helft van 2017 ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

Baggerwerkzaamheden
De gemeente Eemnes heeft de verplichting om de watergangen, die in eigen beheer zijn, te onderhouden (verwijderen drijfvuil, bermen maaien en baggeren). In 2016 is het baggerwerk in samenwerking met het waterschap Vallei & Veluwe voorbereid en aanbesteed. Deze werkzaamheden worden eens in de vijf jaar uitgevoerd. Medio november is gestart met de uitvoering van deze baggerwerkzaamheden. Dit jaar zijn de sloten in de Zuidbuurt gebaggerd.

Wijkschouw
De herinrichting van de Raadhuislaanbuurt fase 3 en 4 (Roëlllaan, Parklaan,Torenzicht en Driest) is gerealiseerd. De betrokken bewoners zijn tevreden over de kwaliteit van het geleverde werk en de manier waarop de uitvoering heeft plaatsgevonden.

Verfraaien plein Braadkamp via burgerparticipatie
Voor het verfraaien van het plein aan de Braadkamp is in het najaar een klusopdracht vastgesteld. Er is een groep samengesteld, bestaande uit bewoners, die zelf een plan mogen ontwerpen en uitvoeren, binnen vastgestelde uitgangspunten en randvoorwaarden. De uitwerking vindt plaats in 2017. Het totale budget bedraagt € 150.000.

Wat ging goed?
Door marktomstandigheden is voor de wijkschouw Raadhuislaanbuurt fase 3 en 4 een ruim aanbestedingsvoordeel behaald.

Wat ging minder goed?
Het behouden van het groene karakter van Eemnes vraagt om veel inzet op het gebied van boom- en groenonderhoud, waardoor de groenbudgetten in 2016 zijn overschreden.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

	Realisatie 2015	Raming 2016 vóór wijziging	Raming 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Afwijking realisatie t.o.v. raming 2016
Lasten	1.092.691	740.473	1.227.996	1.154.605	73.391
Baten	39.613	7.983	7.983	27.577	-19.594
Saldo	**1.053.078**	**732.490**	**1.220.013**	**1.127.028**	**92.985**
Mutatie met reserves	- 83.774	- 15.515	- 146.812	- 124.110	- 22.702

F. Milieu

Wat hebben we bereikt?

Klimaatbeleid
In Eemnes wordt hard gewerkt aan de verduurzaming van de lokale energievoorziening en het beperken van het gebruik van fossiele brandstof. Het uiteindelijke doel is een reductie van de CO2-uitstoot met 25% ten opzichte van 2009; dit is ook vastgelegd in het actieplan dat in 2015 door gemeenteraad is aangenomen.

Meest prominente ontwikkeling is de voorgenomen realisatie van een zonneveld in de driehoek Wakkerendijk-Eikenlaan-A1. Na een intensieve voorbereiding in het najaar van 2015 is in 2016 het bestemmingsplan aangepast om het zonneveld mogelijk te maken. Zodra de SDE-subsidie is toegekend zal met de uitvoering van het project worden gestart.

De gemeentelijke duurzaamheidslening voor particulieren heeft in 2016 gezorgd voor een aanzienlijke toename van het aantal inwoners dat zonnepanelen op hun woning heeft geplaatst/gaat plaatsen. In 2016 zijn er 26 aanvragen ingediend; in het totaal goed voor ruim 80.000 Watt aan zonne-energie. Op basis van deze aanvragen en eerdere aanvragen zijn er in 2016 33 leningen verstrekt voor een bedrag van € 201.900. De vrije ruimte in de Svn duurzaamheidslening is ultimo 2016 nog € 79.800.

Na een intensief traject heeft de Alliantie ingestemd met het verduurzamen van sociale huurwoningen naar een Nul-op-de-meter-niveau (NOM). Afspraken hierover zijn vastgelegd in de prestatie-overeenkomst. De uitvoering van het eerste project (17 huurwoningen en 6 koopwoningen) zal in 2017 worden opgepakt.

In maart 2015 is er een SDE-subsidiebeschikking afgegeven voor plaatsing van zonnepanelen op het BEL-kantoor. In 2016 is het definitieve plan voor de realisatie opgesteld en is het project (meervoudig onderhands) aanbesteed. De realisatie is eind 2016 gestart en zal in Q2 van 2017 worden afgerond, ruim binnen de fatale termijn van 1 februari 2018.

In de laatste maanden van 2016 is een start gemaakt met het enthousiasmeren van ondernemers om hun bedrijfspanden energetisch te verduurzamen. Tenminste één ondernemer heeft uitgesproken duurzaamheidsmaatregelen te gaan doorvoeren, mogelijk met gebruikmaking van de stimuleringslening van de gemeente.

Eemnes Energie heeft in 2016 onderhandeld met de SV Eemnes over de plaatsing van zonnepanelen op het dak van het clubgebouw. Het ziet er naar uit dat het bestuur van de SV Eemnes positief gaat oordelen over dit project, zodat realisatie in 2017 kan worden opgepakt. De zonnepanelen op het dak van de Tennisvereniging Eemnes zijn in 2016 gerealiseerd.

Afval
De gemeente Eemnes streeft naar maximaal 85 kg per inwoner per jaar in plaats van de huidige 200 kg per 1 januari 2017. In 2016 heeft er met betrekking tot deze ambities besluitvorming plaatsgevonden. Er worden 4 afvalstromen huis-aan-huis opgehaald. Hiertoe worden er 4 minicontainers beschikbaar gesteld. Ook is de openstelling van de gemeentewerf met ingang van 1 januari 2017 verruimd.

Afvalwater en hemelwater

Actie sedumcassettes en regentonnen
De actie gratis af te halen sedumcassettes en regentonnen is een groot succes geweest. Binnen één dag zijn in totaal circa 480 aanvragen ontvangen. De aanvragen met betrekking tot regentonnen zijn allemaal gehonoreerd. Er waren echter 76 aanvragen voor sedumcassettes die afgewezen moesten worden, omdat het beschikbare budget niet toereikend was voor alle aanvragen. Inmiddels heeft de gemeente subsidie ontvangen van Waterschap Vallei en Veluwe en is de wens om de actie in 2017 een vervolg te geven.

Slibtransport RWZI (ondergronds)
De aanleg van de ondergrondse slibtransportleiding van de RWZI Blaricum naar het parkeerterrein 't Veentje A27 is gerealiseerd. Het project is door het waterschap Amstel, Gooi en Vecht in nauw samenwerking met Rijkswaterstaat uitgevoerd. Hierdoor vindt er geen slibtransport meer plaats door de dorpen.

Wat ging goed?

- Naast de uitwering en (deels) implementatie van het nieuwe inzamelsysteem huis-aan huis (4 minicontainers), is er eind 2016 extra containers op de gemeentewerf geplaatst en is de werf vanaf januari 2017 iedere zaterdag geopend. Beide zaken dragen bij om de scheidingsdoelstellingen van de gemeente te behalen.
- De actie gratis af te halen sedumcassettes en regentonnen is een groot succes geweest
- In het kader van de wijkschouwprojecten is de laatste fase vervanging riolering in de Raadhuislaanbuurt afgerond. Deze fase is met succes afgerond en er is een financieel voordeel behaald.

Wat ging minder goed?
Door het mislopen van de SDE-subsidie in de aanvraagronde van september 2016 is de realisatie van het zonneveld aan de A1 nog niet gestart. De verwachting is dat de ontwikkelaar de SDE-subsidie in het voorjaar van 2017 alsnog gegund zal krijgen, zodat de realisatie in 2017 van start kan gaan.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

	Realisatie 2015	Raming 2016 vóór wijziging	Raming 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Afwijking realisatie t.o.v. raming 2016
Lasten	1.601.427	1.656.876	1.979.624	1.829.411	150.213
Baten	1.542.704	1.544.009	1.544.009	1.603.174	-59.165
Saldo	**58.723**	**112.867**	**435.615**	**226.237**	**209.378**
Mutatie met reserves	- 350.339	- 232.544	- 517.702	- 464.053	- 53.649

G. Ruimtelijke Ordening en Wonen

Wat hebben we bereikt?

2016 heeft vooral in het teken gestaan van de verdere ontwikkeling van de Zuidpolder. Maar ook de woningbouw bij de Weiden is afgerond.

Woningbouw Zuidpolder
In 2016 zijn 37 woningen in Heemweide fase 1 opgeleverd en zijn 33 woningen in Heemweide fase 2 in aanbouw genomen. Daarnaast zijn er enkele twee onder een kapwoningen aan de Ruizendaallaan opgeleverd. Deze aantallen komen overeen met de afspraken uit de Allonge op de Samenwerkingsovereenkomst en passen binnen de Woonvisie Eemnes 2015 zoals vastgesteld door de gemeenteraad.

Bedrijventerrein Zuidpolder
In 2016 is Reijnterprice geopend en is grond verkocht aan twee bedrijven uit Huizen en Blaricum, die aansluitend zijn gestart met de bouw. Eind 2016 is een verkoopovereenkomst gesloten voor een bedrijfsverzamelgebouw, waarin ca. 15 ondernemers zich vestigen. Verder is een koopovereenkomst gesloten voor de aankoop van een bedrijfskavel en is gefaciliteerd bij de verkoop van een bedrijfskavel aan een bedrijf dat zich in 2017 wil vestigen.

De Weiden
Eind 2016 zijn de 22 sociale huurappartementen opgeleverd.

Kernrandvisie
Voor de gebieden Goyergracht Noord en Zuid is een kernrandvisie in voorbereiding. Deze visies moeten inzicht geven in het beeld van sturing op ruimtelijke kwaliteit in het hele gebied en de mogelijke (kleinschalige) rode ontwikkelingen. Gedurende het proces is gebleken dat er onvoldoende draagvlak was in de omgeving voor de visie Goyergracht in de huidige vorm. Dit heeft ertoe geleid dat de visie nog niet kon worden vastgesteld en aanpassing behoeft.
Er wordt ook een kernrandvisie opgesteld voor omgeving Oud Eemnesserweg e.o.

Bedrijventerrein Zuidbuurt
Er is een beheersverordening vastgesteld en er is een start gemaakt met de voorbereidingen van een nieuw bestemmingsplan.

De Hilt - Huis van Eemnes
Na de besluitvorming over de komst van het Huis van Eemnes is gestart met het opstellen van een visie voor het gebied waar de huidige Hilt zich bevindt en de directe omgeving. Voor het Huis van Eemnes is na de keuze van de raad voor nieuwbouw aan de Noordersingel een voorontwerpbestemmingsplan in procedure gebracht. Tevens is gestart met het proces van verzelfstandiging van de Hilt tot Stichting Huis van Eemnes.

Woonvisie en prestatieafspraken
In het kader van de nieuwe Woningwet is dit vastgestelde beleid uitgangspunt voor de corporatie om haar voorstel voor activiteiten op te baseren. Vervolgens wordt de gezamenlijke aanpak vastgelegd in de te ondertekenen Prestatieafspraken. De start van het proces was eind 2015, de afspraken zijn op 14 september 2016 door alle partijen ondertekend. Dit heeft echter zoveel inzet gevraagd dat de afgesproken onderdelen slechts gedeeltelijk in 2016 uitgevoerd konden worden.

Huisvesting statushouders
In 2016 is de gemeente Eemnes geconfronteerd met een forse taakstelling.
Er zijn voorbereidingen getroffen voor de bouw van een aantal tijdelijke woningen aan de Barbeelstraat. Dat project is voortijdig beëindigd vanwege het ontbreken van draagvlak.
Vervolgens is een aanzienlijk kleiner project aan het Wilgenpad voorbereid.
Deze werkzaamheden waren niet voorzien en dus ook niet begroot.

Wat ging goed?
De samenwerking met de bouwers in de Zuidbuurt loopt goed.
Er is overeenstemming voor Nul op de meter woningen.
Ontwikkeling seniorenhof vindt plaats in 2017.

Wat ging minder goed?
De samenwerking met de Alliantie verliep moeizaam. Ondanks de moeizame samenwerking zijn de prestatie afspraken 2017 wel tijdig opgesteld.
Het bestemmingsplan Bedrijventerrein Zuidbuurt is niet tijdig opgesteld. Eemnes vraagt meer van Ruimtelijke Ordening dan opgenomen in de DVO. In 2017 komt hier een voorstel voor.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

	Realisatie 2015	Raming 2016 vóór wijziging	Raming 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Afwijking realisatie t.o.v. raming 2016
Lasten	2.844.677	2.686.953	2.808.289	1.799.308	1.008.981
Baten	2.610.042	2.287.223	2.306.118	1.518.681	787.437
Saldo	**234.635**	**399.730**	**502.171**	**280.627**	**221.544**
Mutatie met reserves	- 75.826	- 4.384	-112.894	- 272.119	159.225

H. Werk en Inkomen

Wat hebben we bereikt?

Participatie/werk en inkomen
In 2016 had 2,2 % van de huishoudens in Eemnes een bijstandsuitkering. Het landelijk gemiddelde was 5,8%; vergelijk gemeentegrootteklasse is 3,1%.
Ten opzichte van 2015 is het aantal inkomensvoorzieningen in Eemnes met 6% gestegen. Daarnaast is ook de uitstroom verder gestegen ten opzichte van 2015. De stijging van de totale uitstroom komt doordat meer inwoners autonoom (door verhuizing, overlijden, etc.) uitstromen maar ook door een stijging van de uitstroom naar werk. Dit laatste is onder andere te danken aan de start van Zicht op Werk (zie hieronder).

Re-integratie en arbeidsontwikkeling
Arbeidsontwikkeling
In 2016 is gebleken dat de arbeidsontwikkeling voor de doelgroep met een loonwaarde van 40-80% zoals deze is afgesproken met Tomingroep niet het gewenste effect heeft gehad. Het aanleveren van de juiste kandidaten en het bereiken van de status “jobready” bleek door allerlei problemen bij de doelgroep (sociaal, fysiek, psychisch, medisch) moeilijker dan verwacht en is daarom onvoldoende gerealiseerd.

Zicht op Werk
In de HBEL is in maart 2016 een start gemaakt met het project Zicht op Werk. Zicht op Werk loopt als een rode draad door het re-integratie traject van inwoners. Via Zicht op Werk worden inwoners via wekelijkse sessies (waar inwoners herhaaldelijk aan deelnemen) aan vacatures gekoppeld en ter plekke ondersteund bij het sollicitatieproces. Zicht op Werk faciliteert vooral dat mensen zelfstandig passend werk vinden. De relatie met het Werkgeversservicepunt (WSP) speelt daarbij een belangrijke rol. Voor de HBEL zijn in 2016 in totaal 125 mensen uitgestroomd naar werk. Voor 96 van hen is dit dankzij de inzet van Zicht op Werk gerealiseerd.

Werkgeversdienstverlening
In 2016 is de werkgeversdienstverlening ondergebracht bij Tomingroep in de vorm van een werkgeversservicepunt (WSP). Gedurende 2016 is gebleken dat deze constructie, waarbij het WSP vanuit een centraal punt werkt onvoldoende mogelijkheden heeft geboden om goed aan te sluiten bij de ”couleur locale” van de verschillende regio-gemeenten op het gebied van re-integratie. Besloten is om voor het jaar 2017 het werkgeversservicepunt over te hevelen naar de Regio Gooi en Vechtstreek en de medewerkers bij de verschillende gemeenten te herpositioneren.

Jobcoach
In navolging van het coalitieakkoord is vanaf november 2016 een jobcoach gestart voor Eemnes. Met alle uitkeringsgerechtigden wordt een gesprek gevoerd en bekeken welk traject naar werk, of tijd voor meedoen geschikt is. Tevens vindt matching op vacatures plaats. In het tweede kwartaal van 2017 zijn de resultaten bekend.

Wat ging goed?
Aan twee bedrijven is het vignet “smaakmaker” uitgereikt. Deze bedrijven dienen als voorbeeld voor het in dienst nemen en houden van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Wat ging minder goed?
De Tomingroep en de toekomstdiscussie over de Sociale Werkplaats.
Door het nieuwe aanbestedingsbeleid en de verschillende visies van gemeenten is het nog niet gelukt om tot een toekomstbestendige oplossing te komen.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

	Realisatie 2015	Raming 2016 vóór wijziging	Raming 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Afwijking realisatie t.o.v. raming 2016
Lasten	2.085.401	2.150.062	2.160.062	2.104.171	55.891
Baten	1.121.043	1.084.030	1.084.030	1.106.656	- 22.626
Saldo	**964.358**	**1.066.032**	**1.076.032**	**997.515**	**78.517**
Mutatie met reserves	26.667	- 30.000	- 30.000	2.411	- 27.589

I. Sociale Samenhang

Wat hebben we bereikt?

In 2016 is een verbeterslag gemaakt met Versa Welzijn (Versa) over de dienstverlening. De afspraken hierover – gebaseerd op de door de Raad eind 2014 geformuleerde uitgangspunten in 'De Lokale Keuzenota in het Sociaal Domein 2015-2018' - zijn aangescherpt. Het betreft in feite de ontwikkeling van het 'preventieve voorveld' en de rol die Versa daarin vervult. Daarbij gaat het om het ondersteunen van specifieke doelgroepen waarbij signaleren en verbinden centraal staat. Een concreet voorbeeld hiervan is het actualiseren van de afspraken van het jongerenwerk waarbij afstemming en samenwerking met het Jeugd en Gezinsteam verder is uitgewerkt.

Sociaal wijkteam Eemnes
In het najaar van 2016 is in Eemnes het Sociaal wijkteam van start gegaan. Naast drie wijkverpleegkundigen neemt ook een sociaal werker van Versa Welzijn deel aan dit team. De eerste maanden na de start zijn vooral benut om kennis te maken met allerlei netwerkpartners, waaronder het Jeugd en Gezinsteam. Ook het bekend worden voor de inwoners heeft veel tijd in beslag genomen.
In het voorjaar van 2017 wordt een eerste evaluatie van de werkwijze van het Sociaal wijkteam Eemnes verwacht.

Algemeen Maatschappelijk Werk, Mantelzorg, Vrijwillige Thuishulp en Welzijn Wonen Zorg
De BEL-gemeenten subsidiëren instellingen die deze diensten aanbieden. Het Wmo-loket coördineert en geeft opdracht aan de dienstverlenende uitvoeringsorganisatie. Versa Welzijn is één van de uitvoeringsorganisaties. In 2016 is de werkwijze met Versa Welzijn en de gemeente Huizen verder afgestemd om te komen tot één HBEL-model persoonsvolgende financiering.

De uniforme regeling mantelzorgcompliment was in 2016 gedurende het hele jaar beschikbaar. Er is daarbij ook op een aantal momenten in het jaar, met een nadruk in de periode vooraf en na de dag van de mantelzorg, extra aandacht aan besteed in de media. Ook de samenwerkingspartners hebben aandacht aan de regeling gegeven. Dit heeft geresulteerd in een stijging van het aantal aanvragen voor 2016 (53 ten opzicht van 42 in 2015).

Cliëntondersteuning
In 2016 hebben MEE UGV en het Adviespunt Zorgbelang professionele cliëntondersteuning geleverd in de HBEL. Voor MEE UGV was dit een overgangsjaar naar volledig persoonsvolgende financiering, waarbij voor 2016 een garantie namens de HBEL- gemeenten is afgegeven. De visie cliëntondersteuning 2016 vormde het uitgangspunt voor de subsidiëring van cliëntondersteuning. Middels monitoring op kwartaalbasis is er een vinger aan de pols gehouden. Er is ambtelijke ondersteuning geboden bij het opstellen van de nieuwe handreiking van de VNG op het onderwerp cliëntondersteuning. Deze betrokkenheid en kennis zullen in 2017 ingezet worden.

In 2016 is de samenwerking met de werkgroep huisartsen voortgezet en diverse keren overlegd. In gezamenlijkheid is er dit jaar onder andere een pilot Consultatie & Advies Team (C&A-team) op locatie opgezet. Ook samenwerking middels ‘welzijn op recept’ is verkend en zal in 2017 verder worden bekeken. Buiten de overleggen weten de individuele huisartsen of praktijken de gemeente te vinden met vragen (in 2016 was dit onder andere rondom de regeling tegemoetkoming chronische zieken en asielzoeker/statushouders). Alle huisartsen hebben in 2016 een uitnodiging voor de tweede ronde kennismaking door de consulenten van de uitvoering ontvangen. Niet elke praktijk had daar nu alweer behoefte aan, maar waar op het aanbod is ingegaan heeft een bezoek plaats gevonden.

Uitvoering individuele voorzieningen Wmo
2016 – het tweede uitvoeringsjaar van de nieuwe taken in het sociale domein – stond in het teken van het op peil brengen van de capaciteit van de uitvoeringsdienst maatschappelijke zaken HBEL en het verder verbeteren van de interne werkprocessen.

Ook in 2016 werd intensief samengewerkt met de andere gemeenten in de regio op het gebied van de gezamenlijke inkoop van individuele voorzieningen, het contractbeheer en de uitvoering van het digitaal leefplein (DLP). Het digitaal leefplein functioneert goed als facturatiesysteem. De aansluiting van het DLP op de lokale registratiesystemen is echter nog niet optimaal. Ook de toegankelijkheid van het DLP voor inwoners moet nog worden doorontwikkeld.

Ook in 2016 zijn de raden in kwartaalrapportages geïnformeerd over de omvang van de ingezette dienstverlening en de uitnutting van budgetten. Het genereren van de juiste cijfers was in 2016 nog steeds een arbeidsintensief proces o.a. doordat lokale systemen en DLP nog niet op elkaar aansluiten en facturatie van zorg vaak pas na afronding van een traject plaats vindt.

De uitvoering van de oude Wmo taken laat in 2016 tov 2015 een constant beeld zien. Over de inzet van huishoudelijke hulp kunnen we zeggen dat ten opzichte van 2015 de omvang van de toegekende huishoudelijke hulp voorzieningen stabiel is. Na een uitspraak van de Centrale raad van Beroep is bij de nieuwe uitgaven is voor de hele HBEL uitgegaan van het goedgekeurde normenstelsel (MO-zaak). Voor Eemnes is altijd al uitgegaan dit normenstelsel. Op basis van de voorlopige cijfers wordt voor Eemnes een lichte overschrijding verwacht van de begrote budgetten. Overigens is er in de begroting 2016 al voor gekozen om de bezuinigingstaakstelling van het rijk van 40% niet door te voeren. Het hiervoor gereserveerde bedrag van € 220.000 uit de reserve WMO, hoeft in 2016 niet gebruikt te worden.

Verder zien we dat de verhouding tussen voorzieningen in natura en pgb's veranderd is ten opzichte van 2014. De relatie tussen zorg in natura en pgb's stond historisch op 15% (pgb) – 85% (natura). De huidige verhouding binnen HBEL is 6% (pgb) – 94% (natura). De afname in de inzet van pgb's wordt grotendeels veroorzaakt door de inwerkingtreding van het trekkingsrecht per 2015.

De uitvoering van de nieuwe Wmo taken (begeleiding en beschermd wonen) verloopt naar wens en wordt ruim binnen de beschikbare budgetten uitgevoerd. Voor dagbesteding en begeleiding zien we in de HBEL tov 2015 een afname van het aantal voorzieningen (bij met name dagbesteding). De afname kan meerdere oorzaken hebben: de verschuiving van individuele zorg naar algemene voorzieningen, het feit dat een aantal mensen niet in het Wmo- maar in het WLZ regime thuishoorden en dat er ook een groep mensen is die na indicatie afziet van het gebruik van de voorziening. Wij hebben geen signalen ontvangen dat de afname heeft geleid tot knelpunten bij inwoners.

Wat ging goed?
De discussie over de uitvoeringsorganisatie heeft geleid tot een reorganisatie, waarbij beschikbaarheid en klantgerichtheid als speerpunten zijn benoemd.

Wat ging minder goed?
De adviesraad Sociaal Domein is door gebrek aan adviseurs en daardoor actieve betrokkenheid gereduceerd tot nul.
De cliëntenraad functioneert wel goed.

In HBEL verband wordt gewerkt aan één gemeenschappelijke raad Sociaal Domein.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

	Realisatie 2015	Raming 2016 vóór wijziging	Raming 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Afwijking realisatie t.o.v. raming 2016
Lasten	2.117.426	2.709.293	2.729.778	2.051.057	678.721
Baten	223.544	235.000	235.000	183.372	51.628
Saldo	**1.893.882**	**2.474.293**	**2.494.778**	**1.867.685**	**627.093**
Mutatie met reserves	-107.801	-220.000	-220.000	0	-220.000

J. Sport Cultuur Vrije Tijd

Wat hebben we bereikt?

In overleg met sportverenigingen zijn sportclinics uitgevoerd. Het beweegprogramma voor kinderen met overgewicht is in 2016 gestart.

Het fusietraject van de Bibliotheek Eemnes tot de Bibliotheek Gooi en Meer (gevestigd in de gemeenten Eemnes, Gooise Meren, Weesp en Wijdemeren) is formeel op 1 januari 2016 beëindigd. In 2016 hebben de bibliotheekorganisatie en de gemeenten een samenwerkings-overeenkomst en een beleidskader laten opstellen. Hiervoor hebben de aanbevelingen in de Handreiking lokaal bibliotheekbeleid van de VNG en strategienota (opgesteld door de bibliotheek en de gemeenten) als basis gediend.

Huis van Eemnes
Op 11 april 2016 heeft de raad ingestemd met het voorgenomen besluit tot verzelfstandiging van De Hilt. De stappen om te komen tot een definitief besluit en oprichting van de stichting zijn gezet. In het eerste kwartaal van 2017 wordt het voorstel hiervoor voorgelegd aan de raad.
Op 9 mei heeft de raad besloten de nieuwbouwvariant op 'Veld 4' aan de Noordersingel uit te werken en hiervoor een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen. Er is een projectplan opgesteld. Vervolgens is gestart met o.a. het programma van eisen, de ontwikkelings-, realisatie- en aanbestedingsstrategie en de selectie van een architect voor het opstellen van een getekend programma van eisen. Daarnaast is de bestemmingsplanwijziging in gang gezet. Het voorlopig ontwerp bestemmingsplan is in november aan belanghebbenden en de raad gepresenteerd. De genoemde plannen met betrekking tot nieuwbouw zullen in 2017 verder worden uitgewerkt en voorgelegd aan de raad.

Kunst en cultuur
Met de firma Kunstwacht B.V. is een contract afgesloten voor onderhoud en restauratie van de kunstwerken in de openbare ruimte. Tevens kan men via de gemeentelijke website terecht bij Kunstwacht B.V. m.b.t. informatie over de kunstwerken en wordt er een speciale app geïnstalleerd, zodat geïnteresseerden via de smartphone ter plekke informatie kunnen verkrijgen over een bepaald kunstwerk.

Met de provincie Utrecht is een cultuurpact opgezet; de bedoeling is dat Eemnes met een aantal gemeenten uit de provincie Utrecht iets gaat organiseren. Het gesprek heeft inmiddels plaatsgevonden met de provincie Utrecht, maar er zijn nog geen concrete plannen gemaakt.

Wat ging goed?
De clinics basketbal en handbal zijn enthousiast bezocht.
De uitwerking van de bestuursopdracht Huis van Eemnes.

Wat ging minder goed?
Door vertraging in zaken van logistieke aard bij Natuurmonumenten is de Vogelboulevard in 2016 nog niet afgerond.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

	Realisatie 2015	Raming 2016 vóór wijziging	Raming 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Afwijking realisatie t.o.v. raming 2016
Lasten	1.409.271	1.284.791	1.324.739	1.545.173	- 220.434
Baten	442.123	489.406	489.406	430.188	59.218
Saldo	**967.148**	**795.385**	**835.333**	**1.114.985**	**- 279.652**
Mutatie met reserves	-204.988	-323.117	-335.458	-314.367	-21.091

K. Opgroeien in Eemnes

Wat hebben we bereikt?

Jeugd en Gezin
2016 stond in het teken van de doorontwikkeling van het Jeugd- en Gezinsteam (JGT), versterken van de verbindingen met het preventief voorveld en het opstellen van kwartaal-rapportages. De verschillende kwartaalrapportages geven inzicht in de geleverde jeugdhulp en ontwikkelingen in 2016. Kortheidshalve wordt daarom ook hier naar verwezen.

Begin 2016 (Q1) is er een capaciteitsonderzoek uitgevoerd, omdat er sprake was van een hoge werkdruk. Dit onderzoek heeft erin geresulteerd dat de formatie van het JGT is uitgebreid, welke in Q2 is geïmplementeerd. Daarnaast is in het eerste half jaar een cliënt tevredenheidsonderzoek Jeugd Eemnes uitgevoerd. In Q3 is het JGT geëvalueerd en heeft er op verschillende manieren een nadere kennismaking plaatsgevonden met het preventieve voorveld/sociale basis infrastructuur d.m.v. de organisatie van het Jeugdondersteuningscafé, het houden van speeddates met aanbieders en een ronde langs de scholen (PO en VO) en kinder-/peuteropvang. Ook is het spreekuur van het JGT verplaatst met als doel meer ouders te bereiken en is de JGT-website vernieuwd.

Het integraal werken vanuit ‘één gezin één plan’ in relatie tot de uitvoering HBEL vraagt nog investering. Monitoring en (financiële) sturingsinformatie blijven nog steeds achter bij onze verwachting.

Er is hard gewerkt om onze inwoners van goede zorg te kunnen voorzien. Dat heeft altijd onze prioriteit. En wij lijken daar vooralsnog in geslaagd. Het aantal casussen lijkt te stabiliseren, de samenwerking met partners en professionals neemt toe. De bekendheid van het jeugd- en gezinsteam neemt toe.

Regionaal hebben wij afspraken gemaakt voor de inkoop 2017 en verder. Tevens hebben we afspraken gemaakt over de dienstverlening vanuit Amersfoort.

Scholen
In samenspraak met het onderwijs en maatschappelijke instellingen is het Integraal Huisvestingsplan Eemnes geactualiseerd. Daarnaast komen de schooldirecteuren weer structureel samen om ontwikkelingen te bespreken en met elkaar af te stemmen. De inzet van het schoolmaatschappelijk werk is, in overleg met samenwerkingsverband Unita en Qinas, versterkt en het onderwijs heeft afstemming met het team Jeugd en Gezin.

Regionaal zijn er richtlijnen opgesteld over de regionale bekostiging en organisatie van taalonderwijs aan minderjarige statushouders. Een mooi resultaat is dat er twee vormen van taalonderwijs (voltijd en deeltijd) zijn en dat er een taalklas is geopend in Huizen.

Harmonisatie peuterspeelzalen
Begin 2015 heeft de gemeenteraad ingestemd met de harmonisatie van de peuterspeelzalen tot peuteropvang. In 2016 zijn alle peuterspeelzalen geharmoniseerd. De subsidie is hiermee afgebouwd van 100% in 2015 naar 50% in 2016. Een volgende stap in het proces is het tot stand brengen van een regeling voor zogenoemde kostwinnersgezinnen. Het college van Eemnes heeft op 22 november 2016 hiermee ingestemd. De regeling treedt op 1 januari 2017 in werking.

Handhaving kinderopvang
Ook in 2016 zijn alle kinderopvangorganisaties in Eemnes door de GGD regio Utrecht geïnspecteerd. In Eemnes zijn door de GGD in 2016 geen tekortkomingen geconstateerd.

Wat ging goed?
Er zijn geen tekortkomingen geconstateerd in 2016 bij de handhaving van de kinderopvang.
De samenwerking tussen het Jeugd Gezinsteam en de huisartsen loopt goed.
Beschikkingen worden vrijwel alleen nog door het Jeugd Gezinsteam afgegeven.

Wat ging minder goed?
De financiële afrekening en inkoop van diverse lokale/regionale contracten.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

	Realisatie 2015	Raming 2016 vóór wijziging	Raming 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Afwijking realisatie t.o.v. raming 2016
Lasten	2.816.115	2.908.770	2.851.099	2.643.172	207.927
Baten	22.453	9.211	9.211	65.191	-55.980
Saldo	**2.793.662**	**2.899.559**	**2.841.888**	**2.577.981**	**263.907**
Mutatie met reserves	-	-	-	-	-

Algemene dekkingsmiddelen

Wat hebben we bereikt?

Algemene uitkering en uitkering Sociaal Domein
In totaal is er een voordeel ten opzichte van de raming van € 256.000, ca 2,9%.
Dit voordeel bestaat enerzijds uit een voordeel van € 200.000 op de algemene uitkering, voornamelijk als gevolg van accresontwikkeling en hoeveelheidsverschillen, anderzijds uit een voordeel van € 56.000 voor de uitkering Sociaal Domein, als gevolg van een hogere uitkering voor de decentralisatie jeugdzorg en de participatiewet.

Resultaat en accountantsverklaring
Het resultaat bedraagt € 1.841.500 voordelig.
De jaarrekening 2016 is voorzien van een controleverklaring.

Bezuinigingen
In de begroting 2016 zijn bezuinigingen opgenomen.
Een groot deel hiervan is reeds in de budgetten verwerkt.
De niet gerealiseerde bezuinigingen betreffen voornamelijk:
- de bibliotheek/De Hilt in verband met het Huis van Eemnes;
- het groenonderhoud daar het behoud van het groene karakter van Eemnes veel inzet vergt. In het groenplan 2017-2020 zijn de budgetten hierop aangepast.

Overigens is in de begroting 2016 een stelpost van € 100.000 opgenomen als tegenhanger voor de niet gerealiseerde bezuinigingen.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

	Realisatie 2015	Raming 2016 vóór wijziging	Raming 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Afwijking realisatie t.o.v. raming 2016
Lasten	3.023.599	1.142.475	4.335.932	4.143.734	192.198
Baten	17.404.696	14.712.379	19.529.821	19.629.825	-100.004
Saldo	**-14.381.097**	**-13.569.904**	**-15.193.889**	**-15.486.091**	**292.202**
Mutatie met reserves	-169.744	- 114.700	801.130	851.099	- 49.969

Paragrafen

Inleiding

De voorgeschreven paragrafen beogen een “dwarsdoorsnede” te geven van de programmabegroting, bezien van uit een bepaald perspectief. Het hoofddoel van de paragrafen is om de raad in staat te stellen een aantal wezenlijke beleidslijnen vast te stellen en de hoofdlijnen van de uitvoering te controleren. De paragrafen richten zich voornamelijk op de beleidscontouren van het beheersproces die niet direct extern (of naar de burger toe) gericht is. De informatie die per paragraaf verstrekt wordt was voorheen op meerdere plaatsen in de begroting (versnipperd) terug te vinden. Door de paragrafen wordt de begroting dus inzichtelijker voor deze onderwerpen. Met de paragrafen heeft de raad een extra instrument (naast de programma´s) om de uitvoering te kunnen controleren.

De volgende paragrafen zijn verplicht voorgeschreven:

A. Weerstandsvermogen en risicomanagement
B. Onderhoud kapitaalgoederen
C. Financiering
D. Bedrijfsvoering
E. Verbonden partijen en participaties
F. Grondbeleid
G. Lokale heffingen

Waar mogelijk zijn de paragrafen gebaseerd op het reeds vastgestelde beleid voor het betrokken terrein. In dat geval wordt dan ook verwezen naar de relevante beleidsnota´s.

A. Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

1.1 Algemeen

Waarom is weerstandsvermogen van belang?
Informatie over het weerstandsvermogen is belangrijk om te weten of én in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen zodat de gemeente Eemnes kan zorgen dat de uitvoering van het bestaande beleid en voorzieningen doorgang blijft vinden.
Ook bij goed financieel beheer kunnen onverwachte financiële gevolgen optreden. Deze tegenvallers kunnen structureel of incidenteel van aard zijn, maar hebben altijd invloed op de financiële positie van de gemeente.

Wat zijn de normen?
Vanuit de provincie Utrecht zijn geen directe normen voor het weerstandsvermogen aangegeven.

Opvangen van structurele, incidentele tegenvallers en restrisico's
De mate van flexibiliteit van de baten en lasten in de gemeentebegroting speelt een belangrijke rol bij de bepaling van het weerstandvermogen: hoe snel kunnen (structurele) tegenvallers worden opgevangen door ombuigingen van bestaand beleid al dan niet in combinatie met belastingverhogingen (het benutten van de onbenutte belastingcapaciteit).
Daarnaast kunnen incidentele tegenvallers opgevangen worden door het inzetten van de algemene reserve en/of door het niet-beklemde deel van de bestemmingsreserves anders in te zetten.
Restrisico's kan de gemeente dus dragen door het achter de hand hebben van voldoende weerstandscapaciteit. Een precies sluitende begroting (zonder enige mate van flexibiliteit) en geen weerstandscapaciteit betekent dat iedere financiële tegenvaller een probleem gaat opleveren, als er geen even grote meevallers tegenover staan.

Hoe hoog moet weerstandscapaciteit zijn?
De begrotingsprogramma's en daarmee het beleid van de gemeente staan dan permanent onder druk. Weerstandscapaciteit als financiële buffer is daarom noodzakelijk. Hoe hoog de weerstandscapaciteit zou moeten zijn, is niet exact aan te geven. De omvang is namelijk afhankelijk van de financiële restrisico's die de gemeente (op enig moment) loopt en de kans dat de risico's daadwerkelijk effectief worden: dit wijzigt in de tijd.

Wat staat in deze paragraaf?

1.2 Beleid inzake weerstandscapaciteit en de risico's
1.3 Weerstandsvermogen
1.4 Inventarisatie van de weerstandcapaciteit
1.5 Risico's
1.6 Kengetallen

1.2 Beleid inzake weerstandscapaciteit en de risico's

Wat is het beleid?
Het beleid is vastgelegd in de "Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Blaricum, Eemnes, Laren en BEL Combinatie" en is door de raad vastgesteld op 22 oktober 2012. De tekst in deze rekening is beperkt omdat er al vastgesteld beleid is.

Wat staan de begrippen voor?
In de nota zijn de volgende begrippen gedefinieerd:

Begrip	Toelichting
Weerstandscapaciteit	Dit zijn de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.
Risico's	Een risico is een kans op het optreden van een positieve dan wel negatieve gebeurtenis van materieel belang die niet voorzien is in de begroting van enig jaar.
Weerstandsvermogen	Dit is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's die zich binnen de gemeente kunnen manifesteren
Risicomanagement	Het identificeren en kwantificeren van risico's en het bepalen van activiteiten die de kans van optreden van de risico's en/of de gevolgen van de risico's beheersbaar houdt.
Beheersmaatregelen	Het stelsel van maatregelen en procedures die worden genomen om de onderkende risico's te ondervangen dan wel om de opkomende risico's te signaleren en het effect hiervan te beperken.

Met ingang van 2016 verplicht het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) kengetallen op te nemen in deze paragraaf (1.6). Deze treft u daarom ook aan in deze rekening.

Cyclische aanpak
Gekozen is voor een cyclische aanpak bij het risicomanagement. In de nota risicomanagement zijn de volgende fasen beschreven:

Fase	Activiteiten
Fase 1: Kaderstelling en strategie	Het vastleggen van de kaders in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen
Fase 2: Risico-analyse	Inventariseren van de potentiële risico's en deze vastleggen in een risicokaart. Een samenvatting van het resultaat wordt in deze paragraaf weergegeven. Per risico wordt inzicht gegeven in de kans dat een risico zich voordoet (verdeeld in 5 klassen) en het inschatten van het financiële gevolg (verdeeld in 5 klassen). De kans vermenigvuldigt met het financieel gevolg bepaald de risico-score.
Fase 3: Beheersmaatregelen	Om de risico's af te dekken worden beheersmaatregelen gedefinieerd en wordt een risico-eigenaar benoemd. Voor het omgaan met risico's is een aantal basisstrategieën: - Accepteren - Reduceren - Elimineren - Overdragen/verzekeren
Fase 4: Monitoren en toetsen	In deze fase wordt informatie verstrekt, worden ontwikkelingen in beeld gebracht en resultaten beoordeeld.
Fase 5: Toezicht en toetsen	Risico's worden (mede in het kader van interne controle) in verband gebracht met de beheersmaatregelen en het beschikbare weerstandvermogen.
Fase 6: Continue verbetering	Op basis van (tussentijdse) resultaten kan beleid en methodiek worden bijgesteld.

Rolverdeling
De volgende actoren hebben een rol bij risicomanagement:
- De raad stelt het beleid vast en stelt de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en jaarrekening vast.
- Het college ziet toe op een juiste uitvoering van risicomanagement en de verantwoording daarover.
- Het management en het ambtelijk apparaat van de gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van het risicomanagement waarbij het identificeren van de risico's en het uitvoeren van beheersmaatregelen de kern vormt.

1.3 Weerstandsvermogen

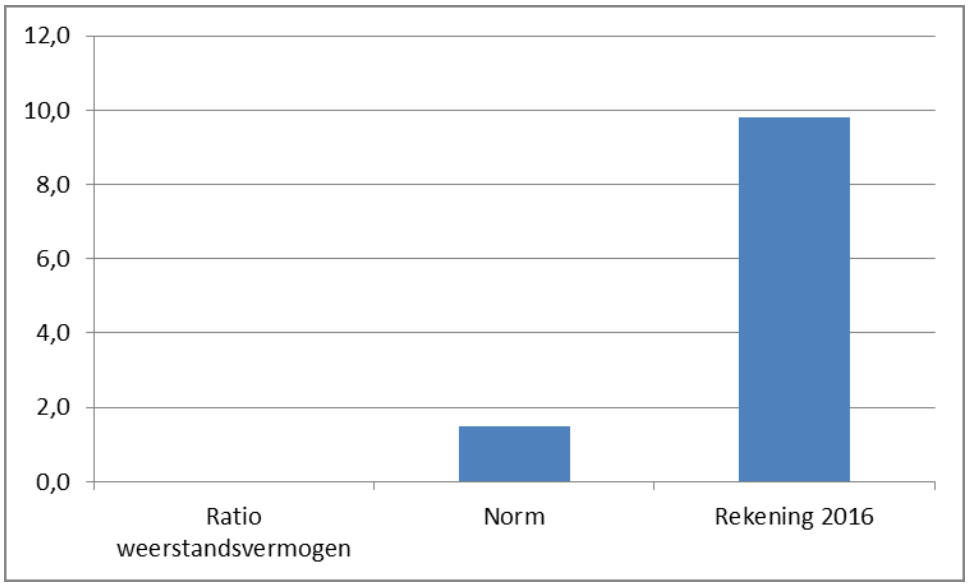
Om het weerstandsvermogen in relatie tot de risico's te kunnen beoordelen is een ratio weerstandsvermogen gedefinieerd:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}\ \text{€ 5.391.251}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}\ \text{€ 548.000}} = 9{,}8$$

De ratio kan ingedeeld worden volgens onderstaande waarderingstabel.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	≥ 2,0	Uitstekend
B	1,4 ≤ x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 ≤ x < 1,4	Voldoende
D	0,8 ≤ x < 1,0	Matig
E	0,6 ≤ x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De gemeente Eemnes streeft er naar om deze ratio tussen de 1 en 2 te houden. Dat betekent dat de gekwantificeerde risico's gedekt worden door het aanwezige weerstandsvermogen. De feitelijke uitkomst is daarmee ver boven de norm.

1.4 Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit structurele weerstandscapaciteit en incidentele weerstandscapaciteit.

1.4.1 Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit (in de exploitatie) bestaat uit de volgende onderdelen:

Nr.	Post	Bedrag
1	Onroerende Zaakbelasting (onbenutte belastingcapaciteit)	€ 826.331
2	Rioolheffing	€ 27.779
3	Afvalstoffenheffing	€ 203.659
4	Leges en andere heffingen	€ 0
5	Onvoorzien	€ 10.000
	Totaal structureel weerstandsvermogen	***€ 1.067.769***

Toelichting

1. Onroerende zaakbelasting

De onbenutte belastingcapaciteit zijn de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de OZB te verhogen. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale belastingtarieven te vergelijken met de belastingtarieven in de gemeente. Voor de maximale belastingtarieven wordt gebruik gemaakt van de normen voor het zogenaamde artikel 12-beleid. Een gemeente met een artikel 12-status is een Nederlandse gemeente die onder financiële curatele is gesteld door het Rijk vanwege een structureel slechte financiële situatie. Deze gemeenten moeten hun tarieven verhogen tot een “redelijk peil eigen heffingen”, willen zij in aanmerking kunnen komen voor rijkssteun. De actuele normen voor dit artikel 12-beleid staan steeds in de circulaire Gemeentefonds.
Voor het jaar 2016 is dit percentage vastgesteld op 0,1889%.

Categorie	Redelijk peil artikel 12	Tarief Eemnes	Opbrengst 2016	Onbenutte belastingcapaciteit
Eigenaren woning	0,1889%	0,1226%	€ 1.316.375	€ 711.873
Eigenaren niet-woningen	0,1889%	0,1785%	€ 311.437	€ 18.145
Gebruikers niet-woningen	0,1889%	0,1184%	€ 161.749	€ 96.312
Totaal				**€ 826.331**

Het verschil van de tarieven in de begroting 2016 en het rekentarief voor 2016 uit de meicirculaire 2015 geeft een onbenutte capaciteit in 2016 van € 826.331. Theoretisch zou dit ruimte bieden voor een tariefsverhoging ter grootte van dit bedrag. Voordat de gemeente een beroep kan doen op de status van artikel 12, moeten de tarieven voor de OZB naar dat (forse) niveau worden verhoogd.

2. Rioolhefing

De rioolheffing is niet 100% kostendekkend. In de rekening 2016 zit een onttrekking aan de reserve riolering van € 27.779. In de rioolheffing 2016 zat dus ruimte wegens niet 100% kostendekkendheid.

3. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is niet 100% kostendekkend. In de rekening 2016 was een onttrekking aan de reserve afvalstoffenheffing van € 203.659. In de afvalstoffenheffing 2016 zat dus ruimte wegens niet 100% kostendekkendheid.

4. Leges en andere heffingen
De publieksleges zijn niet kostendekkend; de bouwleges etc. zijn in principe 100% kostendekkend.

5. Onvoorzien
In de begroting 2016 was een post onvoorzien voor structurele uitgaven ad € 10.000 opgenomen.
Er mag alleen van de post onvoorzien gebruik gemaakt worden als er sprake is van de drie O's: Onvoorzien, Onvermijdelijk en Onuitstelbaar.

1.4.2 Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het vermogen om tegenvallers eenmalig op te vangen zonder dat invloed heeft op het voortzetten van bestaand beleid.
In het onderstaande overzicht wordt de stand gegeven conform de rekening 2016.

Nr.	Reserve	Stand 31/12/2016
1	Algemene reserve	1.616.602
2	Bestemmingsreserves (niet beklemd)	515.880
	Totaal reserves	***2.132.482***
3	Stille reserves	2.191.000
	Totaal incidenteel weerstandsvermogen	***4.323.482***

Toelichting

1. Algemene reserve
Deze reserve is bedoeld voor het opvangen van onvoorziene uitgaven voortvloeiende uit:
- opkomende verplichtingen
- calamiteiten
- het opvangen van rekeningtekorten

2. Vrij besteedbare deel van de bestemmingsreserves
De bestemmingsreserves nemen een bijzondere plaats in. De raad heeft de bestemming van deze reserves vastgelegd. In die zin kunnen de saldi niet zondermeer bij het beschikbare weerstandsvermogen worden opgeteld. Anderzijds is de raad bevoegd om de bestemming van reserves te wijzigen. Bij grote calamiteiten, waarbij het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve niet toereikend is, kan de raad besluiten ook bestemmingsreserves anders in te zetten.

Voor de berekening van het weerstandsvermogen wordt voorgesteld alleen reserves mee te nemen die niet beklemd zijn (de komende jaren niet worden gebruikt voor uitgaven). Dit betreffen de volgende reserves:

-	Eemnesser kunstenaars	€ 746
-	Jongerenvoorzieningen	€ 57.320
-	Investeringssubsidie sport	€ 83.828
-	Landschapsontwikkelplan	€ 286.656
-	Reserve gemeenschap, Cultuur en Sport	€ 87.330
		€ 515.880

3. Stille reserves
De stille reserves betreffen een aantal onroerende zaken die reeds (voor een groot deel) zijn afgeschreven.
Per object wordt de WOZ-waarde gecorrigeerd met aanwezige boekwaarden vermeld. Een belangrijke voorwaarde is dat het een en ander binnen afzienbare tijd verkoopbaar is.

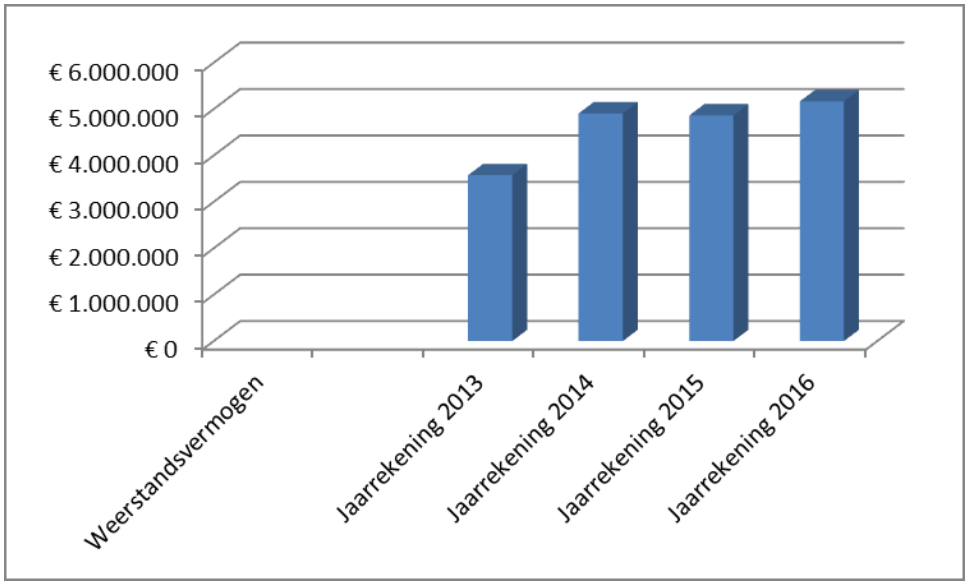
Object	Adres	Woz-waarde	Boekwaarde	Stille reserve
		31-12-2016 (1)	31-12-2016 (2)	(1-2)
Kindcentrum	Schoolpad	€ 760.000	€ 513.000	€ 247.000
De Hilt	Hasselaarlaan 1 c	€ 2.033.000	€ 608.000	€ 1.425.000
Jongerengebouwtje Impuls	Noordersingel 4	€ 139.000	€ 47.000	€ 92.000
Bibliotheek	Raadhuislaan 49 b	€ 427.000	€ 0	€ 427.000
Totaal				**€ 2.191.000**

Geen of beperkte boekwaarde:

-
- Kerktorens Eemnes Binnen en Eemnes Buiten (verzekerd voor € 4.200.000
- Gronddepot
- Diverse percelen (openbaar gebied)
- Noordbuurt 7,5 ha (agrarische grond, toekomstige uitbreidingslokatie)

De ambtswoning is per 2 maart 2016 verkocht.

De ontwikkeling van de weerstandscapaciteit is als volgt:

1.5 Risico's

De gemeente probeert haar doelstellingen te bereiken maar hierbij kunnen zich risico's voordoen die er voor kunnen zorgen dat het behalen van die doelstellingen negatief wordt beïnvloed. Voor een groot aantal geïdentificeerde risico's zijn maatregelen getroffen om de kans en/of het gevolg te verminderen. Voor een aantal risico's is dit om verschillende redenen (bewust) niet gedaan of kunnen de beheersmaatregelen niet geheel effectief zijn (voor de kans en/of het gevolg): dit zijn de zogenaamde restrisico's

Restrisico's

De risico's relevant voor de bepaling van het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet zijn of konden worden ondervangen met beheersmaatregelen (zogenaamde restrisico's). Er heeft een gemeentebrede risico-inventarisatie plaatsgevonden waarbij alle teams de processen zijn beoordeeld op mogelijke nog niet afgedekte risico's. De 'gevonden' restrisico's zijn vervolgens voor zover mogelijk gekwantificeerd.

Wat zijn de grootste restrisico's?

Hieronder worden de risico's genoemd en toegelicht die tot het moment van aanbieden van de begroting bekend zijn:

Programma	Risico
Veilig Eemnes	Risico dat op grondgebied van Eemnes zich een ramp voordoet
Alg. dekking	De gemeente is achtervang bij woningbouw leningen van de Alliantie en Eemland Wonen
Werk en inkomen	Participatiewet is een open-einde regeling
Opgroeien in Eemnes	Bij decentralisatie jeugdzorg betaalt gemeente naar hoeveelheid zorg en ondersteuning die wordt toegewezen/gebruikt.
Alg. dekking	De exacte hoogte van de algemene uitkering (AU) wordt pas na afsluiten van het begrotingsjaar bekend. Dit houdt in dat wij altijd met ramingen moeten werken, hetgeen inherent een risico inhoudt
Ruimtelijke Ordening en wonen	Bij de vaststelling van een bestemmingsplan of een besluit om van een bestemmingsplan af te wijken bestaat er een kans op planschade
Bestuur	Wethouders hebben na beëindiging van het wethouderschap recht op wachtgeld. Risico doet zich voor op moment van eventuele collegecrisis en bij het einde van de raadsperiode 2014-2018
Bestuur	Te weinig invloed als kleine gemeente op begroting en plannen van gemeenschappelijke regelingen
Sociale Samenhang	De WMO verstrekkingen betreffen een openeinde regeling. In het kader van de "kanteling" zal het aantal verstrekkingen naar verwachting afnemen
Sport, Cultuur, Vrije tijd	In de (meerjaren) begroting is rekening gehouden met de kosten van een BEL zwembad voor een bedrag van € 100.000. De maximale bijdrage is begrensd op € 133.000.

1.6 (Financiële) kengetallen

In juli 2015 is het BBV aangepast. Vanaf de begroting 2016 dienen gemeenten deze financiële kengetallen verplicht op te nemen.

Kengetallen:	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
Netto schuldquote	27,0%	-20,6%	5,2%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-25,7%	-33,5%	-10,7%
Solvabiliteitsrisico	25,0%	34,3%	37,0%
Structurele exploitatieruimte	-0,8%	1,2%	7,6%
Grondexploitatie	8,8%	1,8%	8,6%
Belastingcapaciteit	98,6%	93,6%	93,4%

Netto schuldquote
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen.
Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Een netto schuldquote tussen de 100% en 130% is hoog en wanneer de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, bevindt een gemeente zich in de gevarenzone. De netto schuldquote van de gemeente Eemnes bedraagt 5,2 % en ligt dus ruim onder de 90% waarmee geen sprake van een risico.
De normpercentages 100% en 130% zijn grove vuistregels.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen
Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie moet ook worden gekeken naar de doorgeleende gelden. Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden deze leningen geëlimineerd. De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen bedraagt -/- 10,7%. Als alle uitstaande bedragen worden afgelost, heeft Eemnes per saldo geen schulden meer.

Solvabiliteitsrisico
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Eemnes in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteit is het percentage van het vermogen dat uit eigen vermogen bestaat. Deze ratio geeft een goed beeld van de mate waarin bezittingen zijn gefinancierd met eigen vermogen of vreemd vermogen. De norm voor de solvabiliteit ligt doorgaans tussen de 25% en 40%. De solvabiliteit van de gemeente Eemnes valt met 37% binnen deze norm.

Structurele exploitatieruimte
In principe dienen de structurele lasten en baten in evenwicht te zijn. De mate waarin dit gebeurt, is de structurele exploitatieruimte.
De structurele exploitatie ruimte van 7,6% geeft aan dat de structurele baten in 2016 voldoende zijn om de structurele lasten te dekken.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten.

Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale gemiddelde woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing de afvalstoffenheffing en de korting voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde van € 255.000. De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden te vergelijken met het landelijk gemiddelde. Uitgedrukt in een percentage betekent dit dat de belastingcapaciteit van Eemnes 93,4% bedraagt. De woonlasten liggen in de gemeente Eemnes dus 7% lager dan het landelijk gemiddelde.

B. Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Eemnes heeft een groot deel van haar vermogen geïnvesteerd in voorzieningen voor haar inwoners en instellingen, zoals wegen, riolering, openbaar groen, speelplaatsen, straatmeubilair en gebouwen. Het onderhoud van deze kapitaalgoederen is van cruciaal belang voor het functioneren van de gemeente. Ook voor de inwoners is de kwaliteit van hun leefomgeving van groot belang; teruglopende kwaliteit kan leiden tot kleiner ergernissen, klachten of zelfs serieuze ongelukken. Slecht onderhouden gebouwen betekent voor de gebruikers een vermindering van gebruiksgenot en mogelijk zelfs van gebruiksmogelijkheden. In 2015 en 2016 zijn de beheerdata voor wegen, groen, bomen, speelplaatsen geactualiseerd opgenomen in het integraal databeheersysteem Greenpoint. De beheerdata voor riolering zijn geactualiseerd opgenomen in het databeheersysteem Riodesk.

Het beleid van de gemeente Eemnes voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in de volgende vastgestelde nota's:

- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP);
- Exploitatieovereenkomst Openbare Verlichting Citytec;
- Groenbeleidsplan;
- Speelplaatsenplan.

Financieel overzicht kapitaalgoederen

Beheerplan	Jaarrekening	Begroot	Werkelijk	Restant
Openbare verlichting	Onderhoudsbudget	38	55	-17
	Kapitaallasten	119	62	57
Groen	Onderhoudsbudget	182	262	-80
	Kapitaallasten	9	7	2
Riolering	Onderhoudsbudget	70	93	-23
	Kapitaallasten	259	180	79
Wegen	Onderhoudsbudget	113	100	13
	Kapitaallasten	49	111	-62
Gebouwen	Onderhoudsbudget	39	69	-30
	Kapitaallasten	621	529	92

*Bedragen zijn * € 1.000. Belangrijke verschillen worden nader toegelicht in de verschillenanalyses.*

Vastgoedbeheer

De professionalisering van het gemeentelijk vastgoed is in 2016 volle gang gezet. Het opstellen van de nieuwe Meer Jaren Onderhoud Plannen (MJOP's) en Jaarlijkse Onderhoud Plannen (JOP's) is uit besteed aan een nieuwe externe partij. Alle panden zijn opnieuw geschouwd en er heeft een nulmeting plaatsgevonden. Aan het einde van het eerste kwartaal 2017 is de definitieve oplevering van de cijfers. Intern dient daarna nog een financiële vertaalslag gemaakt te worden. Het gaat dan om:

1. Nieuw begrotingsbedrag jaarlijks onderhoud;
2. Herberekening componentenbenadering vastgoedobjecten en
3. Inzicht in achterstallig dan wel uitgesteld onderhoud.

Ten behoeve van de jaarrekening is nog gewerkt met de oude MJOP's uit 2014.

Gebouwen

Eemnes maakt gebruik van de componentenbenadering ten behoeve van het groot onderhoud.
Het groot onderhoud wordt opgenomen in de meerjarige investeringsplanning, geactiveerd en afgeschreven.

Uitzonderingen hierop zijn:

- Voorziening schoolgebouwen:
  Het bedrag van € 43.732 is gereserveerd voor reeds aangegane verplichtingen.
- Voorziening bibliotheek:
  Geen vrijval in verband met realisering Huis van Eemnes (€ 75.281).

Groen

Naam beheersplan	**Groenstructuur - Plan**	**Jaar vaststelling**	**1991**
Naam Voorziening		**Actualisatie**	**2017 (Groenplan 2017-2027)**
Te onderhouden kapitaalgoederen	De gehele groen inrichting van het gemeentelijk openbaar gebied, te weten: hagen, heesters, gazons, ruwgras, plantsoenen, bosplantsoenen, perken, bermen etc.		
Doel	Het beheerplan geeft inzicht in het benodigde budget per jaar ten behoeve van het technisch en functioneel in stand houden van de gemeentelijke groenvoorzieningen.		
Beleidskader	Het onderhoud van het openbaar groen vindt plaats op basis van een groenstructuurplan. Dit groenplan is geactualiseerd onder de noemer “Groenplan 2017-2027” en ligt ter besluitvorming voor aan de raad. In 2016 is besloten het huidige onderhoudscontract met 2 jaar te verlengen. Hiermee loopt het contract eind december 2018 af. Als kwaliteitsnorm wordt het kwaliteitsniveau ”B” volgens CROW standaard kwaliteitsniveaus voor het onderhoud gehanteerd.		
Financiële situatie	Het onderhoud van de Noord- en de Zuidbuurt is nagenoeg geheel uitbesteed. Voor het overige wordt het onderhoud in eigen beheer uitgevoerd. Alle baten en lasten van het openbaar groen gaan via de exploitatiebegroting. Er is geen voorziening of reserve aanwezig. In de exploitatie zijn de kosten opgenomen voor het onderhoud. Het onderhoud wordt uitgevoerd zowel door de BEL Combinatie, als door externen. De budgetten zijn afgestemd op het kwaliteitsniveau ”B”. Investeringen met maatschappelijk nut werden in één jaar afgeschreven ten laste van de reserve dekking kapitaallasten.		

RIOLERING

Naam beheersplan	**GRP 2014 - 2017**	**Jaar vaststelling**	**2014**
Naam Voorziening		**Actualisatie**	**2017**
Te onderhouden kapitaalgoederen	Het gehele gemeentelijk rioolstelsel, inclusief bergbezink- en overstortvoorzieningen en de drukriolering, inclusief alle pompgemalen en bijbehorende zaken.		
Doel	Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) heeft inzicht in de noodzakelijke onderhoud- en nieuwbouwwerkzaamheden en de daartoe benodigde budgetten over de planperiode. De planmatige opzet van het GRP vormt tevens de basis voor de raming van de jaarlijkse lasten en daarmee voor de bepaling van de hoogte van het rioolrecht. In het GRP is een lijst van investeringen opgenomen die noodzakelijk zijn om de riolering in de gemeente op het vereiste niveau te houden. Deze lijst bevat investeringen voor vervanging, verbetering en aanleg/uitbreiding.		
Beleidskader	Het beheer en onderhoud van de riolering in Eemnes gebeurt op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan voor de planperiode 2014 - 2017. Hierin zijn de beleidskaders opgenomen voor het beheer en onderhoud van de riolering in de planperiode. Daarnaast wordt elk jaar een uitvoeringsprogramma GRP opgesteld. Daarin staat welke activiteiten we in het betreffende jaar moeten uitvoeren.		
Financiële situatie	De reguliere onderhoudswerkzaamheden worden gefinancierd uit de jaarlijkse exploitatiebegroting. De object-, systeemmaatregelen en de wijkschouwen vallen onder de investeringen en afschrijving van 40 jaar.		

WEGEN

Naam beheersplan	**Wegenbeheerplan 2017 - 2021**	**Jaar vaststelling**	**2016**
Naam Voorziening		**Actualisatie**	**2021**
Te onderhouden kapitaalgoederen	De gehele grijze inrichting van het gemeentelijk openbaar gebied, te weten: wegen (zand, asfalt en klinker), trottoirs, fiets- en voetpaden, pleinen, parkeerplaatsen, tunnels etc. Met behulp van de ingevoerde beheerdata en inspecties in het beheersysteem wordt inzicht gekregen in de actuele kwaliteit en de benodigde budgetten voor het uitvoeren van het onderhoud aan het wegennet om het gewenste kwaliteitsniveau te bereiken/handhaven. In 2016 is het Wegenbeheerplan 2017-2021 vastgesteld.		
Doel	Het wegennet planmatig en naar behoren te onderhouden met het beschikbaar gesteld budget.		
Beleidskader	Het beleidskader wordt bepaald door enkele wetten, als de Wegen- en Verkeerswet, Wet Herverdeling Wegenbeheer, het BW en de Wet Milieubeheer. Er is ook een relatie met andere beleidsterreinen, zoals riolering (gezamenlijke aanleg), verkeersveiligheid, milieu en sociale veiligheid, ruimtelijke ordening, nieuwbouwprojecten etc. Eind 2016 is het Wegenbeheerplan voor de planperiode 2017 t/m 2021 vastgesteld. Eemnes heeft gemiddeld gezien een hoog kwaliteitsniveau voor asfalt- en elementenverhardingen (A en A+). Enkele elementenverhardingen vertonen achterstallig onderhoud (3% van het areaal heeft een laag kwaliteitsniveau en 9% van het areaal heeft een zeer laag kwaliteitsniveau) Dit verdient aandacht.		
Financiële situatie	De onderhoudswerkzaamheden worden gefinancierd uit de jaarlijkse exploitatiebegroting. Tot 2017 zijn investeringen met maatschappelijk nut in één jaar afgeschreven ten laste van de reserve dekking kapitaallasten. Met ingang van 2017 worden deze investeringen geactiveerd en komen de kapitaallasten, na besluitvorming van de raad, ten laste van de reserve dekking kapitaallasten. De budgeten zijn afgestemd op het kwaliteitsniveau ”B”.		

OPENBARE VERLICHTING

Naam beheersplan	**Uitvoeringsplan Eemnes 2015**	**Jaar vaststelling**	**2015**
Naam Voorziening		**Actualisatie**	
Te onderhouden kapitaalgoederen	De gehele openbare verlichting van het gemeentelijk openbaar gebied.		
Doel	Verduurzaming van de openbare verlichting onder het motto ‘’donker waar het kan en verlichten waar het moet’’.		
Beleidskader	Het onderhoud van de openbare verlichting vindt plaats op basis van het uitvoeringsplan Eemnes 2015. Dit plan is door de raad vastgesteld in 2015. Op basis van dit plan is de openbare verlichting verduurzaamd. Deze verduurzaming houdt in dat de openbare verlichting is gemoderniseerd met dimbare led-verlichting en hierdoor een substantiële bijdrage wordt geleverd aan een beter milieu en tegelijkertijd een besparing van financiële middelen. Het doel is om in 2020 25% CO2 reductie te bereiken ten opzicht van 2008. De kwaliteitsnorm is conform het eigen kwaliteitsplan van CityTec. Dit is conform de exploitatie-overeenkomst.		
Financiële situatie	Alle lasten van de openbare verlichting gaan via de exploitatiebegroting. Er is geen voorziening of reserve aanwezig. Het onderhoud wordt uitgevoerd door CityTec. In 2015 zijn investeringsbedragen (€ 1.836.211) beschikbaar gesteld zowel voor de bestaande openbare verlichting als in het vernieuwen en verduurzamen hiervan. In 2016 is de geplande vervangingen van de lichtmasten en LED-verlichting gereed.		

SPEELPLAATSEN

Naam beheersplan	**Speelplaatsenplan**	**Jaar vaststelling**	**2009**
Naam Voorziening		**Actualisatie**	**2024**
Te onderhouden kapitaalgoederen	Alle gemeentelijke speelplaatsen.		
Doel	Het beheerplan geeft inzicht in de algehele onderhoudsstaat van de speelplaatsen en de benodigde budgetten voor het uitvoeren van het onderhoud en de renovaties binnen de planperiode.		
Beleidskader	In het najaar van 2009 is een nieuw Speelplan vastgesteld door de Raad. In dit plan is de stand van zaken aangaande speeltoestellen beschreven. Ook is naar de leeftijdsopbouw van de jeugd in Eemnes gekeken. Daarnaast zijn opmerkingen van de jeugd meegenomen. Hieruit is een visie gekomen voor de speelplaatsen in Eemnes. Als kwaliteitsnorm wordt het kwaliteitsniveau ”B” volgens CROW standaard kwaliteitsniveaus aangehouden.		
Financiële situatie	De jaarlijkse lasten inzake renovatie en onderhoud worden ten laste gebracht van de reserve kapitaallasten. Het speelplan bevat ook een raming voor de aankomende jaren. De budgetten zijn afgestemd op het kwaliteitsniveau ”B”.		

C. Paragraaf Financiering

Algemeen
In deze paragraaf gaan wij in op de uitvoering van de gemeentelijke treasuryfunctie. Deze dient plaats te vinden binnen de kaders die gesteld zijn in de Wet financiering decentrale overheden(Wet Fido) en de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo). In de Wet Fido staan risicobeheersing en transparantie centraal. Risicobeheersing richt zich op renterisico's, kredietrisico's en valutarisico's. De Ruddo beperkt zich tot regelgeving omtrent het uitzetten van gelden.

Treasurystatuut
In 2014 is een nieuw treasurystatuut vastgesteld. Hierin staat beschreven hoe de gemeente Eemnes met beleggingen en leningen omgaat. De belangrijkste doelstellingen zijn:
- Beschermen van de organisatie tegen ongewenste financiële risico's;
- Aantrekken van gelden tegen zo laag mogelijke kosten en aanvaardbare condities;
- Optimaliseren van het renteresultaat

Renterisiconorm
Om ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen te beperken wordt door het ministerie jaarlijks een renterisiconorm aangegeven. Dit is het maximale percentage (20%) van de totale vaste schuld (minus verstrekte leningen) waarvan de rente herzien mag worden in het lopende jaar. De uitkomst hiervan mag niet overschreden worden, zodat er een spreiding van de opgenomen leningen, looptijden en renteaanpassing data ontstaat. Voor de gemeente Eemnes is in 2016 deze norm niet overschreden.

Risicobeheer
De risico's die de gemeente Eemnes loopt zijn gering:

Kredietrisico: de beleggingen zijn ondergebracht bij marktpartijen die voldoen aan de eisen die het treasurystatuut hieraan stelt.

Koersrisico: Bij de beleggingen is de intentie om de volledige looptijd uit te zitten, zodat de hoofdsom altijd is gegarandeerd. Mocht hiervan, als gevolg van de behoefte aan liquiditeiten, worden afgeweken en de hoofdsom daardoor niet meer gegarandeerd is, dan zal de raad hierover een besluit moeten nemen.

Renteresultaat
De rente was in het afgelopen jaar nog steeds bijzonder gunstig voor de financiering. Op kasgeldleningen werd het afgelopen jaar zelfs rente ontvangen. Het totaalbedrag aan ontvangen rente over leningen en beleggingen en opgenomen kasgelden bedraag € 534.450.
Het grootste rendement is gehaald op het APG clickfonds. Hierop is maximaal geclickt, waardoor er in 2016 een opbrengst van € 441.750 is gerealiseerd.
De werkelijk ontvangen rente van de CV/BV bedraagt over 2016 € 834.000.
Voor de opgenomen geldleningen is een totaalbedrag van € 416.400 aan rente betaald.

Rentevisie
Omdat de treasuryfunctie op dit moment niet volledig is ingevuld, is de rentevisie niet verder uitgewerkt.
Wel worden de rente ontwikkelingen gevolgd via websites van enkele banken. Voor de toekomst is de verwachting dat de huidige lage rentestand nog een tijdje aanhoudt. Voor de opgenomen leningen wordt aangehaakt bij de rentevisie van de BNG.

Voor wat betreft het te hanteren percentage voor de pensioenen en wachtgelden wordt aangesloten bij het percentage van de rekenrente dat de DNB voorschrijft aan de Nederlandse pensioenfondsen. Voor 2016 is dat 3,3%.

Kasgeldlimiet
Ter beheersing van het renterisico op kortlopende schulden is in de Wet Fido de *kasgeldlimiet* ingesteld. Deze moet voorkomen dat gemeenten te veel kort geld lenen waardoor bij een sterke stijging van de rente de rentelasten ineens explosief zouden toenemen. Deze kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Als de vlottende schuld structureel de 8,5% overschrijdt moet de kortlopende schuld worden omgezet naar een langlopende schuld. De kasgeldlimiet is eind 2016 overschreden; begin 2017zijn daarom drie nieuwe leningen aangetrokken.

De kasgeldlimiet over 2016 geeft het volgende beeld:

Kasgeldlimiet 2016

Begroting per 1 januari	20.929
Kasgeldlimiet in %	8,50%
Kasgeldlimiet	1.779

					Bedragen x € 1.000
	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jaar
Vlottende schuld	2.577	2.500	1.631	2.981	2.422
Vlottende middelen	785	1.663	1.788	1.319	1.389
Per saldo vlottende schuld	1.791	838	-157	1.661	1.033
Kasgeldlimiet	1.779	1.779	1.779	1.779	1.779
Ruimte (+) Overschrijding (-)	-12	941	1.936	118	746

Schatkistbankieren
Eind 2013 is het schatkistbankieren ingevoerd. Dit houdt in dat overtollige middelen, met uitzondering van middelen nodig voor uitoefening van de publieke taak, voortaan uitsluitend bij het rijk of bij andere lagere overheden mogen worden uitgezet. Dit beperkt eventuele kredietrisico's.

Leningen
De financieringsportefeuille ziet er op 31 december 2016 als volgt uit:

Omschrijving	Soort	Looptijd	start	laatste aflossing	Rente	Stand per 31/12 2015	Aflossing	Opname 2016	Stand 31-12-2016
BNG 40.108897	Fixe	10	23-12-2013	22-12-2023	2,730%	2.500.000	0	0	2.500.000
BNG 40.109347	Fixe	2	1-10-2014	3-10-2016	0,330%	1.500.000	1.500.000		0
BNG 40.109348	Fixe	5	1-10-2014	1-10-2019	0,705%	1.000.000	0	0	1.000.000
Prov Groningen	Fixe	4,5	1-10-2014	1-4-2019	0,520%	5.000.000	0	0	5.000.000
Intercessie; Giessenlanden	Lineair	10	23-12-2015	23-12-2025	0,70%	650.000	65.000	0	585.000
BNG 40.110309	Fixe	10	23-12-2015	23-12-2026	1,37%	1.750.000	0	0	1.750.000
BNG 40.110584	Fixe	15	1-7-2016	1-7-2031	1,12%	0	0	1.000.000	1.000.000
BNG40.107336	Lineair	10	20-2-2012	20-2-2022	2,63%	1.400.000	200.000		1.200.000
BNG40.107871	Lineair	10	15-11-2012	15-11-2022	1,95%	1.260.000	180.000		1.080.000
BNG40.108898	Fixe	5	23-12-2013	24-12-2018	1,58%	4.500.000	0		4.500.000
BNG40.109119	Fixe	10	15-4-2014	15-4-2024	2,27%	4.900.000	0		4.900.000
BNG40.109914	Lin.	10	25-6-2015	25-6-2025	0,98%	1.800.000	180.000		1.620.000
BNG40.109913	Fixe	10	25-6-2016	25-6-2026	1,45%	1.500.000			1.500.000
						27.760.000	2.125.000	1.000.000	**26.635.000**

Beleggingen
De gemeente Eemnes heeft ook leningen uitstaan waarop afgelost wordt. De belegging in de obligatie en het APG garantieproduct vallen in 2019 vrij.

Voor het APG is op 17 maart 2017 maximaal geclickt, te weten 12,4%, voor een bedrag van € 558.000. Hiervan komt € 441.750 ten gunste van 2016 en € 116.250 ten gunste van 2017.

De beleggingsportefeuille ziet er per 31 december 2016 als volgt uit:

Beleggingen 2016	Nominale waarde	Boekwaarde 1-1-2016	Uitzetting/ rente/agio	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2016
Aandeel Participatiemaatschappij	1	1			1
Aandeel Vitens	7.510	7.510			7.510
Kapitaalverstrekking aan deelneming		*7.511*	*0*	*0*	*7.511*
Leningen en aandeel in Zuidpolder CV/BV		2.810.658		384.452	2.426.206
Geldlening Vitens		45.786		7.000	38.786
Totaal leningen aan deelnemingen		*2.856.444*	*0*	*391.452*	*2.464.992*
Startersleningen		1.546.130	11.665		1.557.795
Svn Duurzaamheidsfonds		303.411	196		303.607
Svn Duurzaamheid bedrijven			1.000.000		1.000.000
Totaal leningen aan verbonden partijen		*1.849.542*	*1.011.861*	*0*	*2.861.403*
ABN variabel 2019	1.000.000	994.750	1.500		996.250
APG Garantieproduct	4.500.000	6.341.400	441.750		6.783.150
Beleggingen		*7.336.150*	*443.250*	*0*	*7.779.400*
Diverse overige lokale leningen u/g		893.880	7.176	59.628	841.429
Totaal		**12.943.527**	**1.462.287**	**451.080**	**13.954.735**

D. Paragraaf Bedrijfsvoering

Beleids- en beheersmatige aspecten

De bedrijfsvoering heeft als reikwijdte de gemeentelijke organisatie. Deze bestaat uit een ambtelijke staf (gemeentesecretaris, bestuurssecretariaat, beleidsregie en control).
De gemeentelijke taken worden uitgevoerd door de BEL Combinatie. Hiervoor heeft de gemeente Eemnes een dienstverleningsovereenkomst met de BEL Combinatie. Voor informatie over de bedrijfsvoering van de BEL Combinatie wordt verwezen naar de jaarrekening van de BEL Combinatie.
In deze paragraaf wordt op een aantal specifieke onderdelen op het gebied van dienstverlening en bedrijfsvoering ingegaan, die relevant zijn voor de dienstverlening van de gemeente Eemnes.

Realisatie dienstverleningsovereenkomst BEL Combinatie

De gemeentelijke taken worden uitgevoerd door de BEL Combinatie. De begrote (toegestane) formatie van de BEL Combinatie bedroeg op 1 januari 2016 173,92 Fte en op 31 december 2016 170,53 Fte.
Deze capaciteit wordt naar rato van de dienstverlening ingezet voor de gemeenten Blaricum, Eemnes en Laren. In een dienstverleningsovereenkomst heeft de gemeente Eemnes de afspraken vastgelegd voor de te realiseren diensten en de kosten die hiermee zijn gemoeid. De overeenkomst voor 2016 is door het college vastgesteld, de uitkomsten zijn verwerkt in deze jaarrekening. Voor de financiële consequenties wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

Voor de bepaling van de tarieven en verrekening van de kosten gelden de door het bestuur vastgestelde uitgangspunten (begroting BEL Combinatie 2016). Voor 2016 is uitgegaan van een verdeling van de kosten naar rato van de DVO-percentages zoals in de BEL begroting voor 2016 is opgenomen (Blaricum 33,23%, Eemnes 30,17% en Laren 36,60%). Aan het begin van het boekjaar zijn de capaciteitsramingen verwerkt in het tijdschrijfsysteem TIM. De capaciteit wordt op het niveau van medewerker verdeeld over exploitatie en projecten.

Voor wat betreft de verrekening van de diensten met de drie BEL-gemeenten heeft het Algemeen Bestuur juli 2015 ingestemd met een nieuwe verrekensystematiek voor 2015 en verder. Deze omvat geen verrekening meer op basis van ‘werkelijke uren * tarief’, maar is voorcalculatorisch op basis van de prestatieafspraken zoals in de dienstverleningsovereenkomst zijn gemaakt. In 2016 is deze afspraak gehandhaafd.

De begrote bijdrage wordt maandelijks, in twaalf gelijke termijnen, doorbelast, waarbij de verdeling tussen de gemeenten is bepaald op basis van de DVO-percentages zoals in de begroting voor 2016 zijn opgenomen. In 2016 is door de BEL Combinatie derhalve het begrote bedrag inzake verrekening gemeenten ad € 5.050.262 aan de gemeente Eemnes doorbelast. Van een verrekening achteraf tussen de BEL Combinatie en de gemeente Eemnes is in 2016 géén sprake geweest.

Het voorlopig resultaat van de BEL Combinatie sluit in 2016 af met een positief saldo van € 112.000 Volgens de verrekensystematiek van de BEL Combinatie en gemeenten, zoals vastgesteld in het Algemeen Bestuur van maart 2011, worden voordelige en nadelige effecten binnen de BEL Combinatie met elkaar verrekend. Het resultaat wordt met de Algemene Bedrijfsreserve van de BEL Combinatie verrekend.
Het Dagelijks Bestuur van de BEL Combinatie heeft voorts december 2015 de notitie omvang weerstandsvermogen vastgesteld, waarbij is bepaald dat voor de hoogte van het weerstandsvermogen een ondergrens van 2% van de omzet geldt. Dit komt voor de BEL Combinatie neer op een bedrag van circa € 350.000. In geval van positieve rekeningresultaten van de BEL Combinatie mag dit aangevuld worden tot een maximum van 5% van de omzet.

Gemeentelijke dienstverlening

Onze dienstverlening wordt door onze inwoners in de enquête 'waarstaatjegemeente' op een 7,0 gewaardeerd. Het landelijk gemiddelde is 6,7. De betreffende enquête vindt tweejaarlijks plaats (cijfer was in 2014 6,8).
De eerstvolgende enquête vindt in 2018 plaats.

Het grootste deel van de servicenormen wordt gerealiseerd.
- De Wabo- en APV-vergunningen worden in 98% van de gevallen binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijnen afgehandeld.
- De wachttijden aan de publieksbalies bij een afspraak zijn minimaal (minder dan 5 minuten).
- Inwoners krijgen ruim op tijd bericht van het te verlopen reisdocument.
- Digitaal bestelde en betaalde producten worden binnen 5 werkdagen geleverd.
- Meldingen openbare ruimte (MOR) -via het KCC binnen gekomen- worden door de afdeling Aanleg & Beheer in ruim 94% van de gevallen binnen de vastgestelde termijn afgehandeld.
- De telefoon in het KCC (klantcontactcentrum) is in 84,2% van de gevallen binnen 30 seconden beantwoord.

HRM

Instroom, uitstroom en mobiliteit
BEL
Personeelsmutaties hebben in 2016 geleid tot een netto afname van de bezetting met 11,7 fte. Eind 2016 bedraagt de personeelsbezetting 149,9 fte. De bezetting van medewerkers in loondienst laat een teruglopende tendens zien in 2016, die ook landelijk herkenbaar is. De doorontwikkeling van en investering in de organisatie en teams in 2016 hebben zichtbaar geleid tot meer beweging en mobiliteit, zowel intern als extern. In totaal was er in 2016 een uitstroom van 5,4 fte en een instroom van 4,9 fte. Een aantal medewerkers heeft een andere baan of opdracht binnen de BEL Combinatie gekregen, al dan niet tijdelijk.
Eemnes
In 2016 is de formatie met 1 gekrompen tot 5,36 ultimo 2016.
De Hilt
De formatie van de Hilt is in 2016 gelijk gebleven op 6,64 fte.

Flexibele capaciteit
De toegestane formatie van de BEL Combinatie is ultimo 2016 170,53 fte. Ten opzichte van de werkelijke bezetting (149,9 fte) is er sprake van een vacatureruimte van ruim 20 fte ultimo 2016. In 2016 werkt de directieraad verder aan een flexibele organisatie die toekomstbestendig, wendbaar en professioneel is. Invulling van elke vacature wordt zorgvuldig afgewogen op toekomstige ontwikkelingen en korte termijn behoeften. Waar nodig wordt vacatureruimte toegevoegd aan het inhuurbudget.

Verzuim
BEL
Het verzuimpercentage bedraagt over 2016 is 7,3%. Het verzuimpercentage is fors gestegen ten opzichte van 2015 (5,3%). De verklaring hiervoor zit vooral in langdurig verzuim met medische oorzaak, waarbij de organisatie weinig tot geen invloed heeft op verloop en duur. In 2016 is veel aandacht besteed aan verzuimbegeleiding en het terugdringen van kortdurend verzuim onder andere door het trainen van leidinggevenden, en het invoeren van een structureel overleg tussen leidinggevenden, directie en arbodienst.
Eemnes
Het verzuimpercentage bedraagt over 2016 0,98%.
De Hilt
Het verzuimpercentage bedraagt over 2016 8,51%. Dit zit vooral in langdurig verzuim door medische oorzaak.

Opleiding en ontwikkeling & het opleidingsbudget
In 2016 is samen met medewerkers, OR, coördinatoren nieuw opleidingsbeleid ontwikkeld. Alle opleidingsverzoeken zijn geïnventariseerd en gehonoreerd. Dit bleek zowel om vakinhoudelijke als om persoonlijke en teamontwikkeling te gaan. Het opleidingsbudget is niet

uitgeput. Dit komt omdat opleidingen/trainingen pas in 2017 startten, omdat trainingen doorlopen in 2017 of omdat voorrang is gegeven aan inhoudelijk werk boven opleiding. De directie spant zich in om samen met de leidinggevenden in 2017 meer tijd en ruimte te creëren voor opleidingen.

Onderhoud functieboek
Eind 2015 is het onderhoud functieboek gestart. Dit onderhoud is opgestart omdat binnen de BEL Combinatie en de BEL-gemeenten nog circa 25 functies niet definitief waren vastgesteld en gewaardeerd. Begin 2017 zal het onderhoudsproces – na instemming van het AB met de functiebeschrijvingen- worden vervolgd met de functiewaardering.

Informatieplanning

In het vierde kwartaal 2015 is er een onderzoek gestart door bureau Quarant om de huidige ICT financieel in beeld te brengen. In het vierde kwartaal 2015 is ook de Chief Information Officer (CIO) gestart met het analyseren van de huidige situatie om te komen tot een professionalisering van de Informatievoorziening en ICT. De analyse van beide (Quarant en CIO) richtte zich op de huidige en toekomstig gewenste situatie van de informatievoorziening. Het werkveld van Informatie Management (IM) omvat zowel het beleid en kaders als de uitvoering van alle informatievoorzienings- en ICT-activiteiten. De dienstverlening aan interne en externe 'klanten' omvat de exploitatie, het beheer en de ontwikkeling (development) van de ICT Infrastructuur, werkplekken en applicaties. Daarnaast wordt ook gekeken naar het servicepunt en het projectmanagement voor ICT-projecten. Ook de dossiervorming en de toegankelijkheid van de documentaire informatie maakt onderdeel uit van IM. IM brengt hiermee de werelden van archivarissen, informatiespecialisten en ICT'ers bij elkaar en is daarmee in staat om goede en betrouwbare informatiehuishouding c.q. i-functie voor de BEL combinatie in de komende jaren vorm te geven. Als uitgangspunt voor de dienstverlening wordt als strategische waarde 'operational excellence' gekozen, dat resulteert in een grotere efficiency, effectiviteit en klant-/gebruikerstevredenheid. Operational Excellence is het minimaliseren van de operationele kosten: geld besparen. Het betekent efficiëntie, kwaliteit tegen de laagste kosten, en de hoogst mogelijke productiviteit.
De volgende samenvatting geeft een beeld van geconstateerde items met betrekking tot Informatievoorziening en ICT. Daarbij is opgenomen welke activiteiten daarop zijn uitgezet.

Omschrijving situatie /item	Actie en stand van zaken
Quarant voert financiële analyse uit en stelt rapport op van haar bevindingen	• Constateringen zijn uitgewerkt in een bevindingenrapportage; • Structureel tekort geconstateerd. • CIO heeft route uitgezet om dit tekort om te buigen naar eenmalige extra investering. • Raadvoorstel voor eenmalige investering en structurele uitbreiding van het ICT budget is vastgesteld. • CIO heeft in 2016 gestuurd op het te behalen resultaat. Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de geplande activiteiten.
Beleidsplan Informatie en ICT	Het eerste concept is in het vierde kwartaal 2015 door de nieuwe CIO opgesteld. In het eerste kwartaal 2016 is deze naar een selecte groep voor eerste review uitgezet. Het nieuwe Beleidsplan Informatie en ICT is vastgesteld in Q2 2016. Er is gestart met de implementatie van het beleid.
Contractbeheer	Het contractbeheer krijgt verder vorm in protocollen en begeleiding van medewerkers op welke manier contractering kan/moet plaatsvinden. In 2016 zal er nog een verdere integratie c.q. migratie gaan plaatsvinden. Mede in het kader van minder applicaties voor hetzelfde doel. In 2017 zal verder gefinetuned worden hoe we nog beter contractering kunnen realiseren. Er zijn al verschillende besparingen gerealiseerd door de contracten waarbij de mogelijkheid zich voordeed voordeliger af te sluiten, c.q. te beëindigen.
Uitwijk	Conform de informatieplanning 2015 is de migratie van het uitwijkcentrum eind 2015 gerealiseerd. Voor de komende jaren wordt dit uitwijkcentrum gefinetuned, zodat het aansluit bij de uiteindelijke gewenste situatie. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de Baseline Informatiebeveiliging. Een van de items voor 2016 is dat we de PINK applicatieve omgeving overbrengen naar het rekencentrum bij Pink Roccade in verband met de te garanderen kwaliteitsvereisten en de lagere kosten en

	vereenvoudigd beheer. Na de migraties zal in Q1 2017 de SAP omgeving die nu nog gehost wordt door DDG worden gemigreerd naar Pink Cloud. Ook de andere infrastructuur die nu via DDG worden gehost zullen verplaatst worden naar Pink Cloud in 2017.
Complexiteit van Applicatieland-schap vereenvoudigen	BEL heeft meerdere identieke omgevingen in beheer. Op de diverse werkdomeinen zullen het aantal applicaties voor hetzelfde doel worden beperkt en gemigreerd. Hiermee worden structurele kosten bespaard en ICT projectinvesteringen eenmalig in plaats van 3 of 4. in het vierde kwartaal 2015 is gestart met de migratie van de basisregistratie BAG van 3 naar 1 omgeving. Deze migratie verliep voorspoedig en is naar planning eind eerste kwartaal 2016 opgeleverd. Ook de implementatie van de samenwerkingsmakelaar (waarmee de BEL-gemeenten enkelvoudig kunnen aansluiten op de landelijke voorzieningen) is voorspoedig en zonder problemen gerealiseerd. In de zomermaanden is de migratie Belastingen gerealiseerd. Ook deze verliep zonder problemen. Daarna is gestart met de voorbereidingen van de migratie voor Innen/Middelen en het aansluiten op de landelijke voorziening WOZ (de productie aansluiting wordt Q1 2017). Nadat Belastingen was gemigreerd moest er een maatwerkdeel worden geïmplementeerd ivm tijdelijke brug tussen de gemigreerde belastingomgeving en de nog niet gemigreerde middelen-innen omgeving. Hier zijn enkele problemen ontstaan die gaandeweg q4 2016 zijn opgelost. De migratie van Innen Middelen is goed verlopen en de migratie is conform planning gestart. Er is een businesscase opgesteld en aan de RvIG aangereikt met het verzoek voor burgerzaken ook de migratie van 3 naar 1 te mogen realiseren. De RvIG heeft positief besloten. Hierdoor kunnen nieuwe inrichtingen plaatsvinden die het applicatielandschap verder vereenvoudigen. Dit zal zijn beslag krijgen in 2017.
Functioneel Beheer en Key users	Het Functioneel Beheer is in 2016 beter ingericht en taken en rollen zijn verduidelijkt. Er zijn nu ook key users benoemd. Functioneel Beheer en key users worden zich meer en meer bewust van hun rol. Diverse basis zaken zijn ook in kader van informatieveiligheid ingericht. Bijvoorbeeld er is een autorisatieschema per applicatie ingericht waardoor er sneller controles per kwartaal kunnen plaatsvinden op wijzigingen van personeel en hun bevoegdheden in die applicatie. Er is een digitale kluis geïmplementeerd waarin passwords van systemen worden beheerd (niet meer ergens op een niet veilig plekje). Een training informatieveiligheid is gepland in q1 2017.
Documentaire informatievoorzi ening op orde en realisatie substitutie / vervanging	In 2016 is gestart met de benodigde activiteiten om de archivering van de gemeenten en de BEL zodanig te herordenen dat er volledig elektronisch kan worden gecommuniceerd. Hiervoor zijn verschillende beleidsdocumenten vastgesteld (Archiefverordening, Besluit Informatiebeheer, Kwaliteitsmanagement handboek; Handboek vervanging, elektronische handtekening, wachtwoordbeleid, calamiteitenplan archiefbeheer en richtlijnen zaakgericht werken). De archiefinspectie heeft positief geadviseerd en de gemeenten en de BEL hebben alle benodigde stukken hiervoor vastgesteld. Per januari 2017 kan en mag er volledige substitutie / vervanging worden toegepast. Daarnaast zijn de functioneel beheerders opgeleid en getraind, is het zaaksysteem gereorganiseerd en zijn key users opgeleid om mee te helpen bij de ondersteuning van het gebruik van het zaaksysteem. In 2017 zullen verschillende processen worden herijkt en het volledig digitaal werken meer en meer zijn invulling krijgen Per 1 januari 2017 wordt er gestart met volledig digitaal werken en kan er via de berichtenbox van mijn overheid ook al elektronisch worden gecommuniceerd. De uitrol naar de ideale situatie zal nog langere tijd in beslag nemen en is onderdeel van de roadmap 2017 en 2018.
Digitalisering bouwdossiers	De bouwdossiers zijn in 2016 zodanig voorbewerkt dat er na scanning (2017) ook voor de bouwdossiers archiefwettelijke vervanging kan worden toegepast. Voor Eemnes zijn er 67.8 strekkende m bouwdossiers materieel bewerkt (verwijderen van materiële onrechtmatigheden = nietjes, paperclips, zippels enz) en het ordenen van de bouwdossers volgens vooraf opgegeven tabstroken). Het digitaliseren en metadaten zal in 2017 worden uitgevoerd.

Informatieveiligheid

Het in 2014 door het DB en de colleges vastgestelde Informatiebeveiligheidsbeleid richt zich op 3 pijlers:

- beschikbaarheid / continuïteit: het zorg dragen voor het beschikbaar zijn van informatie en informatie verwerkende bedrijfsmiddelen op de juiste tijd en plaats voor de gebruikers;
- exclusiviteit / vertrouwelijkheid/privacy: het beschermen van informatie tegen kennisname en mutatie door onbevoegden. Informatie is alleen toegankelijk voor degenen die hiertoe op basis van de interne en externe regelgeving geautoriseerd zijn;
- integriteit / betrouwbaarheid: het waarborgen van de correctheid, volledigheid, tijdigheid en controleerbaarheid van informatie en informatieverwerking.

Met betrekking tot het “InformatieBeveiligingsplan” en het “Beleidsplan Informatie en ICT 2016 en verder” van de BEL zijn er verschillende projecten en activiteiten in gang zijn gezet met betrekking tot het actualiseren en het implementeren van diverse protocollen, beleidsafspraken en overige activiteiten. De wetgeving is sinds 1 januari 2016 veranderd en De BEL Combinatie is evenals andere gemeenten sinds 2015 (wetende van de komst van deze wetswijziging) druk bezig met het enerzijds in beeld brengen van de risico’s en anderzijds bedenken en implementeren van structurele maatregelen.
De Chief Information Security Officer (CISO) heeft in 2016 samen met de CIO diverse activiteiten op gebied van informatiebeveiliging uitgezet en geïmplementeerd. Daaronder zijn een aantal gericht op bewustwording en bewust omgaan met informatie op een veilige manier. Hierna volgen enkele aandachtsgebieden en de behaalde resultaten/stand van zaken.

Omschrijving situatie /item	Actie en stand van zaken
Informatiebeveiligingsbeleid onderhouden	Het informatiebeveiligingsbeleid is vastgesteld en wordt jaarlijks bijgesteld en onderhouden. Er is sinds eind 2015 een 2 wekelijks overleg CISO en CIO om informatiebeveiligingszaken te borgen. Via de IBD zijn we goed aangesloten op de laatste ontwikkelingen.
GAP Analyse	De voorbereidingen voor de GAP Analyse zijn door CISO uitgevoerd. De analyse zelf zal door een projectgroep plaatsvinden in het eerste kwartaal van 2017.
Bewerkersover-eenkomsten	Sinds april 2016 is er een format “bewerkersovereenkomst” ontwikkeld, waarin ‘op maat’ afspraken worden gemaakt met leveranciers/dienstverleners die privacygevoelige data op enige manier verwerken. Er zijn afgelopen jaar ook diverse bewerkersovereenkomsten vastgesteld met verschillende leveranciers. In Q1 van 2017 worden alle contracten doorgelicht en worden bewerkersovereenkomsten opgesteld waar dat nodig is en nog niet gerealiseerd was. Bestaande zullen worden herijkt naar nieuwste wetgeving. De bewerkersovereenkomst zal ook onderdeel gaan uitmaken van het inkoopvoorwaarden.
Geautomatiseerd gegevens uitwisselen	Met Pink Roccade en onze ICT-ondersteuner Fencer BV zijn flinke stappen gemaakt voor onder andere het digitaliseren van het waarderings-, heffings- en inningstraject, inclusief veilige automatische dataverwerking en dit zal begin 2017 worden afgerond. Ook voor andere uitwisselingen lopen activiteiten
Incidentproces (bijna) beveiligingsincidenten	In 2016 is het registratie- en afhandelingsproces voor (bijna) beveiligingsincidenten ingericht en in gebruik genomen, zodat er incidenten systematisch worden vastgelegd en de maatregelen die daarop worden genomen ook. Het onderliggende doel daarvan is om toekomstige incidenten zo mogelijk te kunnen voorkomen en over deze incidentafhandeling te kunnen rapporteren aan directie en de bestuurlijk verantwoordelijken.
Agressiebeleid	In 2016 is samen met het team HRM het agressiebeleid geactualiseerd en werkprocessen uitgewerkt en is de implementatie voorbereid, waarmee de medewerkers beter kunnen omgaan met agressief gedrag van anderen en we als organisatie leren van dit type incidenten om ze waar mogelijk te kunnen voorkomen of de negatieve gevolgen ervan zo klein mogelijk te houden. Eind 2016 is begonnen met de implementatie en deze zal in het eerste kwartaal van 2017 zijn afgerond.
Gegevensbeheer en privacy	Er wordt in het eerste/tweede kwartaal van 2017 een team gegevensbeheer geformeerd, waarin alle gegevensbeheerders met elkaar samen gaan werken.

	Hierdoor verwachten we gegevensuitwisseling veilig(er) in te richten. Er zal ook een privacyfunctionaris worden benoemd.
Functioneel Beheerders en key users	Zo'n 40 medewerkers uit de organisatie hebben een rol/taak als Functioneel Beheerder en of key user. Met funcioneel beheer is gedurende 2016 een tweewekelijks overleg met CISO en CIO waarin met elkaar informatie wordt uitgewisseld met betrekking tot informatie en informatiebeveiliging. Een verplichte 2 daagse informatiebeveiligingstraining is in Q1 2017 gepland. Ook zijn er afspraken gemaakt over het beheer van autorisaties voor applicaties, controles op gebruikers die bepaalde autorisaties hebben en of die nog actueel zijn en of alle functioneel beheerders nu opgeleid zijn voor gebruik van incidentenbeheer en wijzigingenbeheer. Dit wordt ook vastgelegd in een speciaal registratiesysteem.
Mogelijk datalek	In Q4 werden we geconfronteerd met een mogelijk datalek. Iedereen is geschrokken van het feit dat er een mogelijk datalek heeft kunnen ontstaan. Het incident is op de juiste wijze (conform regelgeving en adviezen van de IBD en de Autoriteit Persoonsgegevens) opgepakt en maatregelen die al werden geïmplementeerd, zijn en worden versneld uitgerold.
Zelfevaluatie BRP en Reisdocumenten	Door auditors van bureau Panteia zijn in opdracht van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens de zelfevaluaties beoordeeld en is geconstateerd dat de kwaliteitsbewuste werkwijze van het vakteam Burgerzaken als 'best practice' binnen de BEL kan worden beschouwd. Er is geconstateerd dat er een uitstekende inrichting en opvolging van de werkprocessen en procedures en instructies is.

E. Paragraaf Verbonden Partijen

De Gemeente Eemnes heeft bestuurlijke en financiële belangen in een aantal verbonden partijen. In de nota strategische samenwerking (voorjaar 2011) is de visie op verbonden partijen opgenomen.

Bij *samenwerking* met andere partijen gaat het om meer dan alleen het bereiken van een gunstiger schaalgrootte. De keuze voor samenwerkingspartners wordt niet alleen bepaald door de geografische nabijheid en de gezamenlijke schaalgrootte, maar ook en vooral door gedeelde belangen bij de samenwerking en onderling vertrouwen.

Eemnes hanteert bij haar keuzes voor het aangaan, continueren of beëindigen van samenwerkingsrelaties de toegevoegde waarde van de samenwerking voor de burger als toetssteen. Effectieve aanpak van maatschappelijke opgaven, kwaliteit, continuïteit en efficiëntie zijn daarbij kernwaarden, evenals democratische controle en betrouwbaar partnerschap. De kaderstellende en controlerende taken van de raad mogen door de samenwerkingen niet uitgehold worden. Eemnes hecht eveneens aan betrouwbaar partnerschap, hetgeen inhoudt dat samenwerken voor ons niet vrijblijvend of gemakkelijk opzegbaar is.

Eemnes kiest ervoor geen korte termijn voordelen na te jagen, maar kiest voor stabiele relaties met anderen en stabiele verhoudingen in de regio omdat wij ervan overtuigd zijn dat daarmee op de lange termijn de beste en meest efficiënte resultaten worden bereikt.

De gemeente Eemnes kiest bij het aansturen van de verbonden partijen voor:

- Het zo goed en zo tijdig mogelijk betrekken van de raad, bij voorkeur door middel van een Kadernota/brief in het voorjaar (motie Soest);
- Het inzetten op reële en niet te grote vermogensposities bij de verbonden partijen (max. 5% van de gemeentelijke bijdragen);
- Het volgen van de beweging van het gemeentefonds bij het vaststellen van de gemeentelijke bijdragen (trap op en trap af).

Sturen op verbonden partijen

Grip en sturing op Verbonden partijen is landelijk een actueel thema. Hoe kun je als gemeente daarin meer sturen en beter grip houden op externe partijen? Om, hieraan invulling te geven is in februari 2016 de nota “Sturen op verbonden partijen: loslaten in verbondenheid” vastgesteld door de raad. Met deze notitie is invulling gegeven aan de wijze waarop de gemeenteraad van Eemnes verbetering wil aanbrengen in de grip en sturing. Daarbij is ingezoomd op de 3 rollen die we als gemeente hierin vervullen:

A. De kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad;
B. Regie voeren als opdrachtgever richting verbonden partijen;
C. Ambtelijke werkwijze (ambtelijke werkprocessen, taken en verantwoordelijkheden).

In deze nota wordt nader ingegaan op de definitie en afbakening van verbonden partijen. Verder wordt iets gezegd over ontwikkelingen in de regio. De recente wetswijzigingen worden toegelicht. Er zijn voorstellen opgenomen tot verbetering. Er wordt een algemeen kader geschetst, de rolverdeling tussen de raad en college wordt nader uiteengezet. De mogelijkheden voor de samenstelling van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur worden benoemd. Vervolgens worden de verbeteringen aangegeven, bezien vanuit de drie hierboven genoemde rollen. Vervolgens wordt iets gezegd over de landelijke vernieuwing van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording).

Door de aandacht voor verbonden partijen structureel te beleggen in de organisatie, verwachten we tijdig en adequaat in te kunnen spelen op Kadernota’s, begrotingen en de jaarrekeningen van verbonden partijen. Door in de raad te werken met ambassadeurs, zullen één of enkele raadsheren bij uitstek een bepaalde verbonden partij volgen (i.p.v. afstand meer nabijheid). Om invloed te kunnen uitoefenen moeten de gemeenten (regionaal) samen optrekken en heldere kaders afgeven richting de verbonden partijen.

BBV en verbonden partijen

In de "Voorpublicatie begroting- en verslaggevingsvoorschriften voor verbonden partijen" van Commissie BBV staat over verbonden partijen in programma's het volgende: in programma's het volgende:
Vanaf de begroting 2017 volgt de splitsing van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling over de taakvelden van de gemeente uit de introductie van de taakvelden in de begroting en het feit dat de beleidsdoelstellingen van de verbonden partijen bij de programma's en dus taakvelden van de gemeente waaraan de verbonden partij bijdraagt moet worden opgenomen.
Wij hebben gekozen om hieraan nog geen gevolg te geven bij de begroting / rekening 2016. Hierbij een overzicht, gerubriceerd naar aard, per verbonden partij, van de bijdrage en het programma waar het aan bijdraagt:

Aard verbonden partij	**Verbonden partij**	**Bijdrage 2016**	**Programma**
Gemeenschappelijke regeling			
	Afvalverwijdering Utrecht	€ 297.078	6
	BEL Combinatie	€ 4.806.819	AD
	GGD regio Utrecht	€ 102.372	9,11
	Regio Gooi- en Vechtstreek	€ 20.073	9
	Regionale Uitvoerings Dienst	€ 195.586	3,6
	Soza HBEL	€ 355.994	8,9
	Tomingroep	€ 384.000	8
	Veiligheidsregio Utrecht	€ 535.368	2
Vennootschappen en coöperaties			
	CV Zuidpolder/BV Zuidpolder	N.v.t.	7
Stichtingen en verenigingen			
	NVT		
Overige verbonden partijen			
	NVT		
	TOTAAL	**€ 6.697.290**	

Risico-inschatting
Hieronder wordt weergegeven de onderwerpen waarop de betreffende verbonden partij is beoordeeld is voor de bepaling van het risicoprofiel / -waardering:

Klasse	**Bijdrage**	**Punten**	**Solvabiliteit**	**Stemverhouding**
1	< 100.000	2	2	2
2	< 250.000	5	4	4
3	< 500.000	10	6	6
4	<1.000.000	15	8	8
5	>1.000.000	20	10	10

Dit leidt tot de volgende score (aflopend qua risico):

	Bijdrage	Solvabiliteit	Stemverhouding	Totaal
BEL Combinatie	20	6	2	28
Veiligheidsregio Utrecht	10	6	10	26
Afvalverwijdering Utrecht	5	10	10	25
Tomingroep	10	8	6	24
GGD regio Utrecht	5	6	10	21
Regio Gooi- en Vechtstreek	2	4	10	16
Soza HBEL	10	2	4	16
Regionale Uitvoerings Dienst	5	4	6	15
CV Zuidpolder/BV Zuidpolder	2	4	2	8

Opgeheven regelingen

Welstand Monumenten Midden Nederland zit in de transitie van Wet Gemeenschappelijke Regelingen naar Stichting Mooi Sticht. De opheffing van de WGR is voorzien per 1-1-2017. Als gevolg van de liquidatie is er geen begroting maar een businsess case voor Stichting Mooi Sticht, opgesteld door Ernst & Young. Met de stichting worden jaarcontracten mee aangegaan waardoor het geen gemeenschappelijke regeling en dus ook geen verbonden partij meer is.

Facts per verbonden partij

Per verbonden partij zijn de belangrijkste kerngegevens opgenomen. Het gaat achtereenvolgens om de volgende verbonden partijen:

- Afvalverwijdering Utrecht
- BEL Combinatie
- GGD regio Utrecht
- Regio Gooi- en Vechtstreek
- Regionale Uitvoerings Dienst
- Soza HBEL
- Tomingroep
- Veiligheidsregio Utrecht
- CV Zuidpolder/BV Zuidpolder/Gemeentelijke Participatiemaatschappij Zuidpolder

Afvalverwijdering Utrecht

Vestigingsplaats:	Soest	
Openbaar belang:	Verzorging van overslag & verwerking van brandbaar afval, alsmede overslag en verwerking GFT-afval.	5 fte
Belang gemeente:	%	
Stemaandeel:	1 van 26	
	2015	**2016**
Bijdrage gemeente	€ 185.570	€ 297.078
Omvang begroting	€ 25.564.000	€ 24.815.925
Gemeentelijke bijdragen	€ 25.247.000	€ 24.755.125
Resultaat boekjaar	€ 281.899	€ 0
Eigen vermogen per 1/1	€ 184.816	€ 466.705
Idem 31/12	€ 466.705	Niet bekend
Waarvan algemene reserve	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen > 1 jaar	Geen	Niet bekend
Solvabiliteit (EV/Balanstotaal) 31/12	2,2%	2,1%
Alg.reserve als % gemeentelijke bijdragen	0%	0%

BEL Combinatie

Vestigingsplaats:	Eemnes	
Openbaar belang:	BEL Combinatie is de gemeenschappelijke werkorganisatie van de drie BEL-gemeenten.	P&O (175 fte) ICT Huisvesting
Belang gemeente:	30%	
Stemaandeel:	1 van 3	
	2015	**2016**
Bijdrage gemeente	€ 4.531.223 (DVO)	€ 5.050.262 (DVO)
Omvang begroting	€ 25.248.280	€ 24.600.960
Gemeentelijke bijdragen	€ 15.605.183	€ 15.553.940
Resultaat boekjaar	€ 359.032	€ 150.333
Eigen vermogen per 1/1	€ 1.063.000	€ 1.200.237
Idem 31/12	€ 1.200.237	€ 789.519
Waarvan algemene reserve	€ 209.032	€ 334.920
Vreemd vermogen	16.950.000	Niet bekend
Solvabiliteit (EV/Balanstotaal) 1/12	5,8%	Niet bekend
Alg. reserve als % gemeentelijke bijdragen	1,3%	2,2%

GGD regio Utrecht

Vestigingsplaats:	Zeist	
Openbaar belang:	Uitvoering van de wet publieke gezondheid en de jeugdgezondheidszorg,	420 fte
Belang gemeente:	%	
Stemaandeel:	1 van 26	
	2015	**2016**
Bijdrage gemeente	€ 101.106	€ 102.372
Omvang begroting	€ 28.852.000	€ 30.910.000
Resultaat boekjaar	€ 339.000	€ 0
Eigen vermogen per 1/1	€ 3.212.000	€ 2.906.915
Idem 31/12	€ 2.906.915	€ 2.009.000
Waarvan algemene reserve	€ 873.654	€ 873.654
Vreemd vermogen> 1jaar	€ 5.949.772	Niet bekend
Solvabiliteit (EV/Balanstotaal) 31/12	18,7%	30,5%
Alg.reserve als % baten	2,7 %	2,8 %

Regio Gooi- en Vechtstreek

Vestigingsplaats:	Bussum	
Openbaar belang:	In 2016 is de gemeente Eemnes partieel toegetreden	
Belang gemeente:	0,1 %	
Stemaandeel:	Niet van toepassing	
	2015	**2016**
Bijdrage gemeente	NVT	€ 20.073
Omvang begroting	€ 60.631.000	€ 64.828.000
Gemeentelijke bijdragen	€ 48.271.000	€ 28.388.000
Resultaat boekjaar	€ 2.471.373	€ 0
Eigen vermogen per 1/1	€ 5.558.169	€ 9.674.764
Idem 31/12	€ 9.674.764	€ 6.899.251
Waarvan algemene reserve	1.048.163	€ 1.145.631
Vreemd vermogen	€ 4.593.616	Niet bekend
Solvabiliteit (EV/Balanstotaal) 31/12	67,8%	Niet bekend
Alg. reserve als % gemeentelijke bijdragen	4,0%	4,0%

Regionale Uitvoerings Dienst

Vestigingsplaats:	Utrecht	
Openbaar belang:	Vergunning & handhaving milieu, natuur, leefomgeving	
Belang gemeente:	%	
Stemaandeel:	1 van 12	
	2015	**2016**
Bijdrage gemeente	€ 197.213 (regulier)	€ 195.586 (regulier)
Omvang begroting	€ 10.253.202	€ 10.550.661
Gemeentelijke/provincie bijdragen	€ 10.043.783	€ 10.607.900
Resultaat boekjaar	€ 986.566	€ 0
Eigen vermogen per 1/1	€ 717.776	€ 806.000
Idem 31/12	€ 1.909.079	€ 1.428.527
Waarvan algemene reserve	€ 617.776	€ 412.540
Vreemd vermogen	Geen	Geen
Solvabiliteit (EV/Balanstotaal) 31/12	33,1%	42,3%
Alg.reserve als % gemeentelijke bijdragen	6,2%	3,9%

Soza HBEL

Vestigingsplaats:	Huizen	
Openbaar belang:	Uitvoering van de Participatiewet en sinds 1 januari 2015 de uitvoering van de WMO taken	
Belang gemeente:	%	
Stemaandeel:	1 van 4	

Doel
Sinds 2002 werken de gemeenten Huizen, Eemnes en Blaricum samen voor de uitvoering van de WWB en aanverwante sociale wetgeving. Daarbij is Huizen de centrumgemeente. Voor deze (maatwerk-) samenwerkingsvorm is tussen de gemeenten afgesproken dat Blaricum en Eemnes bijdragen in de apparaatskosten van Huizen.
Vanaf 2008 heeft ook de gemeente Laren zich bij Soza HBEL aangesloten

Openbaar belang
De gemeenschappelijke regeling is belast met de uitvoering van de Participatiewet en sinds 1 januari 2015 ook belast met de uitvoering van de WMO taken voor de gemeente Eemnes. Omdat de uitvoering van deze wetgeving specialistische kennis en een robuuste uitvoeringsorganisatie vereist, is gekozen voor een samenwerking tussen vier gemeenten.

Betrokkenen
De gemeenten Huizen, Blaricum, Eemnes en Laren middels de constructie van een lichte WGR met een centrumgemeente.

Bestuurlijk belang
De portefeuillehouder van sociale zaken heeft zitting in het bestuurlijk overleg.

Financieel belang
Jaarlijks worden de uitvoeringskosten, die de gemeente Huizen maakt voor Eemnes voor de uitvoering van sociale zaken en WMO, door hen in rekening gebracht. De WGR zelf heeft geen begroting.

Tomingroep

Vestigingsplaats:	Hilversum	
Openbaar belang:	Uitvoering van Wet sociale werkvoorziening en biedt werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt	1.017 SW-indicaties
Belang gemeente:	%	
Stemaandeel:	1 van 9	
	2015	**2016**
Bijdrage gemeente	€ 425.718	€ 384.000
Omvang begroting	€ 34.844.000	€ 31.844.000
Gemeentelijke (Rijks)bijdragen	€ 27.366.000	€ 25.153.000
Resultaat schap	€ 382.000	€ 137.000
Bijdrage Tomin BV	€ 0	€ 168.000
Eigen vermogen per 1/1	€ 1.524.000	€ 1.906.000
Idem 31/12	€ 1.906.000	Niet bekend
Vreemd vermogen> 1 jaar	€ 5.504.000	Niet bekend
Solvabiliteit (EV/Balanstotaal) 31/12	15,3%	Niet bekend

Veiligheidsregio Utrecht

Vestigingsplaats:	Utrecht	
Openbaar belang:	De regionale brandweer en crisisbeheersing.	
Belang gemeente:	0,8%	
Stemaandeel:	1 van 26	
	2015	**2016**
Bijdrage gemeente	€ 552.776	€ 535.368
Omvang begroting	€ 85.849.000	€ 83.926.000
Gemeentelijke bijdragen	€ 71.522.000	€ 69.693.000
Resultaat boekjaar	€ 1.749.000	€ 232.000
Eigen vermogen per 1/1	€ 5.408.000	€ 4.449.071
Idem 31/12	€ 6.587.000	€ 3.213.000
Waarvan algemene reserve	€ 1.313.000	€ 1.313.000
Vreemd vermogen > 1 jaar	€ 24.514.000	Nog niet bekend
Solvabiliteit (EV/Balanstotaal) 31/12	11,4%	Nog niet bekend
Alg.reserve als % gemeentelijke bijdragen	1,8%	1,9%

CV Zuidpolder/BV Zuidpolder/Gemeentelijke Participatiemaatschappij Zuidpolder

Vestigingsplaats
Eemnes

Doel
In augustus 2013 zijn de marktpartijen (VDW Projecten BV, Vos & Teeuwissen/Heijmans en Van Wijnen) met de gemeente Eemnes een samenwerkingsovereenkomst aangegaan. De samenwerking is vormgegeven in een CV/BV-structuur. In de overeenkomst is afgesproken dat de gemeente alle gronden aankoopt van de marktpartijen en samen met haar eigen grond doorverkoopt aan de CV. De CV maakt de gronden bouwrijp en levert vervolgens de bouwkavels door aan de opstalontwikkelaars of particuliere bouwers.

De Gemeentewet vereist dat er voor het oprichten van een/meer rechtspersonen goedkeuring vereist is van de Provincie. Daarom heeft de gemeente daartoe op 16 oktober 2013 (formeel) een verzoek gedaan. Op 4 februari 2014 is de goedkeuring verkregen.

Op 17 april 2014 is de CV ingeschreven in het handelsregister van de KvK. Vanaf dat moment konden de gronden worden geleverd en kon aan de aannemer opdracht worden gegeven om te starten met het bouwrijp maken van de gronden.
Op dit moment heeft de gemeente 50% van de aandelen van de CV in eigendom. De overige eigenaren zijn van Wijnen en Heijmans. Deze partijen hebben de aandelen van Van der Wardt projecten overgenomen.

In juni 2014 is het handboek administratie vastgesteld hierin is afgesproken dat de CV de gemeente op de volgende manier informeert over de voortgang van het project:

- 4x per jaar over de voortgang van het project.
- 1x per jaar een jaarrekening en accountantscontrole opstelt;
- Jaarlijks de grondexploitatie actualiseert

Indien de CV verwacht dat zij buiten de kaders van de samenwerkingsovereenkomst zal treden dan wordt dit vooraf aan de gemeenteraad ter besluitvorming aangeboden.

Ter borging van de belangen van de gemeente Eemnes is een Gemeentelijke Participatiemaatschappij opgericht, deze vennootschap is de houder van de hypotheekrechten op de gronden die in de CV/BV Zuidpolder bouw- en woonrijp worden gemaakt. Bij levering aan de projectontwikkelaar, woningcorporatie of koper (vrije kavels) wordt de hypotheek pas doorgehaald voor die betreffende gronden.

Bestuurlijk belang
In de algemene vergadering van aandeelhouders wordt de gemeente Eemnes vertegenwoordigd door twee wethouders.

Financieel belang
De gemeente Eemnes participeert risicodragend voor 50% in de CV/BV Zuidpolder.

F. Paragraaf Grondbeleid

1. Algemeen

Onder grondbeleid verstaan we het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om de ruimtelijke, en deels ook economische doelstellingen te realiseren. De resultaten op grondexploitaties en de financiële risico's zijn van groot belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.

Het wettelijke kader voor het opstellen van een paragraaf grondbeleid is opgenomen in artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) en is als volgt verwoord:

De paragraaf grondbeleid geeft ten minste:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's.

De grondexploitatie vormt een geheel met de totale financiële huishouding van de gemeente Eemnes. Het financiële uitgangspunt bij grondexploitaties is minimaal het realiseren van een sluitende exploitatie, waarin alle kosten van de gemeente zoals de planvoorbereiding, de interne (ambtelijke) uren en de kosten voor het realiseren van het openbaar gebied worden vertaald in de (grond)opbrengst (inclusief een bijdrage aan de bovenwijkse fysieke en maatschappelijke (voorzieningen) infrastructuur in de ruimste zin des woord).

De gemeente Eemnes hanteert als algemeen uitgangspunt 25% sociaal betaalbare woningen. Voor het project Zuidbuurt is het percentage 25% sociale (betaalbare) woningen en in de Weiden 100% sociaal. Indien in een plan geen of minder sociale woningbouw wordt gerealiseerd, dient de initiatiefnemer een bedrag te storten in de reserve sociale woningbouw. Besluit de gemeente (als grondeigenaar of in het kader van een exploitatieovereenkomst) een hoger percentage sociale woningbouw te realiseren, dan kan de lagere grondopbrengst worden gecompenseerd door een vrijval (onttrekking) aan deze reserve.

Visie op het grondbeleid

Grond is een schaars goed. De gemeente bezit zowel verspreide gronden als enkele aansluitende percelen bij de Noord- en Zuidbuurt. Het verwerven van gronden door de gemeente is gericht op het realiseren van de strategische visie op de toekomstige ontwikkeling van Eemnes. De praktijk leert echter dat veel projectontwikkelaars al grondposities hebben verworven rondom Eemnes.

Uitvoering van het grondbeleid

Bij het in exploitatie nemen van een complex wordt een bestuursopdracht opgesteld, waarin de uitgangspunten (kaders), de werkwijze, de planning en de financiële aspecten worden vastgelegd.

2. Complexen in exploitatie

De onderstaande complexen zijn in exploitatie

Complex	Boekwaarde 31/12/2016	Einddatum	Toelichting
Bedrijventerrein Zuidpolder	€ 2.176.400	2019	Uitgangspunt is budgettair neutrale realisatie en verkoop grond

Complex Bedrijventerrein Zuidpolder
In het onherroepelijke bestemmingsplan voor het bedrijventerrein Zuidpolder is ca. 3,8 ha ten zuiden van het huidige bedrijventerrein (tussen A27 en Zuidersingel) bestemd als bedrijventerrein. Hiervan is 2,4 ha bestemd voor uitgifte van kavels. De rest is voor o.a. wegen, parkeren, groen en water. Het plan is flexibel van opzet; de omvang van de kavel wordt afgestemd op de behoefte van de koper.

De ontwikkeling van het bedrijventerrein wordt door de grondeigenaren afzonderlijk opgepakt. De gemeente ziet toe op de uitstraling en beoordeeld de plannen. In 2015 is de eerste grote kavel verkocht en inmiddels is het bedrijfspand gerealiseerd. De gebouwen op het tweede en derde verkochte kavel worden medio 2017 opgeleverd. Eind 2016 is een verkoopovereenkomst gesloten voor een bedrijfsverzamelgebouw, waarin ca. 15 ondernemers zich vestigen.

De grondexploitatie is in het voorjaar van 2017 herzien en laat een licht positief resultaat zien. Herziening van het exploitatieplan is niet meer noodzakelijk.

3. Complexen afgesloten in boekjaar

De onderstaande (grotere) complexen zijn nog niet in exploitatie:

Complex			Boekwaarde 31/12/2016	Einddatum	Toelichting
De Weiden	-/-	€	67.700	2016	Complex is afgesloten en winst is genomen in 2016

Complex De Weiden
Dit gebied vormt het sluitstuk van de woningbouw in het plan De Weiden en omvat ca. 6000 m2. Dit complex is in 2008 geopend. In 2016 zijn de 22 appartementen opgeleverd en is het complex afgesloten.

4. Overige complexen

Complex Eemhof e.o.
In 2014 zijn gronden van het voormalige parkeerterrein en gronden die aansluiten bij de Eemhof door de gemeente verkocht aan een aannemer. Vervolgens is een bouwvergunning verleend voor de realisatie van 16 appartementen voor jongeren met een verstandelijke beperking op het voormalige parkeerterrein. De bouw is ook in 2014 aangevangen en afgerond. Voor de verbouwing van de begane grond van de Eemhof is in februari 2016 een bouwvergunning aangevraagd. De Eemhof alsmede een aanbouw aan de Eemhof moet huisvesting bieden aan 24 mensen met dementie. Bij realisatie van de plannen ontvangt de gemeente nog een opbrengst van de levering van gronden rond het complex.
Nadat ook de Eemhof is verbouwd, kan het complex worden afgesloten.

Overige complexen
Alle overige complexen (volkstuinen, sportcomplexen, schoolgebouwen) zijn in gebruik en dat gebruik wordt in principe ook de komende jaren voortgezet.

5. Bovenwijkse voorzieningen

Per project wordt gekeken welke gevolgen het heeft voor de voorzieningen elders in Eemnes, de extra kosten die het project direct of indirect veroorzaakt worden aan het betreffende project toegerekend. De investeringen die later worden verricht, worden ten laste van deze reserve gebracht in het jaar van uitvoering.

Voor het project Zuidpolder is in kaart gebracht wat de aanleg van een bedrijventerrein en een nieuwbouwwijk van 500 woningen voor gevolgen heeft buiten het plangebied zelf. Uiteraard zijn de kosten die vallen binnen de plangebieden volledig opgenomen in de GREX zelf. Dit heeft geleid tot onderstaande lijst van investeringen die verricht moeten worden:

- verlengen Zuidersingel

- geluidswerende voorziening
- vergroten capaciteit kruispunten/aanleg VRI's
- kunstgrasveld SV Eemnes i.v,m toename aantal kinderen (capaciteitsuitbreiding)
- aanleg duiker in Wakkerendijk t.b.v afwatering

De aanleg van de geluidswerende voorziening wordt 100% toegerekend aan de GREX woningbouw en maakt geen deel uit van deze reserve, maar zit integraal in die GREX.
Voor het vergroten van de capaciteit van de SV Eemnes is € 207.000 toegerekend aan de woningbouw Zuidpolder.
De infrastructurele maatregelen, die deels ook in de verdere toekomst worden uitgevoerd, zijn deels toegerekend aan beide grondexploitaties en komen voor het overige deel ten laste van de gemeente zelf. Aan beide grondexploitatie wordt elk ca. € 1 mln. toegerekend. Bij het bedrijventerrein zal deze bijdrage bij de start van het bouwrijp maken in rekening worden gebracht en bij het woongebied zijn 17 jaarlijkse termijnen in de GREX opgenomen.

In totaal wordt er vanuit de realisatie van de Zuidpolder ca. € 2,2 mln. (excl. de geluidswerende voorziening) bijgedragen aan de bovenwijkse voorzieningen.

De reserve bovenwijks is bij de jaarrekening 2014 gevormd. De stand ultimo 2015 bedroeg € 179.400. In 2016 is een bedrag van € 113.200 toegevoegd, waardoor de stand ultimo 2016 € 292.600 bedraagt. Bij de uitgifte van bouwplots in 2017 zullen opnieuw bijdragen aan de reserve worden toegevoegd.

6. Verwachte resultaten totale grondexploitaties

Bedrijventerrein Zuidpolder
De belangstelling voor kavels op het bedrijventerrein Zuidpolder is gegroeid. Momenteel heeft de gemeente circa 8.000m2 verkocht. Met de aankoop van een particuliere kavel van circa 4.000 m2 is er nog circa 10.000 m2 in verkoop, waarvan ca. 2.000 m2 onder optie is.

Reserve Zuidpolder
De gemeente heeft de gronden in het plangebied Zuidpolder economisch geleverd. De winst die hiermee is gerealiseerd is toegevoegd aan de reserve Zuidpolder. Uit deze reserve wordt het deel van de beheerskosten gefinancierd dat niet is opgenomen in de Samenwerkingsovereenkomst. De reserve dient verder als buffer voor de projecten Zuidpolder.

Conclusie
De grondexploitaties van de gemeente Eemnes zijn inzichtelijk en de risico's beheersbaar binnen de projecten. Voor majeure tegenvallers is daarnaast nog een reservepositie achter de hand van in totaal € 2,44 mln.

7. Overige ontwikkelingen Zuidpolder

Zuidpolder CV/BV
In 2014 is de Zuidpolder CV formeel opgericht. Van de aandelen is 50% in handen van de gemeente, de overige aandelen zijn eigendom van de bouwbedrijven Van Wijnen en Heijmans. Het onherroepelijke bestemmingsplan Zuidpolder maakt het mogelijk dat de komende jaren het weidegebied wordt omgezet in een groene, waterrijke en duurzame wijk van ca. 500 woningen. Er worden woningen in alle prijsklassen gebouwd zodat er een gemêleerde wijk ontstaat.

Realisatie 2016
In 2016 zijn 33 woningen in Heemweide 1, enkele vrijstaande en twee onder een kapwoningen in nieuwe Oogst opgeleverd. Rond de zomer zijn de 37 woningen in Heemweide 2 in aanbouw genomen.

Grondexploitatie CV/BV
De GREX Zuidpolder is in het voorjaar van 2017 weer geactualiseerd en laat een licht positief resultaat zien. Uitgangspunt is dat door aanpassingen binnen de GREX eventuele tegenvallers worden opgevangen.
In de actualisatie van het voorjaar van 2017 heeft optimalisatie plaatsgevonden van de deelplannen 1.3, 1.4 en 2.4 en is ook de uitwerking van deelplan 1.5 (Ruizendaalhof) verwerkt. De kosten van het geluidscherm zijn geactualiseerd. In 2017 zal de aanbesteding hiervan gaan plaatsvinden, zodat inzicht gaat ontstaan in de definitieve budgetten. De grondexploitatie is opgesteld op basis van voorzichtige uitgangspunten. Zo is in de grondexploitatie een risico-reservering opgenomen en wordt een lage indexering toegepast op verkopen vanaf 2021.

Mocht de GREX toch een tekort gaan opleveren, dan treedt de reserve Zuidpolder (circa € 2,44 mln) op als buffer. Aangezien we als gemeente voor 50% participeren, is de andere 50% van de tegenvallers voor rekening van de marktpartijen. Overigens kan de GREX uiteraard ook positief worden afgesloten. De aanbestedingen in de huidige markt vallen doorgaans gunstig uit en ook de verkoop door de marktpartijen verloopt voorspoedig.

8. Afgesloten exploitaties

In de begrotingsraad 2017 heeft de raad gevraagd om de afgesloten exploitaties inzichtelijk te houden, met het oog op toekomstige ontwikkelingen en daarmee samenhangende anterieure overeenkomsten.
De portefeuillehouder heeft toegezegd deze vanaf 2016 apart op te nemen in de paragraaf grondbeleid.

Complex Molenweg
Het bedrijf dat hier is gevestigd, heeft aangegeven niet (meer) te willen verplaatsen. Woningbouw op deze locatie kan daarom alleen nog plaatsvinden als het bedrijf wordt beëindigd. Op dat moment zal het bestemmingsplan Kern Eemnes 2012 uitgewerkt moeten worden. De voorbereidingskosten worden geactiveerd zodat ze in de toekomst ingebracht kunnen worden in de exploitatieberekeningen. Omdat onzeker is wanneer het bedrijf zal worden beëindigd, is dit complex in 2015 afgesloten ten laste van de voorziening.
De boekwaarde (gemaakte kosten) per ultimo 2015, was € 36.333.

Molenweg	***Boekwaarde 31-12-2015***
Lasten	
Planontwikkelingskosten	12.429
Rente	5.787
Voorbereiding/ toezicht	18.117
Totale lasten	***36.333***
Totale baten	0
Saldo	**36.333**

Complex Ocriet
In 2016 zijn er geen (nieuwe) initiatieven door de eigenaar ondernomen. De eigenaar is bekend met de kosten die de gemeente middels een anterieure overeenkomst zal verhalen bij een toekomstige ontwikkeling.

De door de gemeente gemaakte kosten kunnen op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) verhaald worden op derden, die daarvan profijt hebben.

De door de gemeente gemaakte kosten tot en met 2016 zijn:

Ocriet	***Boekwaarde 31-12-2016***
Lasten	
Sloop/ opruimen	57.755
Planontwikkelingskosten	56.785
Rente	16.668
Voorbereiding/ toezicht	59.694
Tijdelijke kosten	81.280
Totale lasten	***272.181***
Baten	
Exploitatiebijdragen	0
Totale baten	***0***
Saldo	**272.181**

G. Paragraaf Lokale Heffingen

Het wettelijk kader voor het opstellen van een paragraaf lokale heffingen is opgenomen in artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en is als volgt verwoord:

De paragraaf betreffende de lokale heffingen bevat tenminste:
- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de diverse heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen;
- een aanduiding van de lokale lastendruk;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Handreiking BZK
De 'Handreiking kostentoerekening leges en tarieven' geeft inzicht in de wijze van doorberekening van kosten in rechten, heffingen en tarieven die maximaal kostendekkend mogen zijn. De handreiking is geschreven voor alle overheidsinstanties of uitvoeringsinstanties van overheidswege die een recht, heffing of tarief in rekening brengen aan een ander.

Het inzichtelijk maken van de doorberekening van kosten in leges en tarieven is niet alleen van belang voor de heffende instantie zelf, maar draagt ook bij aan een groter draagvlak voor de leges en tarieven.

De handreiking is opgesteld in opdracht van het ministerie van BZK en is bedoeld als handreiking voor de kostentoerekening, met de actuele wet- en regelgeving, jurisprudentie en inzichten. In zijn algemeenheid mag de kostendekkendheid van leges (bouw, burgerzaken, APV), niet boven de 100% uitkomen. Beleidsmatige keuzes maken het soms opportuun om een niet kostendekkend tarief vast te stellen.

Onroerende-zaakbelastingen
De inkomsten voor 2016 bedragen € 1.789.600; geraamde opbrengst € 1.712.000.

De OZB is een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente waar algemene uitgaven mee gefinancierd kunnen worden.
1. De OZB opbrengsten zijn in 2016 niet verhoogd, met uitzondering voor de areaaluitbreiding.
2. Het OZB-tarief is gekoppeld aan de geschatte stijging van de woningwaarden-opbrengsten van circa 1%.

Definitieve vaststelling van de tarieven 2016 heeft plaatsgevonden in november 2015 met het vaststellen van de verordening OZB, waarbij rekening is gehouden met de geschatte waarde-ontwikkeling per woning.

Rioolheffing
De gerealiseerde inkomsten voor 2016 bedragen € 742.900; geraamde opbrengst € 738.000.

De rioolheffing wordt berekend op basis van het principe van 100% kostendekkend. De kosten voor de exploitatie van de riolering, de inzet van het personeel, het onderhoud van de objecten, toerekening van bestuurskosten, 50% van de kosten van straatreiniging en BTW worden doorbelast in het tarief. De vervuiler/gebruiker betaalt.

In 2016 is op realisatiebasis een toevoeging gedaan aan de voorziening rioolheffing van € 67.800 en een onttrekking aan de reserve van € 27.800 voor tariefegalisatie.

Het saldo van de egalisatiereserve bedraagt per 31 december 2016 € 282.000.
Het saldo van de voorziening riolering bedraagt per 31 december 2016 € 192.300.
De raad heeft bij het vaststellen van de begroting 2016 besloten om deze reserve deels in te zetten voor specifieke projecten en deels in tranches terug te betalen aan de burger.

Het dekkingsoverzicht laat het volgende beeld zien:

Kostendekkendheid	**Begroting 2016**	**Begroting 2016 na wijziging**	**Rekening 2016**	**Verschil**
Lasten riool (incl. BTW)	493.295	563.323	572.513	9.190
Kapitaallasten investeringen	259.106	259.106	180.319	-78.787
Dotatie voorziening rioolheffing	180	180	67.843	67.663
Lasten	*752.581*	*822.609*	*820.675*	*-1.934*
Baten rioolheffing	738.000	738.000	742.896	4.896
Baten	*738.000*	*738.000*	*742.896*	*4.896*
Onttrekking tbv afkoppelen hemelwaterafvoer en slibtransport	10.944	71.444	50.000	-21.444
Tekort	3.637	13.165	27.779	14.615
Dekkingspercentage	99,5	98,2	96,4	
Mutatie reserve rioolheffing tarief	-3.000	-3.000	-27.779	-24.779
Resultaat na mutatie reserve	637	10.165	0	-10.165
Dekkingspercentage (afgerond)	**100**	**99**	**100**	

Verloop voorziening rioolheffing	
Stand 1 januari 2016	124.482
Mutatie 2016	67.843
Stand 31 december 2016	192.325
Verloop reserve rioolheffing	
Stand 1 januari 2016	537.049
Mutatie hemelwaterafvoer en slibtransport	-50.000
Mutatie mossedumdaken	-112.540
Terugbetaling burgers	-64.700
Mutatie 2016 tariefegalisatie	-27.779
Stand 31 december 2016	282.030

Afvalstoffenheffing

De gerealiseerde inkomsten voor 2016 bedragen € 644.300; geraamde opbrengst € 634.000.

De afvalstoffenheffing wordt berekend op basis van het principe 100% kostendekkend. De kosten voor het ophalen van huisvuil, toerekening bestuurskosten en BTW worden doorbelast in het tarief.

In 2016 is een toevoeging gedaan aan de voorziening afvalstoffenheffing van € 28.900 en heeft een onttrekking aan de reserve plaatsgevonden van € 203.700 voor tariefegalisatie.

Het saldo in de egalisatiereserve bedraagt per 31 december 2016 € 155.100.
Het saldo in de voorziening bedraagt per 31 december 2016 € 90.200.
De raad heeft bij het vaststellen van de begroting 2016 besloten om deze reserve deels in te zetten voor het project herstructurering afvalscheiding.

Het dekkingsoverzicht laat het volgende beeld zien:

Kostendekkendheid	Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Verschil
Lasten afvalstoffenhefing (incl. BTW)	911.211	915.068	930.662	15.594
Kapitaallasten investeringen	33.440	33.440	4.483	-28.957
Dotatie voorziening afvalstoffenheffing	0	0	28.957	28.957
Lasten	*944.651*	*948.508*	*964.102*	*15.594*
Opbrengst afvalstoffenheffing	132.000	132.000	144.897	12.897
Baten afvalstoffenheffing (incl kwijtscheldingen)	596.000	596.000	601.930	5.930
Baten	*728.000*	*728.000*	*746.827*	*18.827*
Onttrekking tbv afvalscheiding	100.000	100.000	13.616	-86.384
Tekort	116.651	120.508	203.659	83.151
Dekkingspercentage	87,7	87,3	75,1	
Mutatie reserve afvalstoffenheffing	-116.000	-116.000	-203.659	-87.659
Resultaat na mutatie reserve	651	4.508	0	-4.508
Dekkingspercentage (afgerond)	**100**	**99**	**100**	

Verloop voorziening afvalstoffenheffing	
Stand 1 januari 2016	61.271
Mutatie 2016	28.957
Stand 31 december 2016	90.228
Verloop reserve afvalstoffenheffing	
Stand 1 januari 2016	372.372
Mutatie tbv afvalscheiding	-13.616
Mutatie 2016 tariefegalisatie	-203.659
Stand 31 december 2016	155.097

Leges Burgerzaken

Onder de naam 'leges' worden rechten geheven ter zake van het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten, genoemd in de verordening en de daarbij behorende tarieventabel. Voor paspoort, identiteitskaart en rijbewijzen moet de gemeente aan Rijk en/of RDW een vergoeding afdragen.

De leges zijn grotendeels geüniformeerd in BEL-verband. Uitgangspunt is een redelijke mate van kostendekkendheid te bereiken. Overigens kan door de wettelijke (maximum)tarieven voor paspoort en rijbewijs dit lastig bereikt worden. Voorts is er ook sprake van serviceverlening (openingstijden) aan de burgers die niet noodzakelijk één op één verband houdt met het aantal klanten. Ook de beveiligingseisen (minimaal 2 medewerkers achter de balie) maken het lastig alle kosten in het tarief door te berekenen.

Overige belastingen en leges (burgerzaken, WABO leges) worden zoveel mogelijk kostendekkend berekend. De kostendekkendheid van de WABO leges wordt uitgewerkt volgens de VNG systematiek.

Graf- en begraafrechten

De begraafplaats is in 2016 niet kostendekkend. In het verleden is onderzoek geweest naar een zo hoog mogelijke kostendekkendheid door middel van extra tariefsaanpassingen en/of kosten-beheersing. Een en ander is afhankelijk van het aantal begrafenissen dat plaatsvindt.

Toeristenbelasting
De gerealiseerde inkomsten bedragen voor 2016 € 76.560; geraamde opbrengst € 60.000.
In de gerealiseerde inkomsten is de naheffing 2015 verantwoord en is rekening gehouden met een schatting ten behoeve van hogere aanslagen 2016. Hierdoor is de realisatie hoger dan de begroting.

Hondenbelasting
De gerealiseerde inkomsten bedragen € 58.816; geraamde opbrengst € 62.000.
De hondenbelasting wordt o.a. aangewend voor het schoonhouden en onderhouden van de hondenuitlaatplaatsen en de kosten voor inzet op het gebied van handhaving (BOA en politiesurveillant).

Precarioheffing
In juni 2013 heeft de raad besloten om met ingang van 1 juli 2013 precarioheffing in te voeren op ondergrondse kabels en leidingen.
Op 10 februari 2016 heeft minister Plasterk het wetsvoorstel voor afschaffing van de precariobelasting ondergronds aangekondigd. Het kabinet wil de precariobelasting afschaffen omdat burgers nu soms meebetalen aan de heffing door een gemeente waar zij zelf niet woonachtig zijn. Het kabinet had het voornemen om de precario op ondergrondse kabels en leidingen af te schaffen met een overgangstermijn tot 1 januari 2027.

Op 21 februari 2017, bij de behandeling van het wetsvoorstel, heeft de Tweede Kamer het amendement van Veldman en Fokke aangenomen. Hierdoor wordt de duur van de overgangstermijn voor gemeenten beperkt. Gemeenten mogen tot uiterlijk 1 januari 2022 nog precariobelasting ondergronds heffen.

In de kadernota 2018 zullen de gevolgen van het amendement op het wetsvoorstel worden meegenomen en vindt er een beoordeling plaats hoe met deze nieuwe situatie wordt omgegaan.

Lokale Lastendruk

In het volgende overzicht zijn de tariefsontwikkelingen weergegeven over de jaren 2014 tot en met 2016. Daarnaast is de lokale lastendruk over 2016 opgenomen.

Eemnes	2014	2015	2016		Gerealiseerde inkomsten
OZB woningen					
Eigenaar per € 2.500	0,1252%	0,1291%	0,1226%		€ 1.316.375
OZB niet-woningen					
Gebruiker per € 2.500	0,0952%	0,0982%	0,1184%		€ 161.749
Eigenaar per € 2.500	0,1252%	0,1424%	0,1785%		€ 311.437
Rioolheffing					€ 742.895
Eénpersoonshuishouden	€ 103,80	€ 103,80	€ 103,80		
Meerpersoonshuishouden	€ 208,20	€ 208,20	€ 208,20		
Meer dan 500m3; per 100m3	€ 45,60	€ 45,60	€ 45,60		
Afvalstoffenheffing					€ 644.319
Eénpersoonshuishouden	€ 120,00	€ 120,00	€ 120,00		
Extra container	€ 333,00	€ 333,00	€ 333,00		
Meerpersoonshuishouden	€ 190,80	€ 190,80	€ 190,80		
Extra container	€ 333,00	€ 333,00	€ 333,00		
Hondenbelasting per hond	€ 81,36	€ 83,52	€ 84,36		€ 58.816
Publiekszaken					
Rijbewijs	€ 41,00	€ 38,45	€ 38,45		€ 41.106
Paspoort	€ 50,35	€ 66,95	€ 66,95	}	€ 107.987
Identiteitskaart	€ 41,90	€ 52,95	€ 52,95		
Uittreksel bevolkingsregister	€ 9,50	€ 10,00	€ 10,50		€ 10.748

De gemeente Eemnes hanteert als vergelijking de lastendruk bij een woning met een waarde van € 250.000. Op basis van deze woningwaarde is de lokale lastendruk voor 2016:

	OZB	Afval	Riool	=	Totaal
Eenpersoonshuishouden					
huurder	nvt	€ 120,00	€ 103,80	=	€ 223,80
eigenaar en gebruiker	€ 306,50	€ 120,00	€ 103,80	=	€ 530,30
Meerpersoonshuishouden					
huurder	nvt	€ 190,80	€ 208,20	=	€ 399,00
eigenaar en gebruiker	€ 306,50	€ 190,80	€ 208,20	=	€ 705,50

Totale inkomsten uit belastingen, tarieven en leges

	Werkelijk 2014	Werkelijk 2015	Begroting 2016	Begroting na wijziging	Werkelijk 2016	Verschil
Niet gebonden						
Onroerende zaakbelastingen	1.718.374	1.750.200	1.712.000	1.712.000	1.789.562	77.562
Precariobelasting	798.750	809.400	533.000	533.000	990.450	457.450
Toeristenbelasting	60.447	80.216	60.000	60.000	76.560	16.560
Gebonden						
Hondenbelasting	57.623	54.831	62.000	62.000	58.816	-3.184
Baatbelasting	414	1.028	414	414	2.089	1.675
Rioolrechten	718.530	722.078	738.000	738.000	742.896	4.896
Afvalstoffenheffing	628.380	634.201	634.000	634.000	644.319	10.319
Graf- en begraafrechten	30.851	43.182	24.200	24.200	27.622	3.422
Leges bouwvergunningen/welstandstoezicht	379.116	333.595	357.690	357.690	293.531	-64.159
Leges paspoorten / rijbewijzen	131.048	133.886	137.400	137.400	149.093	11.693
Leges burgerlijke stand	16.711	6.330	10.000	10.000	10.748	748
Overige leges en heffingen	52.012	63.181	47.380	47.380	76.267	28.887

Kwijtschelding

De gemeente volgt voor haar kwijtscheldingsbeleid de landelijk, door de rijksoverheid, gehanteerde normen voor het netto besteedbaar inkomen (=100% bijstandsnorm). De leidraad invordering geldt hiervoor als basis.

Hiervoor maakt de gemeente gebruik van de diensten van het Inlichtingenbureau van de VNG. Deze helpt gemeenten bij het toetsen of iemand die vorig jaar geen gemeentelijke belastingen hoefde te betalen, ook dit jaar in aanmerking komt voor kwijtschelding. Het Inlichtingenbureau doet dit met behulp van de gegevens van de gemeentelijke sociale dienst, UWV, de Belastingdienst en de RDW.
Op basis van de resultaten kan worden geschat of de inwoner meer betalingscapaciteit-/vermogen heeft of niet. Heeft de inwoner niet meer betalings-capaciteit of -vermogen, dan kan de gemeente de belasting automatisch kwijtschelden. Zo krijgen burgers minder te maken met administratieve rompslomp, kunnen kwijtscheldings-verzoeken sneller worden afgehandeld en wordt goed gebruik gemaakt van inkomens-ondersteunende maatregelen.

<u>Cijfers over 2016</u>

Geautomatiseerde kwijtschelding (via toets Inlichtingenburo)		98
- waarvan automatisch toegewezen	21	
- waarvan automatisch afgewezen	77	
Handmatige aanvragen		107
- waarvan toegekend	92	
- waarvan afgewezen	10	
Nog niet beoordeeld		5

In 2016 is voor een bedrag van € 42.400 aan kwijtscheldingen verleend (2015: € 47.500).

JAARREKENING

2.1 Overzicht van baten en lasten

Programma	Saldo rekening	Raming voor wijziging			Raming na wijziging			Realisatie			Verschil realisatie en raming
	2015	Lasten 2016	Baten 2016	Saldo 2016	Lasten 2016	Baten 2016	Saldo 2016	Lasten 2016	Baten 2016	Saldo 2016	2016
P01NW Bestuur van de gemeenschap	2.125.078	2.200.985	4.000	2.196.985	2.213.257	4.000	2.209.257	2.517.528	98.649	2.418.879	209.622
P02NW Veiligheid	831.980	828.088	0	828.088	834.108	0	834.108	875.254	0	875.254	41.146
P03NW Publiek, Vergunning en Handhaving	1.054.271	1.638.354	574.640	1.063.714	1.771.524	574.640	1.196.884	1.703.101	528.760	1.174.341	-22.543
P04NW Mobiliteit	1.463.250	971.978	2.100	969.878	1.484.639	2.100	1.482.539	994.387	10.274	984.113	-498.426
P05NW Groene leefomgeving	1.053.078	740.473	7.983	732.490	1.227.996	7.983	1.220.013	1.154.605	27.577	1.127.028	-92.985
P06NW Milieu	58.723	1.656.876	1.544.009	112.867	1.979.624	1.544.009	435.615	1.829.411	1.603.174	226.237	-209.378
P07NW Ruimtelijke Ordening en Wonen	234.635	2.686.953	2.287.223	399.730	2.808.289	2.306.118	502.171	1.799.308	1.518.681	280.627	-221.544
P08NW Werk en Inkomen	964.358	2.150.062	1.084.030	1.066.032	2.160.062	1.084.030	1.076.032	2.104.171	1.106.656	997.515	-78.517
P09NW Sociale Samenhang	1.893.882	2.709.293	235.000	2.474.293	2.729.778	235.000	2.494.778	2.051.057	183.372	1.867.685	-627.093
P10NW Sport Cultuur Vrije Tijd	967.148	1.284.791	489.406	795.385	1.324.739	489.406	835.333	1.545.173	430.188	1.114.985	279.652
P11NW Opgroeien in Eemnes	2.793.662	2.908.770	9.211	2.899.559	2.851.099	9.211	2.841.888	2.643.172	65.191	2.577.981	-263.907
P12NW Algemene dekkingsmiddelen	-12.526.787	1.046.164	13.194.445	-12.148.281	1.077.037	15.406.601	-14.329.564	621.359	16.078.749	-15.457.390	-1.127.826
P13NW Onvoorzien	0	10.000		10.000	5.377	0	5.377	0		0	-5.377
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P14NW Kostenplaatsen	0	3.043.328	3.043.328	0	4.032.064	4.032.064	0	3.828.437	3.828.437	0	0
Totaal	**913.277**	**23.876.115**	**22.475.375**	**1.400.740**	**26.499.593**	**25.695.162**	**804.431**	**23.666.963**	**25.479.708**	**-1.812.745**	**-2.617.176**

Programma	Saldo rekening	Raming voor wijziging			Raming na wijziging			Realisatie			Verschil realisatie en raming
	2015	Lasten 2016	Baten 2016	Saldo 2016	Lasten 2016	Baten 2016	Saldo 2016	Lasten 2016	Baten 2016	Saldo 2016	2016
Toevoegingen / onttrekkingen aan reserves											
P12NW Algemene dekkingsmiddelen	-1.854.310	96.310	1.517.934	-1.421.624	3.258.895	4.123.220	-864.325	3.522.375	3.551.075	-28.700	835.625
Totaal	**-1.854.310**	**96.310**	**1.517.934**	**-1.421.624**	**3.258.895**	**4.123.220**	**-864.325**	**3.522.375**	**3.551.075**	**-28.700**	**835.625**

Programma	Saldo rekening	Raming voor wijziging			Raming na wijziging			Realisatie			Verschil realisatie en raming
Mutaties reserves	2015	Lasten 2016	Baten 2016	Saldo 2016	Lasten 2016	Baten 2016	Saldo 2016	Lasten 2016	Baten 2016	Saldo 2016	2016
Resultaat na bestemming											
P01NW Bestuur van de gemeenschap	-20.688					50.000	-50.000		50.000	-50.000	0
P02NW Veiligheid	-323		3.715	-3.715		3.715	-3.715		323	-323	-3.392
P03NW Publiek, Vergunning en Handhaving	-41.000					70.000	-70.000		15.862	-15.862	-54.138
P04NW Mobiliteit	-411.381		48.532	-48.532		551.032	-551.032		222.783	-222.783	-328.249
P05NW Groene leefomgeving	-83.774		15.515	-15.515		146.812	-146.812		124.110	-124.110	-22.702
P06NW Milieu	-350.339		232.544	-232.544		517.702	-517.702		464.053	-464.053	-53.649
P07NW Ruimtelijke Ordening en Wonen	-75.826	90.976	95.360	-4.384	90.976	203.870	-112.894	210.531	482.650	-272.119	159.225
P08NW Werk en Inkomen	26.667		20.000	-20.000		30.000	-30.000		2.411	-2.411	-27.589
P09NW Sociale Samenhang	-107.801		220.000	-220.000		220.000	-220.000		0	0	-220.000
P10NW Sport Cultuur Vrije Tijd	-204.998	5.334	328.542	-323.208	5.334	340.792	-335.458	4.106	318.473	-314.367	-21.091
P11NW Opgroeien in Eemnes											
P12NW Algemene dekkingsmiddelen	-169.744		114.700	-114.700	2.351.401	1.550.271	801.130	2.351.370	1.500.271	851.099	-49.969
P13NW Onvoorzien	0						0			0	0
P14NW Kostenplaatsen	-415.101		439.026	-439.026	811.184	439.026	372.158	956.368	370.141	586.228	-214.070
Totaal mutaties reserves	**-1.854.310**	**96.310**	**1.517.934**	**-1.421.624**	**3.258.895**	**4.123.220**	**-864.325**	**3.522.375**	**3.551.075**	**-28.700**	**-835.622**
Resultaat na bestemming	**-941.034**	**23.972.425**	**23.993.309**	**-20.884**	**29.758.487**	**29.818.382**	**-59.895**	**27.189.338**	**29.030.783**	**-1.841.445**	**-1.781.551**

Bij de programma's in deel B zijn de toelichtingen op de verschillen opgenomen.

2.1.1 Analyse saldo 2016

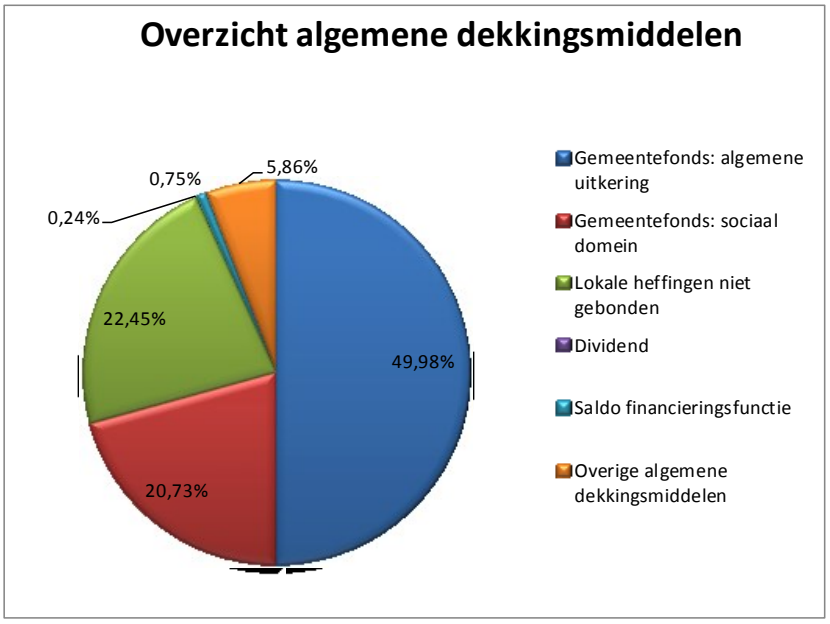
In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste verschillen per programma opgenomen.

	Nadeel	*Voordeel*	*Saldo*	*Mutaties met reserves*	*Effect programma excl mutaties reserves*
Bestuur van de Gemeenschap					
Dotatie wachtgelden en pensioenen	59.200				59.200
Huisvestingskosten bestuursvleugel	100.200				100.200
			159.400		
Publiek, Vergunning en Handhaving					
Bouwvergunningen	68.000				68.000
Digitaliseren bouwvergunningen		54.100		-54.100	
			13.900		
Mobiliteit					
MAAT wijkschouwen	62.000			62.000	
Openbare verlichting		51.700			-51.700
HOV		352.500		-352.500	
Verkeersmaatregelen		96.600		-57.700	-38.900
			-438.800		
Groene Leefomgeving					
Verfraaien Braadkamp		150.000		-150.000	
Onderhoud groen	86.300				86.300
			-63.700		
Milieu					
Mossedumdaken		38.000		-38.000	
Invoeren diftar		86.400		-86.400	
Verduurzamen gemeentelijke gebouwen en reductie CO2		75.000			-75.000
			-199.400		
Ruimtelijke Ordening en Wonen					
Winst project de Weiden		65.000			-65.000
Vrijval reserve Sociale Woningbouw cf besluit 2009 De Weiden				318.400	-318.400
Locatie Wilgenpad		75.000		-75.000	
Bijdrage bovenplanse voorzieningen		113.200		-113.200	
			-253.200		
Werk en Inkomen					
Bijstand, Werkgelegenheid, minimabeleid, schuldhulpverlening		70.900			-70.900
			-70.900		
Sociale Samenhang					
Sociaal Domein decentralisaties		354.300			-354.300
Sociaal Domein voorzieningen in en om huis		213.000			-213.000
Dekking kosten decentralisaties; onttrekking reserve niet benodigd				-220.000	220.000
			-567.300		
Sport, Cultuur en Vrije Tijd					
Bezuiniging bibliotheek / De Hilt	150.000				150.000
Saldo de Hilt	90.400				90.400
			240.400		
Opgroeien in Eemnes					
Lager kaplasten schoolgebouwen		117.500			-117.500
Algemene voorzieningen jeugd		39.300			-39.300
Sociaal Domein Jeugd decentralisaties		66.500			-66.500
			-223.300		
Algemene dekkingsmiddelen					
Uitkering Gemeentefonds		256.000			-256.000
Nadelig saldo kostenplaats kapitaallasten	224.900				224.900
Rentebaten		390.600			-390.600
OZB opbrengsten		77.600			-77.600
Bezuinigingspost		100.000			-100.000
Inkoopvoordeel	50.000			50.000	
Precario		733.600			-733.600
Mutaties reserves	835.600			716.500	119.100
			-447.300		
Uren BEL Combinatie effect exploitatie			**73.400**		73.400
Kleine verschillen			-4.751		-4.751
Voordelig saldo jaarrekening 2016 (per programma)			-1.781.551	0	-1.781.551
Geraamd voordelig saldo 2016			-59.894		-59.894
Totaal voordelig saldo 2016			**-1.841.445**	**0**	**-1.841.445**

2.1.2 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen bestaat uit een aantal verplichte componenten, zoals opgenomen in de BBV. Het betreft hier de inkomsten van de gemeente, waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald.
In het overzicht hieronder zijn deze weergegeven, zowel in cijfers als grafisch.

	Omschrijving	Realisatie 2015 baten	Begroting 2016 voor wijziging baten	Begroting 2016 na wijziging baten	Realisatie 2016 baten	Verschil
	Algemene dekkingsmiddelen	**Baten**	**Baten**	**Baten**	**Baten**	**Baten**
1	Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	-2.639.817	-2.305.000	-2.305.000	-2.856.571	-551.571
2	Algemene uitkering	-8.850.690	-8.739.840	-8.739.140	-8.995.150	-256.010
3	Dividend en winstuitkering	-23.245	-20.000	-20.000	-30.594	-10.594
4	Saldo van de financieringsfunctie	-86.757	-349.115	-347.649	-94.982	252.667
5	Overige algemene dekkingsmiddelen	-791.244	-822.910	-822.910	-744.887	78.023
	Totaal programma	**-12.391.753**	**-12.236.865**	**-12.234.699**	**-12.722.184**	**-487.485**

De toelichting op de verschillen ten opzichte van begroting na wijziging is terug te vinden bij de volgende onderdelen:

	Verplichte componenten	*Vindplaats*
1	Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	Paragraaf lokale heffingen (deel A)
2	Algemene uitkering	Toelichting algemene dekkingsmiddelen; algemene uitkering (deel B)
3	Dividend	Toelichting algemene dekkingsmiddelen; beleggingen en dividend (deel B)
4	Saldo van de financieringsfunctie	Paragraaf financiering (deel A)
5	Overige algemene dekkingsmiddelen	Toelichting kostenplaatsen; toegerekende rente (deel B)

2.1.3 Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Eemnes van toepassing zijnde regelgeving: Algemene WNT-maximum.
Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor gemeente Eemnes is € 179.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Overeenkomstig de regeling bezoldigingscomponenten WNT onderstaand de gegevens:

bedragen x € 1	Ruizeveld de Winter, E.L.	Dijk, P van	Bruijn, JA de
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Gewezen gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 – 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	ja	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Individueel WNT-maximum	179.000	179.000	179.000
Beloning	87.973	83.460	65.556
Belastbare onkostenvergoedingen	148	94	20
Beloningen betaalbaar op termijn	11.581	11.099	8.345
Subtotaal	99.702	94.653	73.921
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totaal bezoldiging	**99.702**	**94.653**	**73.921**
Verplichte motivering indien overschrijding	PM	PM	PM

bedragen x € 1	Ruizeveld de Winter, E	Dijk, P van	Bruijn, JA de
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Beleidsregisseur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/10 - 31/12	1/10 – 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	1,0	1,0	1,0
Beloning	20.039	22.670	63.912
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	2.978	2.736	8.673
Totaal bezoldiging 2015	**23.017**	**25.406**	**72.585**

2.1.4 Incidentele baten en lasten

Onderstaand overzicht geeft de baten en lasten per programma aan. Tevens zijn hier de incidentele mutaties met de reserves vermeld.

PRG	Incidentele lasten en baten	Primitieve begrotinging 2016			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016			Verschil t.o.v. begroting
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
		€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
1	***Bestuur van de Gemeenschap***										
	Toekomst van Eemnes				50.000		50.000	75.615		75.615	25.615
3	***Publiek, Vergunning en Handhaving***										
	Digitaliseren bouwvergunningen				70.000		70.000	15.862		15.862	-54.138
4	***Mobiliteit***										
	Veiligheid fietsers	25.000		25.000	25.000		25.000				-25.000
	Opstellen GVVP 2017-2021	30.000		30.000	30.000		30.000	21.498		21.498	-8.502
	Paardenroutes				30.000		30.000				-30.000
	HOV				352.500		352.500				-352.500
	Extra inhuur verkeer/vervoer en onderzoekskosten HOV-haltes				120.000		120.000	62.273		62.273	-57.727
5	***Groene leefomgeving***										
	Groenstructuurplan en integraal beheersplan				47.767		47.767	31.314		31.314	-16.453
	Lijst beeldbepalende bomen				8.530		8.530				-8.530
	Herinrichting Braadkamp				150.000		150.000				-150.000
	Baggeren watergangen				75.000		75.000	74.768		74.768	-232
6	***Milieu***										
	Afvalscheiding en ondergrondscontainers	100.000		100.000	100.000		100.000	13.616		13.616	-86.384
	Verhoogde CO2 reductie				25.000		25.000	25.000		25.000	
	Mossedumdaken				150.000		150.000	112.540		112.540	-37.460
	Verduurzamen woningen				18.200		18.200				-18.200
	Klimaatbeleid				31.458		31.458	31.458		31.458	
	Ondergronds slibtransport				60.500		60.500	50.000		50.000	-10.500
7	***Ruimtelijke Ordening en Wonen***										
	Woonvisie en keurmerk huurwoningen				18.510		18.510				-18.510
	Gebiedsvisie De Hilt en Eemhof				15.000		15.000	6.865		6.865	-8.135
	Locatie Wilgenpad				75.000		75.000				-75.000
	De Weiden								64.686	-64.686	-64.686
8	***Werk en inkomen***										
	Stimuleren werkgelegenheid				10.000		10.000	2.411		2.411	-7.589
10	***Sport, Cultuur en Vrije Tijd***										
	Vogelboulevard				12.250		12.250				-12.250
AD	***Algemene dekkingsmiddelen***										
	BTW suppletie 2010-2015				5.000		5.000	5.000		5.000	
	Huis van Eemnes				15.000		15.000	22.371		22.371	7.371
	Dekking DVO 2016				311.131		311.131	311.131		311.131	
	Positief resultaat BEL Combinatie 2015								45.255	-45.255	-45.255
	BTW suppletie 2010-2015					222.431	-222.431		222.400	-222.400	31
	Vrijval voorziening precario tgv reserve MIP					1.137.030	-1.137.030		1.137.030	-1.137.030	
	Vrijval voorziening precario								276.100	-276.100	-276.100
	APG beleggingsfonds								441.750	-441.750	-441.750
KPL	***Vastgoed***										
	Verkoopkosten ambtswoning				13.816		13.816	18.632		18.632	4.816
	Verkoop ambtswoning					975.000	-975.000		975.000	-975.000	
	Incidentele dotaties aan reserves										
	Algemene reserve										
AD	*- Suppletie BTW 2010-2015*				217.431		217.431	217.400		217.400	-31
KPL	*- Verkoop ambtswoning netto*				961.184		961.184	956.368		956.368	-4.816
AD	*Reserve MIP*				1.137.030		1.137.030	1.137.030		1.137.030	
	Incidentele onttrekkingen aan reserves										
	Algemene reserve										
1	*- Toekomst van Eemnes*					50.000	-50.000		50.000	-50.000	
AD	*- Huis van Eemnes*					15.000	-15.000		15.000	-15.000	
	- Overhevelingsbudgetten van 2015 naar 2016					173.007	-173.007		65.590	-65.590	107.417
3	*- Digitaliseren bouwvergunningen*					70.000	-70.000		15.862	-15.862	54.138
4	*- Inhuur verkeer/vervoer en onderzoek HOV-haltes*					120.000	-120.000		62.273	-62.273	57.727
5	*- Herinrichting Braadkamp*					150.000	-150.000				150.000
AD	*- Dekking DVO 2016*					311.131	-311.131		311.131	-311.131	
6	Reserve afvalstoffenheffing		100.000	-100.000		100.000	-100.000		13.616	-13.616	86.384
4	Reserve HOV/VERDER					352.500	-352.500				352.500
6	Reserve Volkshuisvesting					31.458	-31.458		31.458	-31.458	
	Reserve riolering										
6	*- Mossedumdaken*					150.000	-150.000		112.540	-112.540	37.460
6	*- Slibtransport*					60.500	-60.500		50.000	-50.000	10.500
10	Reserve LOP					12.250	-12.250				12.250
7	Reserve Sociale Woningbouw					75.000	-75.000		318.439	-318.439	-243.439
5	Reserve kapitaallasten					75.000	-75.000		74.768	-74.768	232
	Totaal Incidentele lasten en baten	***155.000***	***100.000***	***55.000***	***4.135.307***	***4.080.307***	***55.000***	***3.191.152***	***4.282.897***	***-1.091.745***	***-1.146.745***

2.1.5 Structurele mutaties reserves

In de toelichting bij het BBV staat dat in principe alle toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves incidenteel van aard zijn.
Er zijn echter uitzonderingen, zoals de reserve dekking kapitaallasten en de reserves, waarvan is bepaald dat resultaten daaraan worden onttrokken c.q. toegevoegd.
Bij de bepaling van het structurele evenwicht is het van belang om rekening te houden met de structurele mutaties van de reserves.

Het BBV geeft aan dat er een overzicht gegeven moet worden van de structurele toevoegingen en onttrekking aan de reserves.
Hieronder volgt dit overzicht:

Structurele mutaties reserves	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging			Realisatie 2016			Verschil tov raming
	Toevoeging €	Onttrekking €	Saldo €	Toevoeging €	Onttrekking €	Saldo €	Toevoeging €	Onttrekking €	Saldo €	
Reserve dekking kapitaallasten		781.189	781.189		781.189	781.189		818.481	818.481	37.292
Reserve Overdracht de Hilt	5.334	29.894	24.560	5.334	29.894	24.560	4.106	28.666	24.560	0
Reserve bestemmingsplannen			0			0		16.396	16.396	16.396
Reserve Investeringssubsidies sport			0			0	0		0	0
Reserve LOP		22.800	22.800		22.800	22.800		20.328	20.328	-2.472
Reserve afvalstoffenheffing		116.000	116.000		116.000	116.000		203.659	203.659	87.659
Reserve riolering		78.644	78.644		78.644	78.644		92.479	92.479	13.835
Reserve Sociaal Domein		220.000	220.000		220.000	220.000			0	-220.000
Reserve participatiebudget		20.000	20.000		20.000	20.000			0	-20.000
Reserve MIP		54.047	54.047		54.047	54.047			0	-54.047
Reserve Gemeenschap, Cultuur			0			0			0	0
Reserve Zuidpolder	90.976	95.360	4.384	90.976	95.360	4.384	97.308	140.950	43.641	39.257
Reserve bovenwijkse voorzieningen						0	113.222		-113.222	-113.222
Reserve APG					112.500	112.500		112.500	112.500	0
Totaal mutaties reserves	**96.310**	**1.417.934**	**1.321.624**	**96.310**	**1.530.434**	**1.434.124**	**214.637**	**1.433.459**	**1.218.822**	**-215.302**

2.1.6 Analyse begrotingsoverschrijdingen

In 2016 zijn er twee programma's, die een begrotingsoverschrijding laten zien op de lasten.
In de kolommen ernaast zijn de belangrijkste oorzaken aangegeven.

Programma	**Lastenoverschrijding**			
	€	Staan inkomsten tegenover €	Overig	Toelichting
Bestuur	304.200	76.500	100.000	Stelpost bezuiniging beleidsregie; bezuiniging is gerealiseerd door inkomsten van € 76.500 en uitdiensttreding van een beleidsregisseur.
			100.200	Huisvestingskosten verdeling vanuit kostenplaats vastgoed
			59.200	Dotatie voorziening pensioenen
Veiligheid	41.200		24.100	Bijdrage VRU 2e tankautospuit
			11.900	Vuurwerkvrije zones en whatsappborden
Sport	220.400		150.000	Stelpost bezuiniging de Hilt; op alg. dekkingsmiddelen staat hier een post van € 100.000 tegenover voor niet gerealiseerde bezuinigingen
			60.700	Nadelig saldo de Hilt
			35.000	Bijdrage zwembad (extra)

Balans

2.2 Balans per 31 december 2016

ACTIVA	Jaarrekening 31-12-2016	Jaarrekening 31-12-2015
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa		
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.676.591	1.224.004
	1.676.591	1.224.004
Materiële vaste activa:		
Investeringen met economisch nut	14.334.748	12.175.548
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	3.219.710	2.848.737
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	0	0
	17.554.458	15.024.285
Financiële vaste activa:		
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	7.511	7.511
Leningen aan:		
- deelnemingen	2.464.992	2.856.444
- overige verbonden partijen	2.861.403	1.849.542
Overige langlopende leningen	841.429	893.881
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	7.779.400	7.336.150
	13.954.735	12.943.527
Totaal vaste activa	33.185.783	29.191.816
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.188.090	2.162.614
Gereed product en handelsgoederen	10.658	8.351
	2.198.748	2.170.965
Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	2.474.576	2.260.199
Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	687	0
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	0	15.713
Overige vorderingen	1.567.074	1.274.443
	4.042.337	3.550.356
Liquide middelen		
Kas- en banksaldi	1.018.516	552.380
Overlopende activa		
de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	0	0
overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende jaren komen	20.146.902	22.096.966
	20.146.902	22.096.966
Totaal vlottende activa	27.406.503	28.370.667
TOTAAL GENERAAL	60.592.286	57.562.483

PASSIVA		
	Jaarekening 31-12-2016	Jaarekening 31-12-2015
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	1.616.602	933.915
Bestemmingsreserves	18.951.547	18.719.183
Saldo resultaat na bestemming	1.841.445	941.034
	22.409.595	20.594.132
Voorzieningen	1.750.666	3.076.551
Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer		
Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	21.050.000	22.110.000
- Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	5.585.000	5.650.000
	26.635.000	27.760.000
Totaal vaste passiva	50.795.260	51.430.683
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar		
Overige kasgeldleningen	6.000.000	0
Banksaldi	42	450.158
Overige schulden	843.363	1.479.308
Overlopende passiva		
verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	2.910.660	4.147.525
de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van de volgende begrotingsjaren	38.318	38.218
overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	4.644	16.591
	2.953.621	4.202.334
Totaal vlottende passiva	9.797.026	6.131.799
TOTAAL GENERAAL	60.592.286	57.562.483
Garantstellingen	*38.275.000*	*32.275.000*

Toelichting op de balans per 31 december 2016

Met de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is inhoud gegeven aan de informatievoorziening in het duaal bestuur en worden kaders geschetst voor een dualistische inrichting van begroting en jaarrekening van provincies en gemeenten.

Deze BBV voorschriften en de verordening conform artikel 212 gemeentewet vormen de basis voor de balans en de toelichting hierop.

Stelselwijziging
Bij de gemeente Eemnes is in 2015 sprake geweest van een wijziging in afschrijvingsmethodiek. Deze is gewijzigd van lineair naar annuïtair conform de verordening 212 (besluit 14 december 2015, ingaande 1 januari 2015). Op basis van de nota waardering en afschrijving is ook het rentepercentage gewijzigd van 4% naar 3,5% en is bij een aantal gebouwen rekening gehouden met een restwaarde conform de nota waarderen en afschrijven.
De begroting 2016 was echter reeds opgesteld voor het van kracht worden van de verordening 212 en de nota waardering en afschrijving. In de begroting 2016 is slechts op beperkte schaal rekening gehouden met de wijzigingen. Alleen de gebouwen zijn gewijzigd van lineair naar annuïtair. Het gevolg hiervan is dat er verschillen zijn ontstaan in de geraamde en gerealiseerde kapitaallasten.

Wijziging BBV en hernieuwde inzichten
Op 17 maart 2016 is het wijzigingsbesluit vernieuwing BBV van kracht geworden.
De wijzigingen hebben betrekking op diverse onderwerpen. Voor de balans echter gaat het bij de gemeente Eemnes met name om het onderdeel “bijdragen aan activa in eigendom van derden”. Conform artikel 34 van het BBV wordt deze vanaf 1 januari 2016 gerubriceerd onder de immateriële vaste activa in plaats van de financiële vaste activa.
Onder de voorraden kan niet meer het onderdeel “niet in exploitatie genomen bouwgronden” (NIEGG) worden opgenomen. In Eemnes betreffen dit het project De Weiden en De Eemhof. Het project De Weiden is in 2016 opgeleverd en afgesloten bij de jaarrekening 2016. Het project De Eemhof is gerubriceerd onder de bouwgronden in exploitatie. Per ultimo 2015 was de waarde van het project De Eemhof neutraal door de gevormde voorziening.
De onder de voorraden opgenomen verspreide gronden en gronddepot behoren opgenomen worden onder de materiële vaste activa, gronden en terreinen.

Het vernieuwde BBV heeft ertoe geleid dat nog eens kritisch de balansindeling is doorlopen. Dit heeft geleid tot een aantal aanpassingen, die eveneens meegenomen zijn in de kolom herrubricering. Deze wijzigingen hebben alleen betrekking op de vaste activa en hebben geen effect op de vermogenspositie of het resultaat in enig jaar.

In onderstaand overzicht is de balans ultimo 2015 opgenomen met een kolom herrubricering, zodat er per 31 december 2015 een balans wordt gepresenteerd conform het gewijzigde BBV.

	Jaarrekening 31-12-2015	Herrubricering	Jaarrekening 31-12-2015	Betreft
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa				
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	1.224.004	1.224.004	Citytec
Materiële vaste activa				
Investeringen met economisch nut				
Gronden en terreinen	1.025.539	90.873	1.116.412	Verspreide gronden en gronddepot van voorraden
Financiële vaste activa:				
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	1	7.510	7.511	Aandelen Vitens
Leningen aan:				
deelnemingen	2.810.658	45.786	2.856.444	Geldlening Vitens
overige verbonden partijen	1.895.328	-45.786	1.849.542	Geldlening Vitens
Overige langlopende leningen	8.237.541	-7.343.660	893.881	APG, ABN obligatie en aandelen Vitens
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	7.336.150	7.336.150	APG en ABN obligatie
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.224.004	-1.224.004	0	Citytec
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden				
Grond- en hulpstoffen	158.612	-158.612	0	Verspreide gronden en gronddepot naar gronden en terreinen
Niet in exploitatie genomen bouwgrond	-67.739	67.739	0	De Weiden naar gronden en terreinen (BBV)
Totaal	**15.283.943**	**0**	**15.283.943**	

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

- baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben
- baten en winsten worden slechts genomen voorzover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd
- verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden
- de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders is vermeld worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde
- voor nieuwe investeringen wordt het tijdstip van afschrijving bepaald door de datum van ingebruikname, waarbij als uitgangspunt 1 januari van het jaar na ingebruikname wordt genomen
- rentetoerekening aan de investeringen vindt plaats op basis van de boekwaarde per 1 januari; de rekenrente is 3,5%, tenzij hier bij raadsbesluit van wordt afgeweken (projectfinanciering)
- op basis van de gewijzigde BBV heeft er een renteberekening plaatsgevonden voor de grondexploitaties; berekend is een percentage van 0,97% over de boekwaarde per 1 januari 2016
- het disagio van de obligaties wordt jaarlijks verdeeld over de resterende looptijd van de obligaties
- eventuele schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa betreffen kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen, kosten van onderzoek en ontwikkeling ten behoeve van een bepaald actief en sinds 1 januari 2016 ook de bijdragen activa in eigendom van derden.
Deze worden gewaardeerd op het bedrag van de bestede kosten. De afschrijvingsmethode is annuïtair.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden ingedeeld naar investeringen met economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut. De investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, worden apart opgenomen op de balans.

Economisch nut
Materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met afschrijvingen.
Voor zeven gebouwen is rekening gehouden met een restwaarde van 25% van de WOZ waarde geldend voor het jaar 2015.

Maatschappelijk nut
Materiële vaste activa met meerjarig maatschappelijk nut worden, onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd en de boekwaarden worden in 2016 in één keer ten laste gebracht van de reserve dekking kapitaallasten.

Afschrijvingsmethodiek en afschrijvingstermijnen
Bij het vaststellen van de geactualiseerde verordening 212, ingaande 1 januari 2015, is de afschrijvingsmethodiek voor de materiële vaste activa gewijzigd van lineair naar annuïtair.

De volgende (maximale) afschrijvingstermijnen worden per categorie activa gehanteerd:

Gemeentehuis:	50 jaar
Woonruimten en schoolgebouwen	40 jaar
Kantoren en bedrijfsgebouwen	40 jaar
Riolering:	40 jaar
Renovatie woonruimten, bedrijfsgebouwen	25 jaar
Sportvelden (natuurvelden) en renovaties:	25 jaar
Technische installaties:	15 jaar
Kantoormeubilair, telefooninstallaties, etc.	10 jaar
Automatisering, voertuigen	5 jaar

Gronden en terreinen: niet, m.u.v. de grondkosten voor onderwijsgebouwen van voor 2000.

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzonderingen hierop zijn de fondsen waarvan de waarde gebaseerd is op een koers en rentecomponent, zoals de obligaties. Voor de obligaties, die beneden pari zijn aangeschaft, vindt met ingang van 2009, herwaardering plaats naar rato van de resterende looptijd tot de nominale waarde.

Voorraden
Rentetoerekening
Er wordt rente toegerekend aan de grondexploitaties (bouwgronden in exploitatie) over de boekwaarde per 1 januari 2016.
Voor de rente is een percentage van 0,97% gehanteerd.

Niet in exploitatie genomen bouwgrond (NIEGG)
De gewijzigde BBV laat niet meer toe dat er projecten gerubriceerd worden onder de NIEGG.
Het project De Weiden is in 2016 opgeleverd en deze wordt in de jaarrekening 2016 afgesloten.
Het project De Eemhof is gerubriceerd onder de bouwgronden in exploitatie.

Onderhanden werk
De als ‘onderhanden werken’ opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingkosten in mindering gebracht.

Voorziening
Voor eventuele verwachte verliezen wordt een voorziening getroffen op het moment dat verliezen voorzien worden.

Vorderingen en schulden
Vorderingen en schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.
Voor openstaande vorderingen wordt een voorziening dubieuze debiteuren getroffen. Voor Soza-debiteuren volgens opgave van de gemeente Huizen, gebaseerd op de ervaringscijfers van de huisaccountant van de gemeente Huizen.

Gedurende 2016 zijn er nog betalingen binnengekomen op reeds eerder oninbare en afgeboekte vorderingen tot een bedrag van € 12.600. Deze zijn ten gunste van de voorziening dubieuze debiteuren gekomen.
Bij collegebesluit van 20 december 2016 zijn oninbare vorderingen afgeboekt tot een totaalbedrag van € 34.500.

Zowel de privaatrechtelijke als de belastingdebiteuren zijn statisch beoordeeld.
Afhankelijk van deze toets zijn de vorderingen dynamisch beoordeeld en opnieuw gerangschikt volgens onderstaande tabel:

100% voorzien:
- insolventie, als gevolg van schuldsanering of faillissement
- met onbekende bestemming vertrokken (2014 en ouder)

50% voorzien:
- met onbekende bestemming vertrokken (2015 en 2016)
- aanvraag kwijtschelding

25% voorzien:
- vorderingen die bij de deurwaarder liggen

2% voorzien:
- overige vorderingen, uitgezonderd de vorderingen die buiten invordering zijn gesteld.

Voor de publiekrechtelijke vorderingen wordt geen voorziening gevormd.

Een specificatie van al deze vorderingen is op de administratie aanwezig.
Op basis van deze beoordeling moet de voorziening worden verhoogd met een bedrag van € 20.000.

Voorzieningen

Voorzieningen ter egalisatie van kosten
Deze voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's
De voorziening voor pensioenen en wachtgelden worden gewaardeerd tegen de contante waarde. De gehanteerde rekenrente is 3,3% gebaseerd op de rekenrente die de DNB voorschrijft aan de Nederlandse pensioenfondsen.

Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is
Deze voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

In de toelichting bij de posten staan de verdere grondslagen vermeld.

Jaarrekening de Hilt
Ultimo 2016 is de jaarrekening van De Hilt opgenomen in de jaarrekening van de gemeente Eemnes. De jaarrekening van de Hilt is opgesteld volgens de relevante bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW. De waardering van de activa en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kostprijs, tenzij anders vermeld. Afwijkende grondslagen worden eventueel per balanspost benoemd.

De afschrijvingstermijnen van de diverse activa van De Hilt zijn opgenomen in de bij De Hilt aanwezige onderhoudsbegroting.

ACTIVA

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Conform de nieuwe BBV moet het onderdeel "bijdragen aan activa in eigendom van derden", gerubriceerd worden onder de immateriële vaste activa in plaats van de financiële vaste activa.

In onderstaand overzicht is de balans ultimo 2015 opgenomen met een kolom herrubricering, zodat er een balans wordt gepresenteerd conform het gewijzigde BBV.

	Boekwaarde 31-12-2015	Herrubricering	Boekwaarde 31-12-2015	Investering/ desinvestering	Afschrijving	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2016
Bijdragen activa in eigendom van derden	0	1.224.004	1.224.004	500.000	47.413	0	1.676.591
	0		1.224.004	500.000	47.413	0	1.676.591

In 2015 is het project Verduurzaming Openbare Verlichting van start gegaan. Er zijn armaturen en lichtmasten overgenomen en er is geïnvesteerd in lichtmasten en armaturen. Meer dan de helft van de lantaarnpalen is voorzien van LED armaturen.
De activa blijven in eigendom van Citytec, maar de gemeente financiert deze.

Materiële vaste activa

De specificatie van de materiële vaste activa luidt als volgt:

		31-12-2015	31-12-2016
	Economisch nut		
a.	Gronden en terreinen	1.116.412	1.733.925
b.	Bedrijfsgebouwen	8.864.979	10.523.194
c.	Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.307.290	1.295.563
d.	Machines, apparaten en installaties	599.559	535.856
e.	Overige materiële vaste activa	287.308	246.211
		12.175.548	*14.334.748*
	Economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven		
f.	Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	*2.739.875*	*3.009.606*
g.	Overige materiële vaste activa	*108.861*	*210.104*
		2.848.737	*3.219.710*
	Maatschappelijk nut		
h.	Overige materiële vaste activa maatschappelijk nut	0	0
i.	Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	0	0
		0	*0*
	Totaal	*15.024.285*	*17.554.458*

Het verloop van de vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2015	Herrubircering	Boekwaarde 31-12-2015	Investering	Desinvestering	Afschrijving	Bijdragen van derden	Afwaardering i.v.m. duurzame waardevermindering	Boekwaarde 31-12-2016
a.	1.025.539	90.873	1.116.412	559.053	64.687	6.227			1.733.925
b.	8.864.979		8.864.979	1.868.015		209.799			10.523.194
c.	1.307.290		1.307.290	95.078		106.806			1.295.563
d.	599.559		599.559			63.703			535.856
e.	287.308		287.308	11.296		52.393			246.211
f.	2.739.875		2.739.875	378.278		89.298	19.250		3.009.606
g.	108.861		108.861	104.012		2.770			210.104
h.	0		0	1.280		1.280			0
i.	0		0	192.026		192.026			0
	14.933.412	90.873	15.024.285	3.209.039	64.687	724.302	19.250	0	17.554.458

Vanuit de rubriek voorraden (vlottende activa) zijn de verspreide gronden, gronddepot en De Weiden conform BBV geherrubriceerd onder de gronden en terreinen (materiële vaste activa).

Hieronder volgt een toelichting op de saldomutaties in de kolom investering.

a. Gronden en terreinen € 494.400
Een bedrag van € 556.000 heeft betrekking op de terugkoop van de brandweerkazerne van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) ultimo 2016. Dit betreft de grond.
Daarnaast is hierin opgenomen het complex De Weiden, dat geherrubriceerd is van voorraden naar gronden en terreinen. Het complex De Weiden is in 2016 afgerond. Het project is afgesloten met een winst van € 65.000 (zie balansspecificatie A1).
Conform het raadsbesluit van 2009 (4e begrotingswijziging), wordt hiervoor nog een onttrekking gedaan aan de reserve Sociale Woningbouw van € 318.439, in verband met de lagere opbrengst, omdat destijds gekozen is voor 100% sociale woningbouw.

b. Bedrijfsgebouwen € 1.868.000
In 2016 is er, op basis van de verkenning van de scenario's, een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van € 700.000 voor de ontwikkeling van het Huis van Eemnes. In 2016 hebben hier uitgaven op plaatsgevonden van € 83.100.
Daarnaast is de brandweerkazerne teruggekocht van de VRU (€ 1.784.900).

c. Grond- weg en waterbouwkundige werken € 95.100
De investering heeft betrekking op de aanleg van het parkeerterrein aan de Zuidersingel (€ 56.000). Daarnaast zijn er nog uitgaven geweest voor de kunstgrasvelden bij de SV Eemnes (€ 39.100) in verband met meerwerk.

e. Overige materiële vaste activa € 11.300
De investering heeft betrekking op de basketbalinstallatie bij de Hilt.

f. Grond- weg en waterbouwkundige werken met heffing € 378.300
De investeringen betreffen de werkzaamheden voor de wijkschouwen van de Klaproos-Ploeglaan (onderhoudstermijn) en Parklaan-Roëlllaan e.o. (€ 145.000). Daarnaast zijn de objectmaatregelen riolering uitgevoerd en de pompen vervangen (€ 88.600).
Verder is het afkoppelen van de hemelwaterafvoer in 2016 gereedgekomen (€ 144.700).
Hiervoor is een subsidie ontvangen van € 19.250 (kolom bijdragen van derden).

g. Overige materiële vaste activa met heffing € 104.000
Voor het realiseren van de ondergrondse afvalcontainers is in 2016 een bedrag van € 104.000 geïnvesteerd.

h. Overige materiële vaste activa (maatschappelijk nut) € 1.300
De investering in 2016 heeft betrekking op de speelvoorzieningen uit het speelplaatsenplan. Het betreft de ontwerpkosten voor de speelplek bij de Vijverlaan.

i. Grond, weg -en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut) € 192.000
De investeringen hebben betrekking op het wegendeel en het groendeel van de wijkschouwen Klaproos-Ploeglaan (onderhoudstermijn) en Parklaan-Roëlllaan e.o. (€ 117.200).

Daarnaast is voor de baggerwerkzaamheden in de Zuidbuurt een bedrag van € 74.800 geïnvesteerd.

Dekking van investeringen maatschappelijk nut

Hieronder vindt u een specificatie van de activa met maatschappelijk nut, waarop in 2016 een investering heeft plaatsgevonden.

Conform besluitvorming worden deze investeringen verrekend met de hiervoor gevormde reserve dekking kapitaallasten.

Omschrijving	Boekwaarde 31-dec-15	Investering 2016	Afschrijving 2016	Boekwaarde 31-dec-16	Active-ren	Beschikbare reserve
Wijkschouw Klaproos-Ploeglaan (groen)	0	-5.934	-5.934	0	nee	Dekking kapitaallasten
Wijkschouw Klaproos-Ploeglaan (wegen)	0	-46.130	-46.130	0	nee	Dekking kapitaallasten
Wijkschouw Parklaan-Roëllaan (wegen)	0	156.640	156.640	0	nee	Dekking kapitaallasten
Wijkschouw Parklaan-Roëllaan (groen)	0	12.682	12.682	0	nee	Dekking kapitaallasten
Baggeren	0	74.768	74.768	0	nee	Dekking kapitaallasten
Speelplaatsenplan jaarschijf 2013 en 2015	0	1.280	1.280	0	nee	Dekking kapitaallasten
Maatschappelijk nut	**0**	**193.306**	**193.306**	**0**		

Financiële vaste activa

Op 17 maart 2016 is het wijzigingsbesluit vernieuwing BBV van kracht geworden.
De rubriek “bijdragen aan activa in eigendom van derden” moet vanaf 1 januari 2016 gerubriceerd worden onder de immateriële vaste activa in plaats van de financiële vaste activa.

Het vernieuwde BBV heeft ertoe geleid dat nog eens kritisch de balansindeling is doorlopen. Dit heeft geleid tot een aantal aanpassingen, die eveneens meegenomen zijn in de kolom herrubricering.

In onderstaand overzicht is de balans ultimo 2015 opgenomen met een kolom herrubricering, zodat een gecorrigeerde balans wordt gepresenteerd.

	Boekwaarde 31-12-2015	Herrubricering	Boekwaarde 31-12-2015	Investering	Disagio/ rente	Afschrijving Aflossing	Boekwaarde 31-12-2016
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	1	7.510	7.511				7.511
Leningen aan deelnemingen	2.810.658	45.786	2.856.444			391.452	2.464.992
Leningen aan overige verbonden partijen	1.895.328	-45.786	1.849.542	1.011.861			2.861.403
Overige langlopende leningen	8.237.541	-7.343.660	893.881		7.176	59.628	841.429
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	7.336.150	7.336.150		443.250		7.779.400
Bijdragen activa in eigendom van derden	1.224.004	-1.224.004	0				0
	14.167.531	-1.224.004	12.943.527	1.011.861	450.426	451.080	13.954.735

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

Het bedrag van € 7.511 bestaat uit:
- aandelenkapitaal voor de Participatiemij van € 1
- aandelen Vitens (€ 7.510), die in 2015 en eerder gerubriceerd waren onder de rubriek langlopende leningen

Leningen aan deelnemingen

Het verloop van de leningen aan deelnemingen kan als volgt worden weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2015	Herrubricering	Boekwaarde 31-12-2015	Investering	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2016
Leningen aan deelnemingen:						
Lening 1 financiering Zuidpolder	1.787.275		1.787.275			1.787.275
Lening 2 financiering Zuidpolder	384.452		384.452		384.452	0
Lening ivm aandeel in BV	1.000		1.000			1.000
Lening ivm aandeel in CV	616.931		616.931			616.931
Lening ivm aandeel BV in CV	21.000		21.000			21.000
Geldlening Vitens	0	45.786	45.786		7.000	38.786
	2.810.658	45.786	2.856.444	0	391.452	2.464.992

Primo 2016 zijn er twee leningen, die betrekking hebben op de financiering van de Zuidpolder. In 2016 is lening 2 volledig afgelost.

De geldlening aan Vitens is geherrubriceerd. Deze was voorheen opgenomen onder de overige langlopende leningen.

Leningen aan overige verbonden partijen

Ultimo 2016 is de specificatie als volgt:

	Stand 31-12-2015	Herrubricering	Stand 31-12-2015	Verstrekking	Aflossing	Stand 31-12-2016
SVN startersleningen	1.546.130		1.546.130	11.665		1.557.795
SVN Duurzaamheidsfonds	303.411		303.411	196		303.607
SVN Duurzaamheid bedrijven				1.000.000		1.000.000
Geldlening Vitens	45.786	-45.786	0			0
Totaal	1.895.328	-45.785	1.849.542	1.011.861	0	2.861.403

De geldlening aan Vitens is geherrubriceerd en opgenomen onder de rubriek leningen aan deelnemingen.
In 2016 is een lening verstrekt van € 1.000.000 aan de SVn als Stimuleringsregeling Duurzaamheid Bedrijven. Met deze lening kunnen ondernemers onder gunstige voorwaarden een financiering afsluiten voor de verduurzaming van hun bedrijf.

Overige langlopende leningen

Het verloop van deze post in 2016 is als volgt:

	Stand 31-12-2015	Herrubricering	Stand 31-12-2015	Verstrekking	Disagio/ rente	Aflossing	Stand 31-12-2016
Leningen ten behoeve van diverse verenigingen en stichtingen	893.881		893.881		7.176	59.628	841.429
Vitens aandelen	7.510	-7.510	0				0
ABN variabel 2019	994.750	-994.750	0				0
APG Garantieproduct	6.341.400	-6.341.400	0				0
Totaal	8.237.541	-7.343.660	893.881	0	7.176	59.628	841.429

De deelname in het aandelenkapitaal van Vitens is opgenomen in de rubriek kapitaalverstrekking aan deelnemingen.
Het APG garantieproduct en de obligatie ABN zijn opgenomen in de rubriek “Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Ultimo 2016 is de specificatie als volgt:

	Stand 31-12-2015	Herrubricering	Stand 31-12-2015	Verstrekking	Disagio/ rente	Aflossing	Stand 31-12-2016
ABN variabel 2019	0	994.750	994.750		1.500		996.250
APG Garantieproduct	0	6.341.400	6.341.400		441.750		6.783.150
Totaal	0	7.336.150	7.336.150	0	443.250	0	7.779.400

In deze rubriek zijn het APG Garantieproduct en de obligatielening ABN opgenomen.
Daar de verkrijgingsprijs van de obligatie lager is dan de nominale waarde (disagio), wordt jaarlijks het disagio van deze obligatie naar rato verdeeld over de resterende looptijd van de obligatie. Voor 2016 betreft het disagio een bedrag van € 1.500.

Op 17 maart 2015 heeft er een maximale click plaatsgevonden, waardoor het totaal van de clicks op 40,92% is gekomen. Hierdoor is het minimale rendement van 30% bereikt, waardoor er sprake was van een bijzondere bate.
Door deze hoge click zijn ook de geraamde rendementen voor de jaren 2016-2019 ad € 382.500 reeds in 2015 gerealiseerd.
Dit bedrag is bij het vaststellen van de jaarrekening 2015 aan de reserve APG toegevoegd.
Vanaf 2016 wordt hier jaarlijks het geraamde rendement van 2,5%, zijnde € 112.500 aan onttrokken.

Op 17 maart 2017 heeft de 8^{e} click plaatsgevonden. Door de stijging van de index in de afgelopen 12 maanden is er maximaal geclickt, te weten 12,4%, waardoor het totaal van de clicks uitkomt op 53,32%. De maximale click betreft een bedrag van € 558.000; hiervan komt € 441.750 ten gunste van 2016 en € 116.250 ten gunste van 2017.

Vlottende activa

Voorraden

De voorraden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Boekwaarde 31-dec-15	Herrubricering	Boekwaarde 31-dec-15	Vermeerderingen 2016	Verminderingen 2016	Afsluiten GREX	Winstneming 2016	Boekwaarde 31-dec-16
	€				€			€
Voorraden grond- en hulpstoffen								
Verspreide gronden	157.300	-157.300	0					0
Gronddepot	1.312	-1.312	0					0
	158.612	-158.612	0		0			0
Niet in exploitatie genomen (bouw)grond								
De Weiden	-67.739	67.739	0					0
Eemhof	11.221	-11.221	0					0
Voorziening GREX	-11.221	11.221	0					0
	-67.739	67.739	0	0	0	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie								
Eemhof		11.221	11.221	465				11.686
Voorziening GREX		-11.221	-11.221		-11.221			0
Bedrijventerrein Zuidpolder	2.162.614		2.162.614	13.790				2.176.404
	2.162.614	0	2.162.614	14.255	-11.221	0	0	2.188.090
Gereed product								
Voorraden de Hilt	8.351		8.351	2.307				10.658
Totaal voorraden	2.261.838	-90.873	2.170.965	16.562	-11.221	0	0	2.198.748

De verspreide gronden, het gronddepot en het project De Weiden, zijn conform BBV geherrubriceerd onder de materiële vaste activa, rubriek gronden en terreinen.

De voorziening van de Eemhof is in 2016 vrij gevallen, omdat de grondexploitatie een toekomstige negatieve boekwaarde (winst) heeft van € 50.000.

Voor het bedrijventerrein Zuidpolder wordt op basis van uitgifte in de jaren 2016-2019 minimaal een neutraal resultaat voorzien.

De voorraad gereed product is het gevolg van het opnemen van de Hilt in de jaarrekening van de gemeente Eemnes. De voorraad betreft hoofdzakelijk handelsvoorraad van de kantine.

Voor een specificatie van de post voorraden wordt verwezen naar de balansspecificatie A2 en A3 en de paragraaf grondbeleid.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen

De stand van de vorderingen op openbare lichamen is als volgt:

1 januari 2016 : € 2.260.199 (incl. € 2.162.176 vordering belastingdienst/BCF 2015)
31 december 2016: € 2.474.576 (incl. € 2.422.001 vordering belastingdienst/BCF 2016)

De vordering op de belastingdienst betreft de declaratie inzake het BTW Compensatiefonds. Het bedrag over 2016 wordt per 1 juli 2017 door de belastingdienst betaald.

De resterende vordering heeft grotendeels betrekking op de aangevraagde subsidie voor de wijkschouw aan het Waterschap Vallei en Eem (€ 49.250).

Overige vorderingen

De overige vorderingen kunnen als volgt worden gerubriceerd:

	31-12-2015 €	31-12-2016 €
Debiteuren en vorderingen	1.149.635	1.447.290
Debiteuren Soza (via gemeente Huizen)	92.585	86.772
Debiteuren de Hilt	32.223	33.011
Totaal	**1.274.443**	**1.567.074**

Bij de onderstaande vorderingen is rekening gehouden met een voorziening voor dubieuze debiteuren. Voor de gehanteerde systematiek wordt verwezen naar de paragraaf waarderingsgrondslagen.

De debiteuren zijn individueel beoordeeld. Op basis van deze beoordeling, zijn de vorderingen gerangschikt naar mate van inbaarheid. Deze beoordeling heeft geresulteerd in een toevoeging aan de voorziening van € 20.000.

Een nadere specificatie van de post debiteuren en debiteuren Soza per ultimo 2016 volgt hieronder:

	Bedrag €	*Bedrag* €
Debiteuren en vorderingen	3.584.925	
Af: Voorziening dubieuze debiteuren	2.137.634	
Stand per 31 december 2016		1.447.290
Debiteuren Soza	206.463	
Af: Voorziening dubieuze debiteuren	119.691	
Stand per 31 december 2016		86.772
Debiteuren de Hilt	33.011	
Af: Voorziening dubieuze debiteuren	0	
Stand per 31 december 2016		33.011

De post debiteuren per 31 december is per saldo toegenomen.
Enerzijds wordt dit veroorzaakt door de vordering in verband met de precarioheffing 2015. Deze is in verband met zekerheidsstelling aan twee netbeheerders opgelegd. Een van de vorderingen is voor 100% voorzien, omdat er een terugbetalingsverplichting bestaat voor één van de netbeheerders.
Anderzijds is er door het verbeterde invorderingsbeleid een lagere (reguliere) debiteuren positie.

Schatkistbankieren
Alle overtollige middelen, boven het drempelbedrag, dienen in de schatkist te worden aangehouden. Voor de gemeente Eemnes is het drempelbedrag voor 2016 € 250.000.

In 2016 hebben voor kwartaal 1 en 3 nog overschrijdingen plaats gevonden van het drempelbedrag, omdat het automatisch afromen van liquiditeiten pas met ingang van 1 september 2016 is doorgevoerd.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Eemnes		**Verslagjaar**	**2016**		
(1)	**Drempelbedrag**	**250**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**333**	**228**	**304**	**64**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	-	22	-	186
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	83	-	54	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar	2016		
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	20.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	20.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	29.969	20.729	27.955	5.885
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	333	228	304	64

Liquide middelen

De post liquide middelen wordt onderscheiden in:

	31 december 2015 €	31 december 2016 €
Kassaldo	4.597	4.568
Banksaldo	547.783	1.013.948
	552.380	1.018.516

Overlopende activa

De overlopende activa zijn in 2016 gedaald van € 22.097.000 (2015) naar € 20.147.000. Dit betekent een daling van € 1.950.000.

De belangrijkste oorzaak hiervan is de rentedragende vordering op de CV/BV inzake de grondpositie, opgenomen voor een bedrag van € 17.446.000. Deze vordering weerspiegelt de boekwaarden van de gronden conform de SOK. Over deze vordering wordt door de CV/BV een rente vergoed van 4,6% aan de gemeente.
Deze vordering neemt af naar rato van de afname van kavels door de marktpartijen van de CV/BV conform het afnametempo dat vastligt in de SOK. In 2016 heeft er een afname plaatsgevonden van € 1.427.000.

Daarnaast vindt er per saldo een daling plaats van € 523.000.
De voornaamste oorzaken hiervan zijn:

	2015	*2016*	*Verschil*
	€	*€*	*€*
Precario	809.400	990.450	181.050
BCF	83.900	36.300	-47.600
Suppletie BCF		222.400	222.400
Lening participatiemij	729.500	0	-729.500
Rente leningen participatiemij	0	42.640	42.640
Toeristenbelasting	60.000	10.000	-50.000
Bijdrage bovenplans	97.700	0	-97.700
AVU 2015 resp 2016	74.400		-74.400
Afvalfonds	769.700	40.000	-729.700
SozaHBEL voorlopige afrek. 2016	0	483.266	483.266
SVB terug te ontvangen 2016		92.710	92.710
De Weiden	178.300	0	-178.300
Rente BW vordering CV/BV		360.749	360.749
	2.802.900	2.278.515	-524.385

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

De post eigen vermogen wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 31 december 2015	Boekwaarde 31 december 2016
	€	€
Reserves, gespecificeerd naar:		
- algemene reserve	933.915	1.616.602
- bestemmingsreserve	18.719.183	18.951.547
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	941.034	1.841.445
Totaal eigen vermogen	20.594.132	22.409.595

Toelichting reserves

Volgens artikel 54 van de BBV moet de aard en de reden van elke reserve worden toegelicht. Voor de specificatie van de afzonderlijke reserves, zie balansspecificatie B.

Toelichting vindt plaats voor die reserves die per ultimo 2016 aanwezig zijn. De bedragen achter de reserves zijn de standen per 31 december 2016.

Algemene reserve € 1.608.600
De algemene reserve heeft een bufferfunctie voor o.a. het opvangen van incidentele tegenvallers.
Conform het bestaande beleid kunnen de volgende mutaties jaarlijks in de algemene reserve plaatsvinden: nadelig rekeningsaldo en overige door de raad besloten onttrekkingen/stortingen.

Algemene reserve de Hilt € 8.000
Door de Hilt integraal op te nemen in de jaarrekening van Eemnes wordt ook de algemene reserve van de Hilt opgenomen.

Reserve dekking kapitaallasten € 12.049.300
Deze reserve wordt gebruikt voor de dekking van de kapitaallasten van een aantal investeringen met economisch nut, waardoor de begroting de komende jaren wordt ontlast en er geen sprake meer is van een structureel begrotingstekort.
Daarnaast worden in 2016 nog de boekwaarden van investeringen met maatschappelijk nut direct ten laste van deze reserve gebracht. In 2016 hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

	€	€	€
Reserve dekking kapitaallasten 1 januari 2016			**12.942.518**
Investeringen ECOR	498.079		
Investeringen MAAT	168.538		
Kapitaallasten de Hilt	151.863		
Baggeren (begrotingswijziging 2016)	74.768		
		893.248	
Stand 31 december 2016			**12.049.270**

Deze stand van de reserve is voldoende om de toekomstige investeringen met maatschappelijk nut en de kapitaallasten van de investeringen met economisch nut, waarover besluitvorming heeft plaatsgevonden te dekken.

Reserve MIP (Meerjaren Investeringsplan) € 1.137.000
De reserve MIP is bedoeld voor geplande investeringen met maatschappelijk nut of de kapitaallasten van investeringen met economisch nut. Zodra er besluitvorming heeft plaatsgevonden over deze investeringen wordt het budget overgeheveld naar de reserve dekking kapitaallasten, zodat de reserve dekking kapitaallasten “op slot” zit.
Bij het opstellen van de begroting 2017 is uitgegaan van een beginstand van de reserve MIP van € 568.500, zijnde 50% van de dotatie aan de voorziening precario over 2015 en 2016. Bij het vaststellen van de begroting 2017 is besloten om de andere 50% niet toe te voegen aan de algemene reserve, maar ook toe te voegen aan de reserve MIP. Deze besluiten zijn geëffectueerd met een begrotingswijziging in 2016.

Eemnesser kunstenaars € 700
In 1995 is dankzij een schenking deze bestemmingsreserve ingesteld. Het bedrag is bedoeld om de bekendheid van de Eemnesser kunstenaars te vergroten. In 2001 is voor het laatst hieruit een aankoop gedaan.

Reserve Jongerenvoorzieningen € 57.300
Het doel van deze reserve is het realiseren van grotere voorzieningen voor de jeugd/jongeren.

Sociaal Domein € 1.185.200
Gezien de onzekerheden in verband met de decentralisatie-operaties, is deze reserve ingesteld. Bij het vaststellen van de jaarrekening 2015 zijn de overschotten op de decentralisaties toegevoegd aan deze reserve.
Bij het vaststellen van de jaarrekening 2016 zal de raad een voorstel krijgen over de dotatie/onttrekking aan de reserve Sociaal Domein, afhankelijk van het resultaat van de decentralisaties.

Overdracht de Hilt € 57.500
Voor het in beeld houden van de werkelijke kapitaallasten van De Hilt (conform de zogenoemde bruto-variant) is deze bestemmingsreserve in het leven geroepen. Dit is de enige reserve waaraan jaarlijks rente wordt toegerekend, omdat dit ook aan de investering gebeurt. Deze reserve is in 2019 uitgeput.

Sociale woningbouw € 71.300
De raad heeft op 27 februari 2006 besloten om een volkshuisvestingsfonds in het leven te roepen. Indien blijkt dat bij de bouw van een project de gewenste woningdifferentiatie van de Woonvisie niet mogelijk is, dient door de ontwikkelaar een financiële compensatie te worden geboden, die in dit fonds wordt gestort.

Onttrekkingen aan deze reserve zijn bedoeld om sociale woningbouw te financieren in dure bouwplannen (binnenstedelijke herontwikkeling) zodat ook in die plannen sociale woningbouw mogelijk blijft.

In 2016 is het project De Weiden afgerond. In 2009 heeft de raad hiervoor een besluit genomen om een onttrekking uit de reserve Sociale Woningbouw te doen van € 318.439, omdat er destijds gekozen is voor sociale woningbouw. Op deze manier wordt de lagere winst op dit complex gecompenseerd. Deze onttrekking heeft in 2016 plaatsgevonden.

Riolering € 282.000
Deze reserve wordt ingezet om toekomstige overschotten en tekorten op de exploitatie te verrekenen met deze reserve, met uitzondering van de overschotten op de kapitaallasten. Deze worden sinds het uitkomen van de notitie riolering in 2014, toegevoegd aan de voorziening riolering.
Om een gelijkmatig beeld van de jaarlijkse aanslag te borgen, wordt bij de tariefvaststelling zowel de voorziening als deze reserve gebruikt als dekking.
In 2016 is een bedrag van € 255.000 onttrokken aan deze reserve, waarvan:

- € 27.800 voor de kostendekkendheid van de riolering
- € 112.500 voor de mossedumdaken
- € 50.000 voor het ondergronds slibtransport en
- € 64.700 voor de teruggave aan de burger.

Afvalstoffenheffing € 155.100
Ook deze reserve wordt ingezet om toekomstige overschotten en tekorten op de exploitatie te verrekenen met deze reserve, met uitzondering van de overschotten op de kapitaallasten. Deze worden toegevoegd aan de voorziening afvalstoffenheffing.
In 2016 is een bedrag van € 217.300 onttrokken aan deze reserve, waarvan € 203.700 voor de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing. Daarnaast is uit deze reserve € 13.600 onttrokken in verband met de herstructurering van de afvalinzameling.

Reserve APG € 270.000
Bij het vaststellen van de jaarrekening 2015 zijn in deze reserve de rendementen opgenomen van het APG beleggingsfonds voor de jaren 2016-2019.
In 2016 is het begrote deel van € 112.500, zijnde 2,5% over € 4.500.000, hieraan onttrokken.

Volkshuisvesting € 33.100
Deze reserve is gevormd bij het vaststellen van de jaarrekening 2009.

Mogelijke bestedingsdoeleinden zijn:
- Duurzaamheidsprojecten gerelateerd aan woningbouw
- Duurzaamheidsleningen via SVN
- Starterleningen (indien huidige fonds leeg is)
- Actualiseren woonvisie.

De reserve is in 2016 ingezet voor het klimaatbeleid..

Bestemmingsplannen € 40.400
Deze reserve is gevormd bij het vaststellen van de jaarrekening 2009.
De reserve wordt besteed aan het digitaliseren en het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen, inclusief voorliggende onderzoeken. Het tekort c.q. overschot ten opzichte van de raming wordt verrekend met deze reserve. In 2016 is een bedrag van € 16.400. onttrokken aan deze reserve.

Investeringssubsidies € 83.800
Deze reserve wordt aangewend voor investeringen bij sportverenigingen. In 2016 heeft hierop geen mutatie plaatsgevonden.

Reserve HOV/VERDER € 363.000
Deze reserve is bedoeld voor investeringen in het kader van de HOV-lijn en de aanleg van de bushalte A27 (project VERDER).
Voor de aanleg van de HOV-lijn wordt door de provincie Noord-Holland een eenmalige bijdrage gevraagd van € 250.000. In 2014 is daar 25% van betaald. Voor de aanleg van de bushaltes langs de A27 dient Eemnes een eigen bijdrage te leveren van € 165.000. Beide bedragen zijn nog opgenomen in deze reserve.

LOP (LandschapsOntwikkelingsPlan) € 286.700
Deze reserve is bij het vaststellen van de jaarrekening 2009 gevormd. Bij het vaststellen van de begroting 2014 is aan deze reserve € 235.000 toegevoegd. In 2016 is een bedrag onttrokken van € 20.300.

Reserve gemeenschap, cultuur en sport € 87.300
De reserve van € 100.000 is ingesteld om de komende jaren initiatieven op dit gebied te ondersteunen. De reserve is bedoeld voor niet-voorziene uitgaven, die binnen de reikwijdte van de “Algemene Subsidieverordening Eemnes 2011”en de “Beleidsregels en Uitvoeringsregels 2012-2015” vallen.
Op basis van collegebesluiten heeft er in 2016 geen onttrekking plaatsgevonden aan deze reserve.

Reserve Zuidpolder € 2.440.100
In 2014 is de reserve gevormd uit de “boekwinst ‘ van de GREX Woningbouw Zuidpolder. Aan deze reserve wordt het renteresultaat toegevoegd van het verschil tussen de rekenrente (4%) en de rentevergoeding (4,6%).
Jaarlijks worden aan deze reserve de beheerskosten onttrokken van de grondexploitatie Zuidpolder.
In 2016 is er een bedrag van € 141.000 onttrokken voor beheerskosten 2016.
Toegevoegd is een bedrag van € 97.300, zijnde het renteresultaat 2016.

Reserve bovenwijkse voorzieningen Zuidpolder € 292.600.
Bij het vaststellen van de jaarrekening 2014 is deze reserve gevormd voor een bedrag van € 285.700 uit de reserve Zuidpolder.
De infrastructurele maatregelen, die deels ook in de verdere toekomst worden uitgevoerd, zijn deels toegerekend aan de grondexploitaties bedrijventerrein en de CV/BV. Bij het bedrijventerrein zal de bijdrage van € 1 milj. bij de start van het bouwrijp maken in rekening worden gebracht en bij het woongebied zijn 17 jaarlijkse termijnen opgenomen van in totaal ca € 1 milj. In 2016 is er een bedrag van € 113.200 toegevoegd aan deze reserve.

Reserve participatiebudget € 58.900
Sinds 2015 is het participatiebudget geen doeluitkering meer. Deze uitkering is opgegaan in de integratie-uitkering Sociaal Domein.
Daarom wordt voorgesteld om de reserve participatiebudget op te heffen en het saldo toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein.

Op de volgende pagina is een overzicht opgenomen waarin per reserve aangegeven is:
- de geraamde onttrekkingen en stortingen
- de gerealiseerde onttrekkingen en stortingen
- de begroting(swijziging) waarmee de raad deze mutaties heeft goedgekeurd

Reserve	Primitief/ wijziging	Mutaties met de reserves	Begroot		Rekening		Structureel Incidenteel
			Onttrekking	Storting	Onttrekking	Storting	
Algemene reserve	2	Projectopdracht Huis van Eemnes	15.000		15.000		I
	3	Toekomst van Eemnes	50.000		50.000		I
	4	Digitaliseren bouwvergunningen	70.000		15.862		I
	6	Paardenroutes	30.000		0		I
	6	Groenstructuurplan en integraal beheersplan	47.767		31.314		I
	6	Lijst beeldbepalende bomen	8.530		0		I
	6	Verhoogde CO2 reductie	25.000		25.000		I
	6	Verduurzamen woningen	18.200		0		I
	6	Woonvisie en keurmerk huurwoningen	18.510		0		I
	6	Stimuleren werkgelegenheid	10.000		2.411		I
	6	Gebiedsvisie De Hilt en Eemhof	15.000		6.865		I
	10	Verkoop ambtswoning		811.184		956.368	I
	13	Voordelig saldo 2015		26.057		26.057	S
	15	Dekking DVO 2016	311.131		311.131		I
	16	BTW suppletie 2010-2015		217.431		217.400	I
	19	HOV haltes onderzoekskosten	60.000		45.078		I
	19	Extra inhuur verkeer/vervoer	60.000		17.195		I
			739.138	*1.054.672*	*519.856*	*1.199.825*	
Te bestemmen resultaat	13	Voordelig saldo 2015	941.034		941.034		S
			941.034	0	941.034	0	
ALGEMENE RESERVES			**1.680.172**	**1.054.672**	**1.460.890**	**1.199.825**	
Reserve dekking kapitaallasten							
	P	Staat D primitieve begroting	3.715		323		S
	P	Staat D primitieve begroting	2.600		0		S
	P	Staat D primitieve begroting	132.314		127.616		S
	P	Staat D primitieve begroting (de Hilt)	153.534		151.863		S
	P	Staat D primitieve begroting (ECOR)	439.026		370.141		S
	P	Staat D (€ 50.000 opgeplust)	50.000		0		I
	20	Baggeren 2016	75.000		74.768		I
		Investeringen MAAT (wegen)			110.510		S
		Investeringen MAAT (groen en speelplan)			8.028		S
		Wijkschouw aanbestedingsvoordeel			50.000		S
			856.189	*0*	*893.249*	*0*	
Sociaal Domein	P	Dekking kosten decentralisaties (kadernota)	220.000		0		S
	13	Voordelig saldo 2015		532.477		532.477	S
	13	Van reserve decentralisatie		55.906		55.906	I
			220.000	588.383	0	588.383	
Reserve decentralisatie (jeugdzorg)	13	Vrijval naar reserve Sociaal Domein	55.906		55.906		I
			55.906	0	55.906	0	
Overdracht de Hilt	P	Bijdrage kapitaalverstrekking	29.894	5.334	28.666	4.106	S
Sociale Woningbouw	21	Locatie Wilgenpad	75.000		0		I
	4/2009	Vrijval ivm project De Weiden			318.439		I
			75.000	0	318.439	0	
Bestemmingsplannen		Jaarrekeningresultaat 2016			16.396		S
			0	*0*	16.396	*0*	
Investeringssubsidie sport		Investeringen 2016			*0*		S
			0	0	0	*0*	
Landschapsontwikkelingsplan (LOP)	P	Bijdrage pontje	10.000		10.000		*S*
	P	Blauwe As	5.300		5.328		*S*
	P	Bijdrage O-Gen	7.500		5.000		*S*
	6	Vogelboulevard	12.250		0		I
			35.050	0	*20.328*	*0*	
Afvalstoffenheffing	P	Tarieven 2016	116.000		203.659		S
	P	Invoeren diftar	100.000		13.616		I
			216.000	0	217.275	0	
Riolering	P	Tarieven 2016	3.000		27.779		S
	P	Afkoppelen hemelwaterafvoer (RIO)	10.944		0		S
	P	Vrijval reserve 4 jaarlijks	64.700		64.700		S
	6	Mossedumdaken	150.000		112.540		I
	13	Ondergronds slibtransport	60.500		50.000		I
			289.144	0	255.019	*0*	
Volkshuisvesting	6	Klimaatbeleid	31.458		31.458		*I*
			31.458	0	31.458	0	
Reserve re-integratie en participatiebudget	P	Afdekken tekort WWB werkdeel	20.000				S
			20.000	0	0	0	
Reserve HOV/Verder	6	Bijdrage prov. Utrecht HOV (overheveling)	165.000		0		I
	13	Bijdrage provincie Utrecht	187.500		0		I
			352.500	0	0	0	
Reserve MIP	P	Investeringen MAAT (groen)	5.515				S
	P	Investeringen MAAT (wegen)	48.532				S
	23	Dotatie precario cf kadernota 2017		1.137.030		1.137.030	I
			54.047	1.137.030	0	1.137.030	
Gemeenschap, Cultuur en Sport		Collegebesluiten 2016			0		
			0	0	0	0	
Reserve Zuidpolder	P	Beheerskosten 2016	95.360		140.950		S
	P	Verschil 4% en 4,6% 2016		90.976		97.308	S
			95.360	90.976	140.950	97.308	
Reserve bovenwijkse vrz Zuidpolder		Dotatie reserve bovenwijks				113.222	S
			0	0	0	113.222	
Reserve APG	13	Voordelig saldo 2015		382.500		382.500	S
	13	Rentederving APG 2016	112.500		112.500		S
			112.500	382.500	112.500	382.500	
BESTEMMINGRESERVES			**2.443.048**	**2.204.223**	**2.090.185**	**2.322.550**	
TOTAAL			***4.123.220***	***3.258.895***	***3.551.075***	***3.522.375***	

Zowel de lasten als de baten worden hieronder apart toegelicht, vanuit het perspectief van de reserves.

Baten
Geraamd was een dotatie aan de reserves van € 3.258.900 en gerealiseerd is € 3.522.400, een voordeel van € 263.500.
De dotatie aan de reserve bovenwijkse voorzieningen, conform bestendige gedragslijn, was niet geraamd (€ 113.200).
De toevoeging aan de algemene reserve in verband met de verkoopopbrengst van de ambtswoning, was geraamd inclusief de onttrekking voor de herinrichting van de Braadkamp. Dit project is echter doorgeschoven naar 2017. Daarom is de netto-verkoopopbrengst volledig toegevoegd aan de algemene reserve (€ 145.200 V).

Lasten
Geraamd was een onttrekking aan de reserves van € 4.123.200 en gerealiseerd is € 3.551.100, een voordeel van € 572.100.

De onttrekking aan de reserve kapitaallasten en reserve MIP is € 17.000 lager dan geraamd. Enerzijds is dit veroorzaakt door de wijkschouwen en het speelplan (€ 64.500 N) en anderzijds is een voordeel ontstaan door de gewijzigde afschrijvingsmethodiek, restwaarden en lager rentepercentage (€ 79.600).

Voor de reserves rioolheffing en afvalstoffenheffing was een onttrekking geraamd van € 505.100; gerealiseerd is € 472.300, een voordeel van € 32.800.
Het voordeel heeft een aantal oorzaken. Voor de tarieven afvalstoffenheffing was een hogere onttrekking van € 87.700 nodig, vanwege voornamelijk hogere urenbesteding. Daarnaast waren er lagere kosten voor de herstructurering van de afvalscheiding (€ 86.400 V)
Voor de tarieven rioolheffing is € 24.800 meer onttrokken, het slibtransport, het afkoppelen hemelwaterafvoer en de niet geraamde subsidie voor de mossedumdaken, leverden een voordeel op (€ 58.900 V).

Het project De Weiden is in 2016 afgerond. Met het afsluiten van dit project is ook het raadsbesluit van 2009 uitgevoerd, namelijk een onttrekking aan de reserve Sociale Woningbouw van € 318.400, daar er sociaal is gebouwd.

De beheerskosten van de Zuidpolder komen ten laste van de reserve Zuidpolder. Deze waren in 2016 hoger dan de raming onder als gevolg van hogere kosten projectleider en lagere managementvergoeding (€ 45.600 N).

Daarnaast zijn er voordelen ontstaan op diverse exploitatiebudgetten, waardoor er minder is onttrokken aan de reserves (voordeel). Dit betreffen onder andere:
- budgetten, die muteren met de algemene reserve (€ 218.900)
- kosten decentralisaties en tekort WWB werkdeel (€ 240.000)
- locatie Wilgenpad (€ 75.000)
- uitgaven voor de HOV (€ 352.500)

Hieronder volgt een overzicht van de mutaties in de reserves, op hoofdlijnen, gedurende het verslagjaar. Voor de specificatie van de afzonderlijke reserves, zie balansspecificatie B.

	Saldo 31-12-2015	Rentetoerekening 2016	Onttrekkingen 2016	Toevoegingen 2016	Resultaat bestemming 2015	Verminderingen i.v.m. afschrijvingen t.l.v. bestemmingsreserve	Saldo 31-12-2016
Algemene reserves	933.915		519.856	1.176.486	26.057		1.616.602
Te bestemmen resultaat	941.034				-941.034		0
Bestemmingsreserves	18.719.183	4.106	1.271.705	1.403.467	914.977	818.481	18.951.547
Totaal reserves	20.594.132	4.106	1.791.561	2.579.953	0	818.481	20.568.150

Voorzieningen

Toelichting voorzieningen

Volgens artikel 55 van de BBV moet de aard en de reden van elke voorziening worden toegelicht.

Toelichting vindt plaats voor die voorzieningen die per ultimo 2016 aanwezig zijn.

Het verloop van het totaal van de voorzieningen gedurende het verslagjaar is als volgt:

	Saldo 31 december 2015	Vrijgevallen bedragen	Toevoegingen	Aanwendingen	Saldo 31 december 2016
	€	€	€	€	€
Voorziening ter egalisaring van kosten	112.619	0	10.637	25.927	97.328
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.778.179	1.413.130	85.045	79.310	1.370.784
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	185.753	0	96.800	0	282.553
Totaal voorzieningen	3.076.551	1.413.130	192.482	105.237	1.750.666

Voor de specificatie van de afzonderlijke voorzieningen, zie balansspecificatie C.

De voorzieningen zijn in 2016 ingedeeld in drie categorieën.

Voorziening ter egalisering van kosten
Hieronder worden de onderhoudsvoorzieningen opgenomen. Er zijn nog twee voorzieningen aanwezig. Een voorziening voor het onderhoud van de schoolgebouwen, in verband met een bestaande overeenkomst en een voorziening voor de bibliotheek in verband met de ontwikkelingen van het Huis van Eemnes.

Voorzieningen voor verplichting, verliezen en risico's
De voorzieningen bestaan uit voorzieningen met contante waarde berekening en de voorziening precario.

Voorziening met contante waarde berekening
Deze voorziening bestaat per ultimo 2016 uit de voorziening voor pensioenen van alle (ex-) wethouders en nabestaanden en uit de voorziening wachtgelden wethouders.
De hoogte van een pensioenvoorziening wordt bepaald door twee belangrijke factoren, demografisch en rente. De leeftijd waarop iemand met pensioen gaat is gekoppeld aan de AOW-leeftijd en die leeftijd wordt de komende jaren van 67 jaar verder verhoogd op basis van de stijging van de gemiddelde leeftijdsverwachting. Een ander element is de sterftekans, we worden steeds ouder en dat betekent dat gepensioneerden (of hun nabestaanden) langer gebruik maken van een pensioen.
Een andere belangrijke factor is de rekenrente. Eemnes heeft er voor gekozen om aan te sluiten bij de rekenrente die DNB voorschrijft aan de Nederlandse pensioenfondsen, dit is een rekenrente van 3,3%. Het ministerie van BZK heeft geadviseerd uit te gaan van 0,864% (de rente op 25-jaars staatsleningen). Echter BZK staat ook toe dat de voorziening wordt gevormd ex. Artikel 126 van de Pensioenwet. De gemeente is op dit moment 100% risicodrager voor de pensioenen van de wethouders (de APPA-pensioenen). Mocht er op enig moment sprake zijn van een verplichte overdracht van deze pensioenen aan het ABP, dan is het de vraag tegen welke rekenrente dat gaat gebeuren. Voor de Nederlandse gemeenten is een hoge rekenrente gunstig, voor het ABP een lage. Zo lang hierover geen wettelijk besluit is genomen, hanteert de gemeente Eemnes de rekenrente die DNB hanteert voor de Nederlandse pensioenfondsen en waarderen we onze verplichtingen dus op dezelfde methode en met dezelfde discontering als pensioenfondsen dat doen ex. Artikel 16 Pensioenwet.

Ultimo 2016 is de voorziening pensioenen geactualiseerd op basis van 3,3%.
Hieruit bleek dat deze voorziening met € 82.700 moest worden verhoogd.
Op basis van 3,3% is ook aan de voorziening wachtgelden een bedrag toegevoegd van € 2.400.

Voorziening precario
Bij het vaststellen van de kadernota 2017/begroting 2017 is besloten om de dotatie aan de voorziening precario over 2015 en 2016 (€ 1.137.000) toe te voegen aan de reserve MIP, zodat er per 1 januari 2017 saldo aanwezig is in de reserve MIP. Dit besluit is middels een begrotingswijziging in 2016 geëffectueerd.
In september 2016 heeft de rechtbank Midden-Nederland uitspraak gedaan inzake het beroep van de netbeheerder tegen de precario-aanslag van € 390.500 over 2013. Het beroep is door de rechtbank ongegrond verklaard. De netbeheerder is inmiddels in hoger beroep gegaan. Op basis van deze gegevens zijn de risico's ingeschat. Geconcludeerd is dat de kans dat de gemeente wederom in het gelijk wordt gesteld, groter is dan 50%. Op basis hiervan is de voorziening vrijgevallen. Uw raad zal worden voorgesteld om zowel de vrijval van de voorziening als de hogere precario-opbrengst 2016 toe te voegen aan een nieuw in te stellen reserve precario.

Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is
Hieronder worden de voorzieningen rioolheffing en afvalstoffenheffing opgenomen.
In navolging van de notitie riolering van de commissie BBV van november 2014, wordt het voordeel op de kapitaallasten als gevolg van (nog) niet gereed zijnde investeringen toegevoegd aan deze voorzieningen.
Door de wijziging van de afschrijvingsmethodiek van lineair naar annuïtair ontstaat er ook een voordeel op de kapitaallasten. Met de accountant is destijds afgestemd dat ook deze voordelen toegerekend moeten worden aan de voorzieningen, daar dit slechts een tijdelijk voordeel is.
In 2016 is in totaal € 96.800 toegevoegd aan deze voorzieningen.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met het totaal van de gedane aflossingen.
De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden is als volgt:

	Boekwaarde 31 december 2015	Boekwaarde 31 december 2016
	€	€
Onderhandse leningen van :		
- binnenlandse banken	22.110.000	21.050.000
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	5.650.000	5.585.000
	27.760.000	26.635.000

Het saldo bestaat ultimo 2016 uit tien leningen bij de Bank Nederlandse Gemeenten, waarvan er één in de loop van 2016 is opgenomen.
Een lening van € 1.500.000 is in 2016 afgelost.

Daarnaast heeft Eemnes leningen bij de provincie Groningen en de gemeente Giessenlanden.
In 2016 is een bedrag van € 65.000 afgelost op de lening aan de gemeente Giessenlanden.

In onderstaand overzicht zijn de looptijden, rentepercentages en rentelast van deze leningen opgenomen.

Leningbedrag	Omschrijving	Looptijd	Laatste aflossing	Rente	Stand 1-1-2016	Aflossing	Opname in het jaar	Stand 31-12-2016	Rentelast 2016
Onderhandse leningen van binnenlandse banken									
2.000.000	BNG 40.107336	10	20-2-2022	2,630%	1.400.000	200.000		1.200.000	32.295
1.800.000	BNG 40.107871	10	15-11-2022	1,950%	1.260.000	180.000		1.080.000	24.128
4.500.000	BNG 40.108898	10	23-12-2023	1,580%	4.500.000			4.500.000	71.100
2.500.000	BNG 40.108897	5	23-12-2018	2,730%	2.500.000			2.500.000	68.250
4.900.000	BNG 40.109119	10	15-4-2024	2,270%	4.900.000			4.900.000	111.230
1.500.000	BNG 40.109347	2	3-10-2016	0,330%	1.500.000	1.500.000		0	3.713
1.000.000	BNG 40.109348	5	1-10-2019	0,705%	1.000.000			1.000.000	7.050
1.800.000	BNG 40.109914	10	25-6-2026	0,980%	1.800.000	180.000		1.620.000	16.727
1.500.000	BNG 40.109913	10	25-6-2026	1,450%	1.500.000			1.500.000	21.750
1.750.000	BNG 40.110309	10	23-12-2026	1,370%	1.750.000			1.750.000	23.975
1.000.000	BNG 40.110584	15	1-7-2031	1,120%			1.000.000	1.000.000	5.600
24.250.000					22.110.000	2.060.000	1.000.000	21.050.000	385.817
Onderhandse leningen van openbare llichamen									
5.000.000	Prov Groningen	4,5	1-4-2019	0,520%	5.000.000			5.000.000	26.000
650.000	Giessenlanden	10	23-12-2026	0,700%	650.000	65.000		585.000	4.540
5.650.000					5.650.000	65.000	0	5.585.000	30.540
								0	
29.900.000					27.760.000	2.125.000	1.000.000	26.635.000	416.357

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

De netto vlottende schulden bestaan uit de kortlopende geldleningen, het (eventuele) creditsaldo van de lopende rekening en de post overige schulden.

	Boekwaarde 31-12-2015	Mutatie	Boekwaarde 31-12-2016
Kortlopende geldleningen	0	6.000.000	6.000.000
BNG rekening	450.158	-450.116	42
Overige schulden	1.479.308	-635.945	843.363
	1.929.466	4.913.939	6.843.405

De overige schulden bestaan uit en een bedrag aan nog te betalen crediteuren per 31 december 2016 van € 836.000 en een schuld in rekening-courant van € 7.300 op de werkorganisatie BEL Combinatie, voornamelijk afrekeningen van de legeskassen.

In het crediteurensaldo bevindt zich een bedrag van € 156.200 aan schulden op publiekrechtelijke lichamen. De belangrijkste posten zijn:
- € 47.100 is verschuldigd aan de BEL Combinatie
- € 44.300 aan de Veiligheidsregio Utrecht en
- € 32.800 aan de gemeente Amersfoort.

Overlopende passiva

Conform het BBV dient het verloop van de uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel onder de overlopende passiva afzonderlijk te worden opgenomen.

Het saldo van de overlopende passiva volgens deze indeling is als volgt:

	31 december 2015 €	31 december 2016 €
verplichtingen, die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	4.147.525	2.910.660
van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen ter dekking van lasten van volgende jaren	38.218	38.318
overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende jaren komen	16.591	4.644
	4.202.334	2.953.621

In de post verplichtingen bevindt zich een bedrag van € 1.846.500, zijnde de 20% nabetaling bij de aankoop gronden voor de Zuidpolder. Deze 20% wordt betaald als de gronden afgenomen worden door de CV Zuidpolder. Het afnametempo is gefaseerd en ligt vast in de SOK.

In het saldo zijn de afdrachten van de heffingen over de maand december 2016 en de BTW aangifte over het 4e kwartaal 2016 (€ 147.000) opgenomen.

Het overige saldo wordt voornamelijk gevormd door de verschuldigde rente 2016 over de langlopende leningen, de nabetaling aan een projectontwikkelaar voor levering van een deelplan, de afrekening 2016 van Versa, de huishoudelijke hulptoelage, afrekening jeugd uit Amersfoort en het 4e kwartaal voor de gebouwgebonden kosten van de brandweerkazerne (€ 532.000). Door de invoering van het Individueel keuzebudget (IKB) is er een verplichting opgenomen van € 16.500 voor het vakantiegeld over het 2e halfjaar 2016.

Ten opzichte van 2015 zijn de overlopende passiva gedaald met € 1.248.700.
De voornaamste mutaties worden hieronder weergegeven:

	2015 €	**2016** €	**Verschil** €
20% nabetaling gronden Zuidpolder	2.013.424	1.846.449	-166.975
Rente langlopende leningen	169.301	167.746	-1.555
Overname armaturen en lichtmasten	781.004		-781.004
Zuidpolder bijstorten aandelenvermogen en leningen	517.140		-517.140
Nabetaling projectontwikkelaar		80.178	80.178
Huishoudelijk hulp toelage	98.675	98.676	1
Notaris	114.436		-114.436
Afrekening Versa		23.300	23.300
WMO 4e kwartaal	30.665		-30.665
Afrekening Jeugd Amersfoort		118.565	118.565
Gebouwgebonden kosten VRU 4e kwartaal	41.338	43.286	1.948
Facturen als transitoria ivm nieuwe mandant		70.506	70.506
BTW voorgaande jaren	13.202	60.512	47.310
	3.779.185	2.509.218	-1.269.967

Voor het onderdeel “de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel” moet het verloop gedurende het jaar in een overzicht worden weergegeven.

	Saldo 31-12-2015	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terugbetalingen / besteed	Saldo 31-12-2016
BRIM subsidie kerktorens	8.225	7.480			15.705
Vogelboulevard	20.000				20.000
Vergoeding zwerfafval	9.993			7.380	2.613
Totaal	38.218	7.480	0	7.380	38.318

Garantstellingen

De garantstellingen belopen ultimo 2016 een bedrag van € 38.275.000.
De stand van de gegarandeerde geldleningen ziet er dan als volgt uit:

	Nummer WSW	Aflossing	Oorspronkelijk bedrag in €	Percentage	Restantbedrag van de geldleningen aan het begin van het dienstjaar in €	Bedrag van de in de loop van het jaar gewaarborgde geldleningen in €		Restantbedrag van de geldleningen aan het einde van het dienstjaar in €
Verstrekkingen NHG					6.000.000	6.000.000	*)	12.000.000
WSW achtervang								
Alliantie	45990	2-10-2028	5.000.000	2,445	5.000.000			5.000.000
Alliantie	40524	1-11-2018	7.000.000	4,675	7.000.000			7.000.000
Alliantie	45470	1-8-2023	8.000.000	4,00	8.000.000			8.000.000
Alliantie	46644	1-12-2025	3.275.000	1,29	3.275.000			3.275.000
Eemland Wonen	42114	1-06-2020	3.000.000	3,456	3.000.000			3.000.000
Totaal					32.275.000	6.000.000		38.275.000

**) Waarvan € 4.000.000 betrekking heeft op mutatie 2015*

Voor deze leningen staan gemeenten indirect garant. Met ingang van 1 januari 1995 zijn de financiële risico's van de lopende garantieverplichtingen voor het verkrijgen en verbeteren van eigen woningen ondergebracht bij het Waarborgfonds Eigen Woningen (Nationale Hypotheek Garantie) en met ingang van 1996 zijn de garantieverplichtingen voor leningen aan woningcorporaties ondergebracht bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De gemeenten nemen hier een achtervangpositie in.
Het risico voor de gemeente heeft betrekking op de rentederving doordat de gemeente een renteloze lening moet verstrekken aan WSW.
Er zijn in 2016 en cumulatief geen betalingen op verstrekt.

Stille reserves

De stille reserves betreffen een aantal onroerende zaken die reeds (voor een groot deel) zijn afgeschreven.
Per object wordt de WOZ-waarde, gecorrigeerd met aanwezige boekwaarden vermeld. Een belangrijke voorwaarde is dat het een en ander per direct verkoopbaar is.

	Woz-waarde	**Boekwaarde 31-dec-16**	**Stille reserves**
De Hilt (Hasselaarlaan 1 c)	€ 2.033.000	€ 608.000	€ 1.425.000
Jongerengebouwtje Impuls (Noordersingel 4)	€ 139.000	€ 47.000	€ 92.000
Bibliotheek (Raadhuislaan 49 b)	€ 427.000	€ 0	€ 427.000
Kindcentrum	€ 760.000	€ 513.000	€ 247.000
Totaal	**€ 3.359.000**	**€ 1.168.000**	**€ 2.191.000**

Geen of beperkte boekwaarde:
- Kerktorens Eemnes Binnen en Eemnes Buiten (verzekerd voor € 4.200.000)
- Gronddepot
- Diverse percelen (openbaar gebied)
- Noordbuurt 7,5 ha (agrarische grond, toekomstige uitbreidingslocatie)

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Hieronder volgt een overzicht van de niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Verplichting	Looptijd	Jaarbedrag
Afval AVU	tot 31-12-2018, met 2 optiejaren	€ 300.000
Afval SITA	t/m 2018	€ 195.649
Inzameling KCA	geen einddatum	€ 375 per ton
Levering electra	t/m 2019	{ € 71.000
Levering gas	2014 t/m 2016 met 2 optiejaren	
Energie en onderhoud openbare verlichting	In 2015 verlengd tot 1/9/2025	€ 83.900
De Rotonde	t/m 2017	€ 7.200
Leerlingenvervoer	2011 tot 1-8-2016; verlengd tot 1-8-2018	€ 130.000
Leveringsovereenkomst wegenzout	tot 30 sept 2018 met 2 optiejaren	€ 49,35 per ton
Accountantsdiensten	2016-2020 met 2 optiejaren	€ 21.660

Bouwrekeningen (balansspecificatie A)

Balansspecificatie A1

De Weiden	*Herziening*		*Boekwaarde*	*Realisatie*	*Boekwaarde*
	31-12-2015	*31-12-2016*	*31-12-2015*	*2016*	*31-12-2016*
Lasten					
Sloop/ opruimen			14.042		14.042
Planontwikkelingskosten			32.436	3.000	35.436
Rente			17.664		17.664
Voorbereiding/ toezicht			46.074		46.074
Tijdelijke kosten			313	53	365
Totale lasten	***0***	***0***	***110.528***	***3.053***	***113.581***
Baten					
Grondverkopen			-178.268		-178.268
Totale baten	***0***	***0***	***-178.268***	***0***	***-178.268***
Saldo	**0**	**0**	**-67.740**	**3.053**	**-64.687**

Afsluiting grondexploitatie De Weiden

De grondexploitatie wordt per 31-12-2016 afgesloten met een positief resultaat	-64.687
Het voordelig resultaat maakt deel uit van het rekeningresultaat 2016.	
Boekwaarde grondexploitatie De Weide na afsluiting	***0***

Voorziening grondexploitatie De Weiden

N.v.t.

Berekening rente grondexploitatie De Weiden

N.v.t.

Eemhof	*Herziening*		*Boekwaarde*	*Realisatie*	*Boekwaarde*	*Restantbudget*
	31-12-2015	*31-12-2016*	*31-12-2015*	*2016*	*31-12-2016*	*eind 2016*
Lasten						
Planontwikkelingskosten	23.637	23.637	23.637		23.637	0
Rente	7.814	7.923	7.814	109	7.923	0
Voorbereiding/ toezicht	29.770	30.126	29.770	356	30.126	0
Totale lasten	***61.221***	***61.686***	***61.221***	***465***	***61.686***	***0***
Baten						
Grondverkopen	-50.000	-50.000	-50.000		-50.000	0
Overige opbrengsten	0	-50.000	0		0	-50.000
Totale baten	***-50.000***	***-100.000***	***-50.000***	***0***	***-50.000***	***-50.000***
Saldo	**11.221**	**-38.314**	**11.221**	**465**	**11.686**	**-50.000**
Voorziening	*-11.221*	*0*				
Saldo na aftrek voorziening	0	0				

Voorziening grondexploitatie De Eemhof
Vrijgevallen in 2016

Berekening rente grondexploitatie De Eemhof
Conform de gewijzigde BBV voorschriften; berekend op 0,97%

Bedrijventerrein Zuidpolder	*Herziening*		*Boekwaarde*	*Realisatie*	*Boekwaarde*	*Restantbudget*
	31-12-2015	*31-12-2016*	*31-12-2015*	*2016*	*31-12-2016*	*eind 2016*
Lasten						
Verwervingen/ aankoop	1.768.000	2.339.000	1.824.319	159.513	1.983.831	355.169
Bouwrijp maken	630.000	594.000	435.575	122.293	557.868	36.132
Woonrijp maken	555.000	523.000	0	3.301	3.301	519.699
Planontwikkelingskosten	622.000	686.000	511.379	39.117	550.497	135.503
Rente	104.000	249.000	180.074	20.939	201.013	47.987
Voorbereiding en toezicht	178.000	147.000	154.740	38.398	193.138	-46.138
Bijdragen aan fondsen	1.252.000	0	0		0	0
Bovenplanse kosten		1.052.000	0		0	1.052.000
Fonds voor duurzaamheid		200.000	0	50.000	50.000	150.000
Tijdelijke kosten	0	0	26.189	31	26.220	-26.220
Onvoorzien	133.000	180.000	0		0	180.000
Totale lasten	***5.242.000***	***5.970.000***	***3.132.275***	***433.592***	***3.565.867***	***2.404.133***
Baten						
Grondverkopen	-3.935.000	-5.164.000	-927.661	-419.802	-1.347.463	-3.816.537
Exploitatiebijdragen	-1.302.000	-649.000	-42.000		-42.000	-607.000
Overige opbrengsten	-102.000	-264.000	0		0	-264.000
Totale baten	***-5.339.000***	***-6.077.000***	***-969.661***	***-419.802***	***-1.389.463***	***-4.687.537***
Saldo	**-97.000**	**-107.000**	**2.162.614**	**13.790**	**2.176.404**	**-2.283.404**

Voorziening grondexploitatie bedrijventerrein
N.v.t.

Berekening rente grondexploitatie bedrijventerrein
Conform de gewijzigde BBV voorschriften; berekend op 0,97%

Overzicht reserves (balansspecificatie B)

Omschrijving	Saldo 31-12-2015	Rente toerekening 2016	Onttrekkingen 2016	Toevoegingen 2016	Resultaat bestemming 2015	Verminderingen i.v.m. afschrijving t.l.v. bestemmingsreserve	Saldo per 31-12-2016	Programma
ALGEMENE RESERVES								
Algemene reserve	933.915		519.856	1.176.486	26.057		1.616.602	1,3,4,5,6,7,8,10,kpl, algemene dekkingsmiddelen
Te bestemmen resultaat 2015	941.034				-941.034		0	algemene dekkingsmiddelen
	1.874.949		**519.856**	**1.176.486**	**-914.977**	**0**	**1.616.602**	
BESTEMMINGSRESERVES								
Reserve dekking kapitaallasten	12.942.518		74.768			818.481	12.049.270	2,5,6,10, en kostenplaatsen
Eemnesser kunstenaars	746						746	
Jongerenvoorzieningen	57.320						57.320	
Sociaal Domein	596.854			55.906	532.477		1.185.237	9 en algemene dekkingsmiddelen
Overdracht de Hilt	82.111	4.106	28.666				57.551	10
Reserve decentralisatie (jeugdzorg)	55.906		55.906				0	algemene dekkingsmiddelen
Sociale woningbouw	389.744		318.439				71.305	7
Afvalstoffenheffing	372.372		217.275				155.097	6
Riolering	537.049		255.019				282.029	6, algemene dekkingsmiddelen
APG	0		112.500		382.500		270.000	algemene dekkingsmiddelen
Volkshuisvesting	64.592		31.458				33.134	6
Bestemmingsplannen	56.828		16.396				40.432	7
Investeringssubsidie sport	83.828						83.828	10
Reserve HOV/VERDER	362.999						362.999	4
Landschapsontwikkelingsplan (LOP)	306.984		20.328				286.656	10
Re-integratie en participatie	58.881						58.881	8
Reserve MIP	0			1.137.030			1.137.030	algemene dekkingsmiddelen
Reserve Gemeenschap, Cultuur en Sport	87.330						87.330	10
Reserve Zuidpolder	2.483.754		140.950	97.308			2.440.113	7
Reserve bovenwijkse voorzieningen Zuidpolder	179.366			113.222			292.589	7
Totaal bestemmingsreserves	**18.719.183**	**4.106**	**1.271.705**	**1.403.467**	**914.977**	**818.481**	**18.951.547**	
Totaal reserves	**20.594.132**	**4.106**	**1.791.561**	**2.579.953**	**0**	**818.481**	**20.568.150**	

Overzicht voorzieningen (balansspecificatie C)

Omschrijving	Saldo 31-12-2015	Toevoegingen 2016	T.g.v. de rekening van lasten en baten vrijgevallen	Aanwendingen 2016	Saldo per 31-12-2016
VOORZIENINGEN					
Voorzieningen ter egalisatie van kosten					
Onderhoud schoolgebouwen	47.975			25.927	22.048
Onderhoud bibliotheek	64.644	10.637		0	75.281
	112.619	*10.637*	*0*	*25.927*	*97.328*
Voorzieningen voor verplichtingen,verliezen en risico's					
Wachtgelden ex-wethouders	71.827	2.370		40.835	33.362
Pensioenen (ex) wethouders	1.293.222	82.674		38.474	1.337.422
Voorziening precario	1.413.130		1.413.130		0
	2.778.179	*85.045*	*1.413.130*	*79.310*	*1.370.784*
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is					
Voorziening rioolheffing	124.482	67.843			192.325
Voorziening afvalstoffenheffing	61.271	28.957			90.228
	185.753	*96.800*	*0*	*0*	*282.553*
Totaal voorzieningen	**3.076.551**	**192.482**	**1.413.130**	**105.237**	**1.750.666**

Bijlagen

Bijlage 1 Renterisico

Renterisico op de vaste schuld

Berekening renterisico op de vaste schuld
Op deze staat dient eenmaal per jaar over het voorgaande jaar het renterisico op de vaste schuld te worden gerapporteerd. Het gaat hierbij om het renterisico van het gehele openbaar lichaam, inclusief bedrijven en andere takken van dienst. Deze staat wordt jaarlijks als onderdeel van de financieringsparagraaf bij het jaarverslag naar de toezichthouder verzonden.

Bij het bepalen of een lening tot de vaste schuld gerekend kan worden, dient rekening te worden gehouden met de gehanteerde derivaten. Uitgangspunt hierbij is dat het resultaat van de onderliggende lening en het derivaat telt. Een lange variabelrentende lening (bv. 3-maands rente) waarop een derivaat wordt afgesloten, met als gevolg een vaste rente (langer dan 1 jaar vast), heeft een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar en dienst dus tot de vaste schuld te worden gerekend.

2016			**Bedrag x € 1.000**
(1a)	Renteherziening op vaste schuld o/g		0
(1b)	Renteherziening op vaste schuld u/g		0
(2)	Renteherziening op vaste schuld (1a-1b)		0
(3a)	Nieuw aangetrokken vaste schuld		1.000
(3b)	Nieuw uitgezette lange leningen		0
(4)	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)		1.000
(5)	Betaalde aflossingen		2.125
(6)	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)		1.000
(7)	Renterisico op de vaste schuld (2+6)		1.000
(8)	Renterisiconorm, 20% van begrotingstotaal:	20.929	4.186
(9a)	Ruimte onder renterisiconorm (8-7)		3.186
(9b)	**Overschrijding renterisiconorm (7-8)**		**0**

Bijlage 2 Investeringen

Overzicht lopende investeringen 2016

PRG	Project	Omschrijving	Raadsbesluit	Raming	Wijziging nummer	Besteed t/m 2015	Besteed 2016	begrotings-wijziging		Restant krediet
2	31221405	Brandputten (9x) 2008		36.000						36.000
4	32101196	Wijkschouw Parklaan-Roëlllaan (omgeving)		83.700	105-2014					
				655.160	105-2015					
				738.860		205.969	345.555	-160.000	*)	27.336
5	35801308	Speelplaatsenplan jaarschijf 2013-2015		1.280		0	1.280		*)	0
5	35801309	Speelplaatsenplan jaarschijf 2017		28.926		28.926	0		*)	0
6	37211205	Ondergronds afvalcontainers 2013	24-6-2013	255.000	9-2013	59.904	104.012	13.367	**)	104.450
6	37211206	Aanschaf 7420 minicontainers	12-9-2016	204.000	17-2016	0	0			204.000
10		Huis van Eemnes								
	H1.01	Nog te verdelen budget	9-5-2016	340.000	8-2016					340.000
	H1.02	2e fase planontwikkeling	9-5-2016	360.000	8-2016		8.315			351.685
				700.000			83.151			616.849
		T O T A A L		**1.964.066**		**294.799**	**459.162**	**-146.633**		**1.063.472**

*) Dit betreffen investeringen met maatschappelijk nut. Tot en met 2016 worden deze volledig ten laste gebracht van de reserve dekking kapitaallasten.
Met ingang van 2017 dient er, wegens gewijzgide BBV regels, afgeschreven te worden op basis van de gebruiksduur.

**) Voorgesteld is om het voordelig saldo van de afgesloten investering ondergrondse afvaldepots (37211204) van € 13.367 toe te voegen aan deze investering.

Overzicht afgesloten investeringen 2016

PRG	Project	Omschrijving	Raadsbesluit	Raming	Wijziging nummer	Besteed t/m 2015	Besteed 2016	begrotings-wijziging		Restant krediet
4	32101195	Wijkschouw Klaproos-Ploeglaan 2014		70.000	105-2013					
				169.600	105-2014					
				398.745	105-2015					
				638.345		617.568	-83.342	-104.119		0
2	32101197	Parkeerterrein Zuidersingel		56.750	5-2016		55.973	-777		0
4	32401104	Baggeren 2016	24-10-2016	75.000	20-2016		74.768	-232		0
								0		
2	34211136	Aank. Noordersingel 4a gebouw	14-11-2016	1.824.000	22-2016		1.784.863	-39.137		0
2	34211137	Aank. Noordersingel 4a grond	14-11-2016	556.000	22-2016		556.000	0		0
				2.380.000	0	0	2.340.863	-39.137		0
10	35311103	Aanleg sportvelden		81.000	6-2015					
				1.244.000	10-2015					
				1.325.000		1.298.002	39.105	12.107		0
4	37232000	Overname armaturen Citytec		377.074	11-2015	359.262	0	-17.812		0
								0		
4	37232001	Overname lichtmasten Citytec		438.137	11-2015	421.742	0	-16.395		0
								0		
4	37232003	Vernieuwing lichtmasten Citytec		278.600	11-2015	139.000	134.671	-4.929		0
								0		
4	37232004	Vernieuwing armaturen Citytec		742.400	11-2015	361.000	365.329	-16.071		0
								0		
6	37221145	Afkoppelen hemelwaterafvoer wijkschouw		171.000	13-2014	4.000	125.461	-41.539		0
6	37221146	Objectmaatregelen GRP 2014-2015		65.000	105-2014					
				35.000	105-2015					
				100.000		85.210	1.998	-12.792		0
6	37221148	Objectmaatregelen 2016		51.000	105-2016	0	43.064	-7.936		0
6	37221149	Groot onderhoud pompen		40.000	105-2016	0	43.550	3.550		0
6	37211204	Ondergronds afvaldepots		65.000	105-2012	51.633	0	-13.367	**)	0
10	35801307	Projectopdracht Huis van Eemnes		50.000	8-2014		0			
				30.000	2-2016					
				80.000		70.221	22.371	12.592		0
		T O T A A L		**6.818.306**		**3.407.638**	**3.163.812**	**-246.856**		**0**

**) Voorgesteld wordt om deze investering af te sluiten en het saldo over te hevelen naar het lopende krediet ondergrondse containers (37211205)

Bijlage 3 SISA-bijlage

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017

OCW	**D9**	**Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAB)** **Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017** **Gemeenten**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04*	
			€ 33.039	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: D9 / 05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: D9 / 07*	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 08*	
		1	060317 Gemeente Eemnes	€ 0	060317 Gemeente Eemnes	€ 0	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017								
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2016** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 934.136	€ 21.184	€ 124.738	€ 1.538	€ 19.355	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 31.494	€ 4.803	€ 0	€ 13.443	€ 0	Ja
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016** **Besluit bijstandverlening**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 2.845	€ 9.654	€ 1.044	€ 649	€ 7.719	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Ja			

Controleverklaring

Op het moment van het drukken van de jaarstukken 2016, was de controleverklaring nog niet afgegeven.

Bezuinigingen

Algemeen
In de kadernota 2014-2017 is een grote bezuinigingsoperatie ingezet om de op de gemeente afkomende (rijks)bezuinigingen te kunnen opvangen.
Deze bezuinigingen zijn in de meerjarenbegroting 2014-2017 opgenomen.

Sindsdien zijn er twee nieuwe begrotingen (2015 en 2016) gemaakt en veel bezuinigingen zijn verwerkt in de nieuwe (lagere of nihil) budgetten of bezuinigingen zijn (deels) teruggedraaid door nieuwe ontwikkelingen.
De in de bezuinigingen opgenomen subsidies en bijdragen aan de verbonden partijen zijn bij elke begroting opnieuw vastgesteld en worden in onderstaande overzichten niet meer meegenomen.

Overzichten
Gezien het bovenstaande worden hieronder twee overzichten gepresenteerd.
1. De bezuinigingen, die in de begroting 2016 nog op een stelpost staan, met de te realiseren bezuiniging en of de bezuiniging gerealiseerd is
2. De bezuinigingen, die in verlaagde budgetten 2016 zijn opgenomen en de realisatie van deze budgetten.

Nummer toelichting	Bezuinigingen	Begroting 2016 €	Wijzigingen Begroting 2016	Gewijzigde Begroting 2016		Effect *)	Verklaring niet gerealiseerde bezuinigingen
	Bestuur van de Gemeenschap						
1.	Reductie griffiecapaciteit	5.000		5.000		0	De reductie van de griffieformatie wordt per medio 2017 ongedaan gemaakt.
6.	Bezuiniging beleidsregie	100.000		100.000	√	100.000	
	Sport, Cultuur en Vrije Tijd						
39.	Bezuiniging bibliotheek	150.000		150.000		0	Project Huis van Eemnes; locatie is vastgesteld en bestemmingsplan is gewijzigd. Onderzoeken gaan in 2017 plaatsvinden
40.	Bezuiniging de Hilt trap-op-trap-af	28.875		28.875		0	Activiteiten in het kader van het Huis van Eemnes en IKB
		283.875	***0***	***283.875***		***100.000***	

*) Tegenover de nog niet gerealiseerde bezuinigingen staat een stelpost van € 100.000.

Nummer toelichting	Budget begroting 2016	Gewijzigde Begroting 2016	Realisatie 2016			Effect	Verklaring overschrijding
	Bestuur van de Gemeenschap						
7.	Voorlichting	64.500	72.936			8.436	Oorzaak zijn de kosten van het Burgerpanel 2016
	Veiligheid						
13.	Bijdrage VRU incl gebouwgebonden kosten	701.216	725.693			24.477	Kosten van de tweede TAS waren niet meegenomen in de begroting 2016
	Publiek, Vergunning en Handhaving						
15.	Minder controles RUD	197.123	189.512		√	-7.611	
	Mobiliteit						
17.	Onderhoud wegen	90.300	72.536		√	-17.764	
18.	Openbare verlichting	202.862	158.365		√	-44.497	
20.	Wegbermen polderwegen	23.000	21.648		√	-1.352	
	Groene Leefomgeving						
	Groenonderhoud	201.330	237.092			35.762	Het behouden van het groene karakter van Eemnes vraagt om veel inzet op het gebied van boom- en groenonderhoud, waardoor de groenbudgetten in 2016 zijn overschreden.
	Ruimtelijke Ordening						
23.	Extra legesinkomsten bestemmingsplannen	-10.000	-23.075		√	-13.075	
	Sport, Cultuur en Vrije Tijd						
43.	Onderhoud SV Eemnes	4.800	1.683		√	-3.117	
44.	Doorberekenen kosten festiviteiten	-10.000	0			10.000	Vergunningen zijn (nog) niet aangepast.
	Totaal	***1.465.131***	***1.456.390***	***0***		***-8.741***	